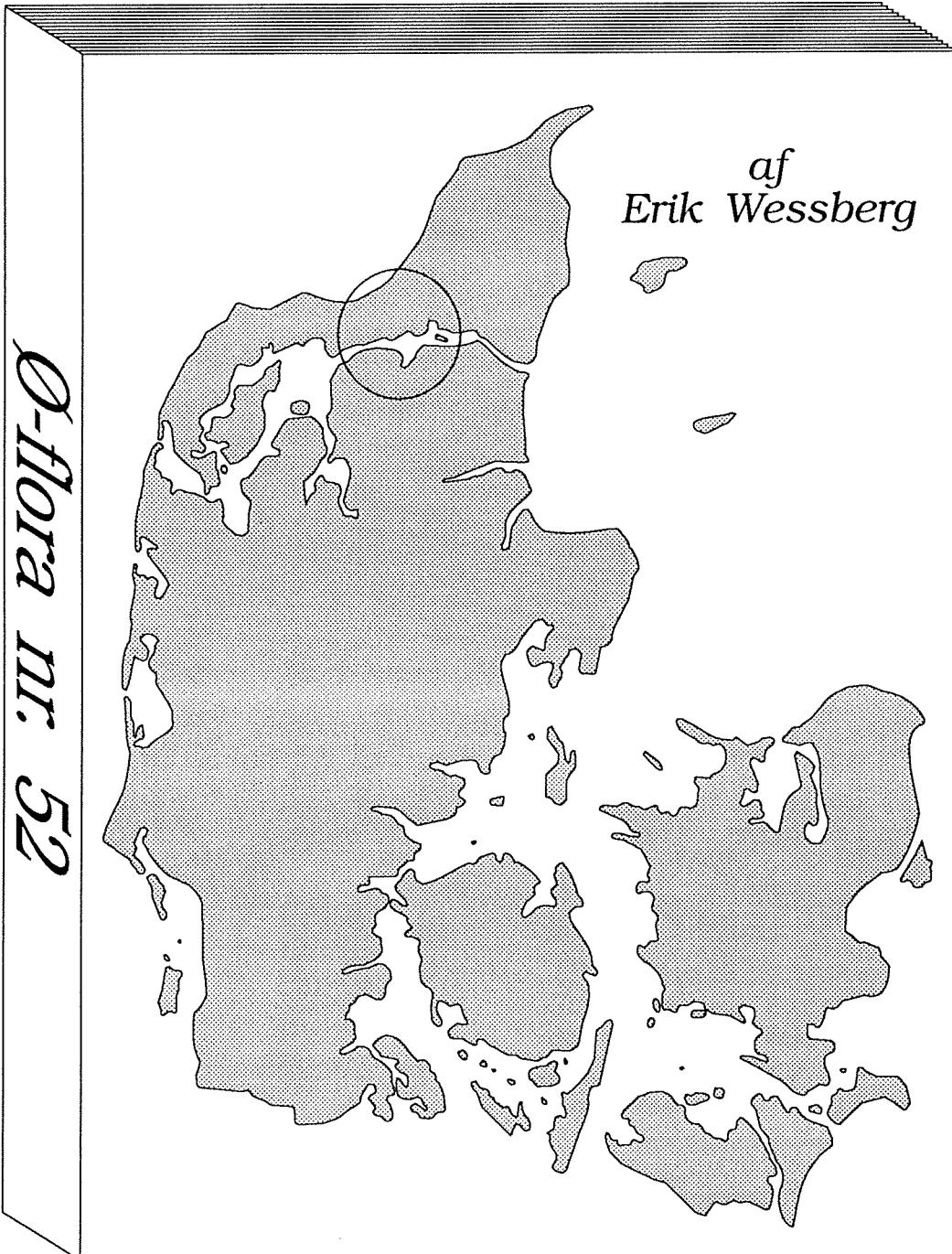

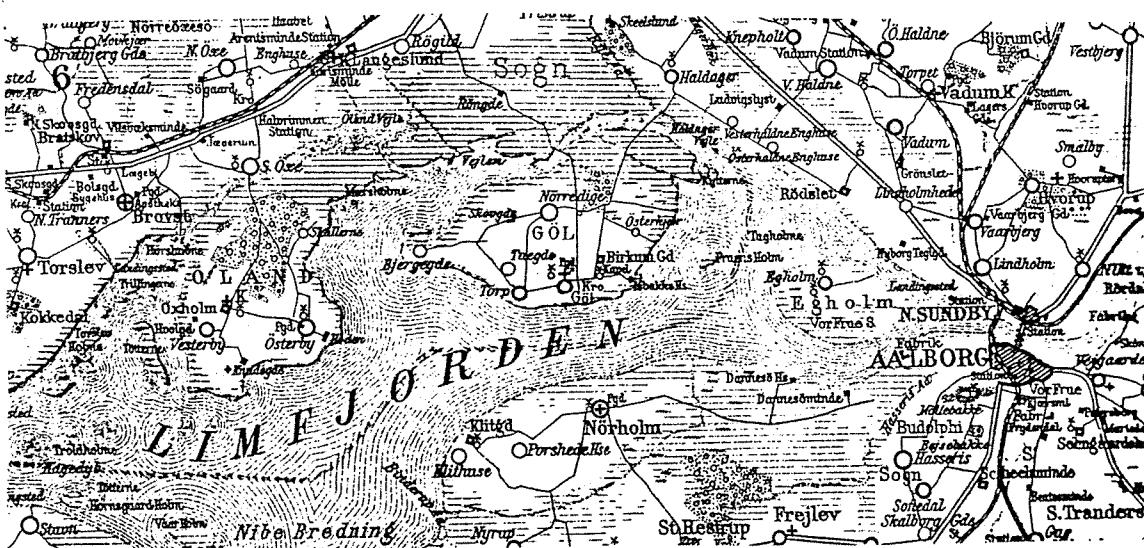
ØLAND

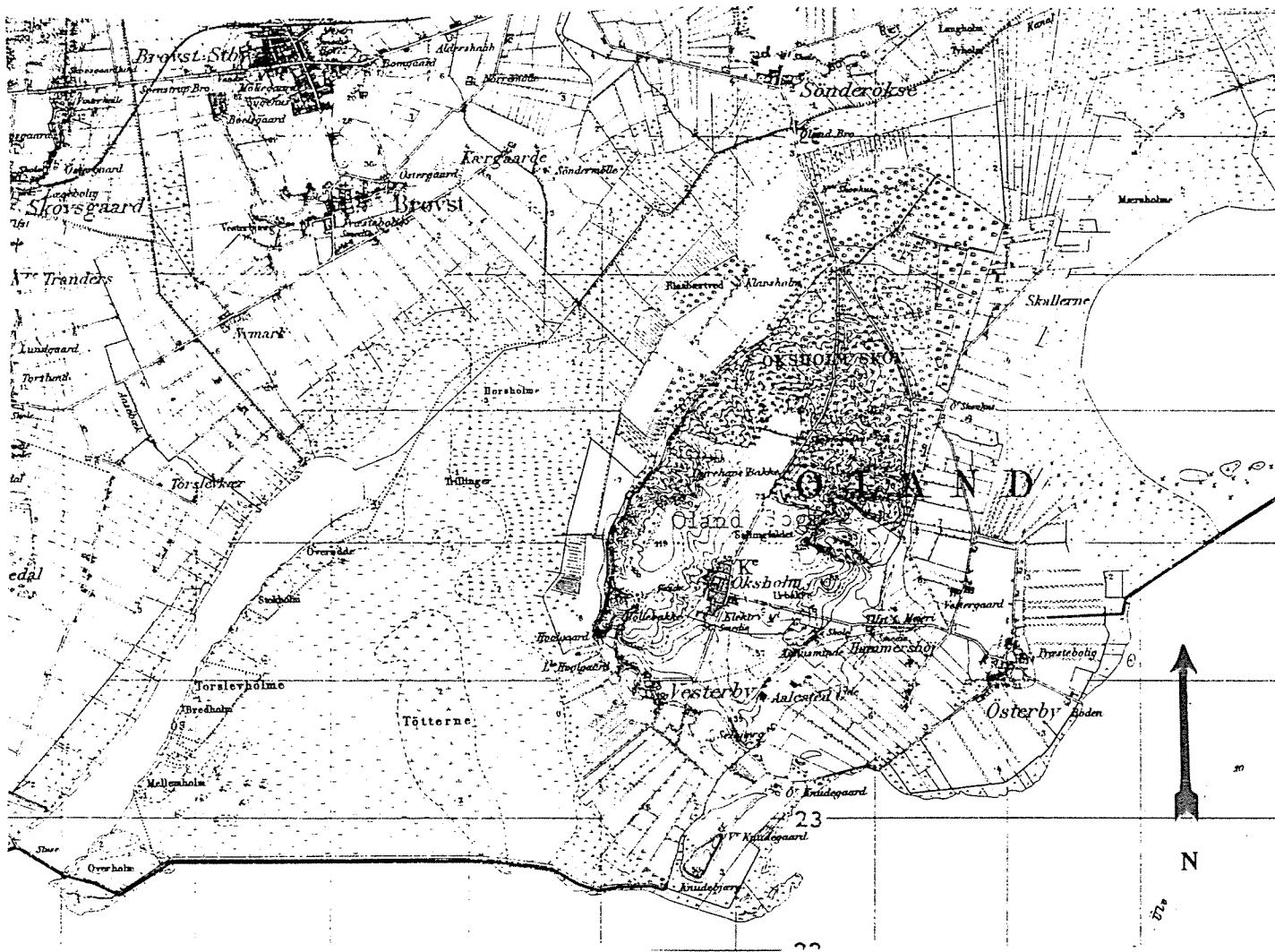
Randers 1993

Indholdsfortegnelse

Gl. generalstabskort	3
Nyt generalstabskort	4
Indledning	5-6
Strandenge og strandrørsumpe	7-9
Diger	9-10
Kær, enge og rørsumpe	11-13
Grøfster og kanaler	13-15
Heder og overdrev	15-19
Skove og plantager	19-24
Vandhuller	24-25
Vejkanter	26-27
Brakmarker	27-29
Byerne	29-30
Økholm Kloster	29
Byerne	29-30
Øland – en forhenværende ø med mange værdifulde lokaliteter	30-31 og 33
Rubus lindebergii	32
Den botaniske undersøgelse af Øland	33-35
Floraliste	36-59
Citeret litteratur	59-60
Tak	60
Fortegnelse over hidtidige ø-undersøgelser	61-62
Fortegnelse over aktuelle ø-undersøgelser	62-63
Kort over færdiggjorte og kommende ø-floraer	64

Kortet her stammer fra Daniel Bruun's bilag til "Danmark – Land og Folk". Det er ikke oplyst, hvornår det er tegnet, men da de tidligere øer syd for Æbelø ved Fyns nordkyst, bl.a. Langø, Lindholm og Leeholm på et andet kortbilag ses gjort landfaste, må det dateres til efter 1870. På Bruuns kort er Øland og Gjøl endnu øer. Digebygningen begyndte i 1914 og blev afsluttet i 1921. Kortet må derfor formodes at være lavet mellem 1870 og 1920. Bemærk de tidligere øer omkring Øland: Torslev Holme, Tøtterne, Trillerne, Horsholme og Mærsholme samt de unavngivne småholme mod sydvest. Alle indgår i det nuværende Øland. Kortet er i 1:200.000.

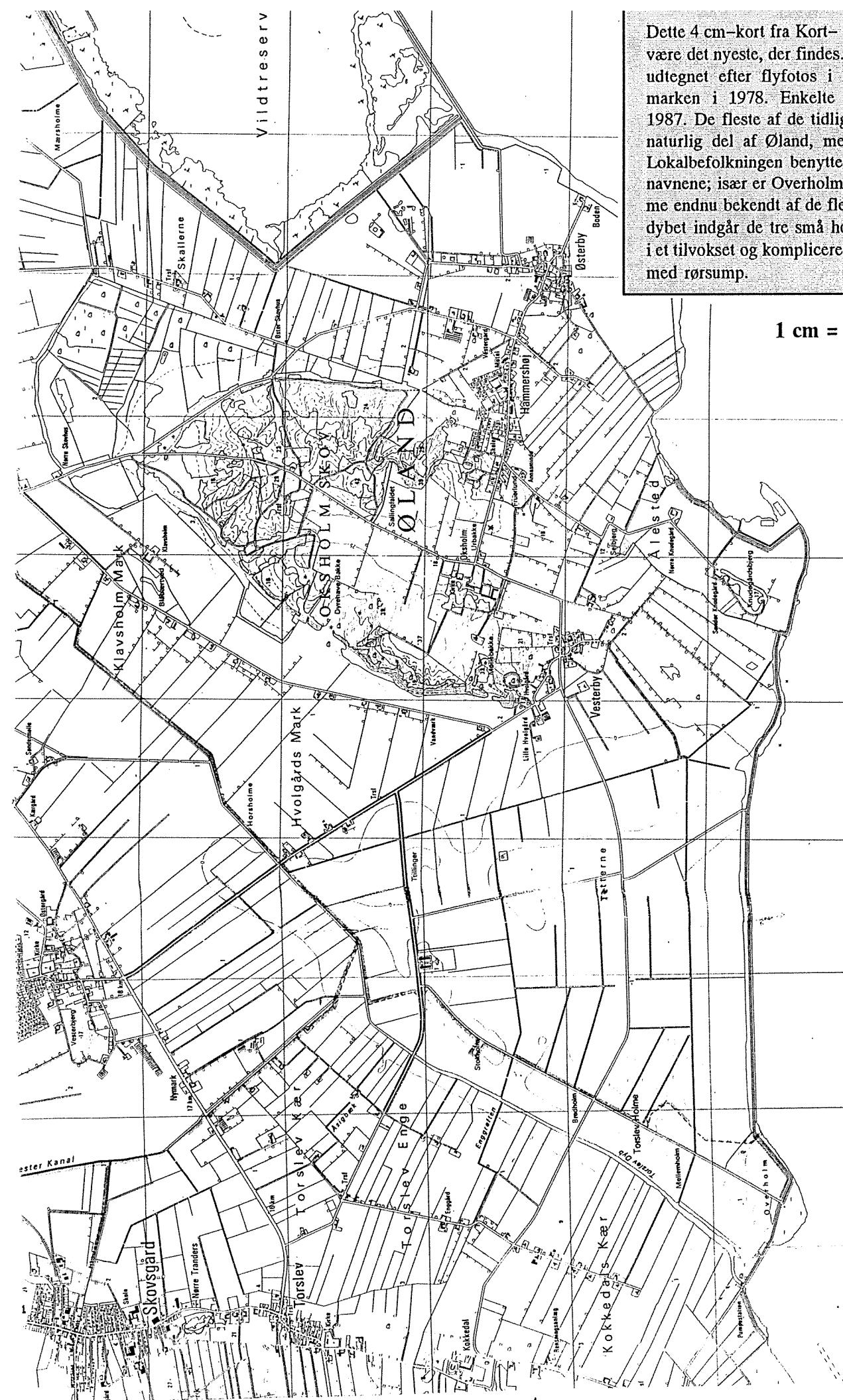

1 cm = 500 m.

Dette generalstabskort er fra 1880–84, revideret i 1923–24 og tilsat nogle få, vigtige rettelser i 1950. En af disse har været at få indtegnet dæmningerne mod Gjøl og Attrup. Kortet giver det bedste indtryk af de store, lavliggende områder, der nu er opdyrkede og for en stor dels vedkommende blevet til fede kornmarker. Navnet Torslev Dyb er ikke med på dette kort. Det drejer sig om den ca. 3½ km lange og indtil 400 m brede fjordarm i vest. Navnet er nu overført på den lange afvandingskanal, der ses på kortet side 4. Af de tidligere øer var Tøtterne, som minder om en butsnudet Søhest, langt den største. I Ulvedybet nær Gjøl-dæmningen i øst bemærkes tre holme, der ikke ses på Bruuns kort. På det nyeste kort fra 1987 indgår disse holme i det store strandengs/rørsump-område, der nu er en del af det mægtige vildtreservat Vejlen eller Ulvedybet.

Dette 4 cm-kort fra Kort- og Matrikelstyrelsen må være det nyeste, der findes. Det er fotogrammetrisk udtegnet efter flyfotos i 1976 og kompletteret i marken i 1978. Enkelte rettelser er foretaget i 1987. De fleste af de tidligere øer og holme er en naturlig del af Øland, men er angivet på kortet. Lokalbefolkningen benytter da også stadig nogle af navnene; især er Overholm, Tøsterne og Mærsholme endnu bekendt af de fleste indbyggere. I Ulvedybets indgårdar de tre små holme fra forrige kort nu i et tilvokset og kompliceret vådbundsområde, mest med rørsump.

1 cm = ca. 360 m.

Indledning

Øland ligger ved Limfjordens nordside. I luftlinie er der fra Ålborgs centrum til Ølands største samfund, Hammershøj, ca. 20 km. Mod øst afgrænses Øland af Ulvedybet og Gjøl Bredning, mod syd af Limfjorden, og mod vest danner afvandingskanalen Torslev Dyb grænse. Nordover kan grænsen i vor tid fastlægges langs den nu smallere afvandingskanal, der følger midten af det gamle sund i nordøstlig retning mod Ølands Bro syd for Sønderøkse, og videre langs kanalen, der går mod Ølands Vejle. Derved slutter Hvolgårds Mark og Klavsholm Mark sig til Øland. På anden vis kan det siges, at grænsen mellem Øland og Hanherred er blevet en lang strimmel afdrænet, dyrket jord mellem pumpestationerne i sydvest og nordøst.

Oprindeligt var meningen, at Ølands areal skulle forøges yderligere, idet der var planer om, at hele Ulvedybet skulle udtørres. K. Bidstrup skriver i Gyldendal Egnsbeskrivelser (1969), at .. "Ulvedybet, hvis rige fugleliv nu synes dømt til undergang, skønt de fleste betragter den planlagte udtørring som en dårlig forretning" ... Det er altså efter 1969, at den meget dårlige ide med hensyn til Ulvedybets endeligt bliver forpurret. Ved pumpehuset ved Ølands Vejle er iøvrigt rejst en mindesten for de mænd, der "kunne sumpe udtørre".

Ølands "kerne" består af et bakket morænelandskab, hvis højeste punkt, ca. 39 meter, ligger umiddelbart syd for Dyrehave Bakke ved Oksholm Skov's vestside. Knudebjerg i syd, der er ca. 17 meter, er en isoleret bakke, og den består mest af sand, grus og sten. Af Ølands tre byer ligger Vesterby på terrasser fra senglaciatiden, Hammershøj og Østerby på strandvolde fra samme tid.

Øland har jo, som navnet siger, tidligere været en ø. Men denne status blev ændret ved omfattende dige- og dæmningsbyggeri og efterfølgende tørlægningsarbejder. Selve forvandlingsprocessen begyndte i 1914 med anlæggelsen af den ca. 3 km lange dæmning til Gjøl. Dette arbejdede var færdigt i 1920. I 1917 startede anlæggelsen af den godt 6 km lange dæmning fra Knudegårdsbjerg på Øland og til området øst for Attrup i Hanherred. Det efterfølgende tørlægningsarbejde, der først sluttede i 1959, forøgede Ølands areal med ca. 1180 hektar, omfattende de tidligere øer, bl.a. Tøtterne og Torslev Holme i sydvest. Disse oplysninger stammer fra Trap Danmark. Efter Statistiske Meddelelser, 1968, er Ølands areal i dag ca. 3748 hektar med ca. 600 indbyggere. Ifølge Kiørboe (1919) var der på daværende tidspunkt 613 indbyggere.

Alm. Pigæble (*Datura stramonium*).

Ved Hvolgård umiddelbart nord for Vesterby har en del af den vældige moræneaflejring i en årække været udnyttet. Kun det vældige ar minder om udvindingen af sand, grus og sten. Siden blev pladsen benyttet som losseplads for især have- og jordaffald. Derom vidner adskillige af de dyrkede arter, der i dag vokser i bunden og på jordbunker spredt over hele området. Udoer Alm. Pigæble drejer det sig bl.a. om Kæmpe-Natlys (*Oenothera erythrosepala*), Æselfoder (*Onopordon acanthoides*), Peberrod (*Armoracia rusticana*), Morgenfrue (*Calendula officinalis*), Have-Tulipan (*Tulipa x cult.*) og Blåpude (*Aubrieta x cult.*).

Øland var i tidligere tid en isoleret ø, hvortil man kun kunne komme ad vandvejen og det kun, når vejret artede sig fra sin pæne side. Dog var der allerede omkring århundredeskiftet kørebar vej fra Sønderøkse nord for Øland Bro og til området ved Nørre Skovhus på Øland, jf. kort side 5.

I den tidlige middelalder, omkring 1175, byggedes der på øen et kloster, som var af stor betydning for egnen. I flere århundreder husede det, under navnet Ø Kloster, nonner tilhørende benediktinerordenen, men det blev ved Reformationen inddraget under Kronen og fik da status som gods. Det nutidige navn Oksholm er en unødvendig fordanskning af det navn, som klosteret fik, da en af dets tidlige ejere, Frants Banner, i 1500-tallet giftede sig med Anna Oxe. Senere har bl.a. slægterne Due og Seefeld været ejere, og i 1670 blev det købt af slægten Levetzau, som ejede det indtil 1796. Siden har der været adskillige ejere, bl.a. slægten Skeel sidst i forrige århundrede. Oplysningerne findes hos Nygård, 1919. I dag er nordfløjens sognekirke.

Øland rummer mange naturtyper. Først og fremmest skal fremhæves den ca. 400 hektar store Oksholm Skov, dernæst de mange områder med kær. Men der er også områder, større eller mindre, der er dækket af hede, overdrev og strandeng. Da Gjøl (Wessberg 1992) og Øland ligger i samme område og stort set indeholder samme naturtyper, skulle man forvente omrent det samme antal arter på begge disse tidlige øer. Der har imidlertid vist sig, at der er en markant forskel. Fra Øland er der nu kendt 794 taxa, fra Gjøl 646.

I omtalen af plantesamfundene er artsnavnene første gang, de bliver nævnt, med både dansk og latinsk navn, derefter kun dansk.

I plantagen vest for Hammershøj vokser to af de fire Brombær-arter, der er set på Øland. Som det var tilfældet i Oksholm Skov, er der også her mest *Rubus lindebergii*, medens *R. plicatus* er fåtallig. Billedet viser en stor busk af *R. lindebergii* sammen med bl.a. Alm. Mangeløv (*Dryopteris filix-mas*), Gyvel (*Sarothamnus scoparius*), Alm. Røn (*Sorbus aucuparia*), Dagpragtstjerne (*Silene dioica*) og Drue-Hyld (*Sambucus racemosa*).

Foto EW, 11. aug. 1993.

Strandenge og strandrørsumpe

Med den stærkt beskårne kystlinie har Øland nu kun mindre områder med strandengsvegetation, og strandplanter fra egentlig urokyst skal man lede længe efter. Det største, sammenhængende strandengsområde ligger syd for den gamle ø mellem Boden og Ålested. Her er der tale om virkelig flotte strandenge med stort set alle de arter, der kan findes i strandenge i denne del af Jylland. Den første kilometer af strækningen fra Boden og vestpå er strandeng uden indblanding af Tagrør (*Phragmites australis*). Yderst er der et mere eller mindre massivt bælte, der om efteråret farves rødt af Strandgåsefod (*Suaeda maritima*), Salturt (*Salicornia* spp.) og Mælde (*Atriplex* spp.). Indefter dominerer Strand-Annelgræs (*Puccinellia maritima*); men der er også meget Strand-Vejbred (*Plantago maritima*), Strand-Trehage (*Triglochin maritimum*), Sandkryb (*Glaux maritima*), Strand-Asters (*Aster tripolium*) og Stilk Kilebæger (*Halimione pedunculata*). I denne i vinterperioden hyppigt overskyllede zone findes de to Hindeknæ-arter, Kødet og Vingefrøet Hindeknæ (*Spergularia marina* & *S. media*). Beklageligvis er selve strandengen skæmmet af flere læs murbrokker. I den indre del af strandengen umiddelbart syd for Boden er gravet ca. 10, smågrave, hver på ca. 100 m², til hvilket formål er uvist. I en del af dem er der mængder af Strandgåsefod og Stilk Kilebæger, i en enkelt af dem en hel del Rød Gåsefod (*Chenopodium rubrum*).

Uden for diget ved Ulvedybet er der hist og her pletter med prægtige strandenge; men størstedelen af området består af udstrakte rørsumpe. I strandengen findes yderst Salturt-arter og Mælde-arter,

Ølands eneste permanent afgræssede strandengsområde ligger ved Overholm i sydvest. Ganske vist sker det kun ved nogle få heste. Alligevel er der en tydelig forskel på den afgræssede og ikke-afgræssede del. Som fotoet tydeligt viser, blev alle render og strandsøer i den regnfulde sommer 1993 fyldt med vand. Strandengen er mest en Annelgræs-strandeng. De øvrige arter på stedet er almindelige arter på strandenge i det nordjyske.

Foto EW, 11. aug. 1993. Fotoretning sydvest.

Sandkryb og Harril (*Juncus gerardi*), inderst bl.a. Vingefrøet Hindeknæ. Også her farver om efteråret de mange Strandgåsefod og Salturter området gult og rødt, medens Strand-Asters giver sit bidrag i form af blåt.

Rørsumpen består hovedsageligt af Tagrør, hvis masser nu og da afbrydes af kloner af Strand-Kogleaks (*Scirpus maritimus*). I indersiden er der en del Stilk-Mælde (*Atriplex longipes* ssp. *longipes*) og Spyd-Mælde (*Atriplex latifolia* s. str.). Det er et usædvanligt flot område, både her og længere mod nordøst til grænsen for Øland ved Ølands Veje.

På generalstabskortet side 4 er der for området øst for Mærsholme benyttet signaturen for mose. Det er der nu ikke tale om. Det meste ligger hen som kær i tilgroning og udadtil ferskvandspræget rørsump og eng. I Phragmites-rørsumpen omkring pumpehuset findes en god bestand af Gul Frøstjerne (*Thalictrum flavum*) og Slangeturge (*Ophioglossum vulgatum*). Som mange, andre steder på Øland findes her megen Angelik (*Angelica sylvestris*). Derudover skal blot nævnes Dansk Kokleare (*Cochlearia danica*) og Alm. Vorterod (*Ficaria verna* ssp. *verna*) samt *Taraxacum cimbricum* og *T. euryphyllum*, to af vores Mælkebøtte-arter, der netop foretrækker denne biotop.

Over den ca. 5 km lange strækning mellem Ålested og Overholm er der på ydersiden af dæmningen kun få og små strandengspletter. Et af dem ligger ca. 1 km vest for Knudegårdsbjerg. Det er et ganske fint, lille strandengsområde med bl.a. Strand Annelgræs og Udspærret Annelgræs (*Puccinellia distans*), Strand-Vejbred, Stilket Kilebæger, Strandgåsefod, Strand-Asters og Vingefrøet Hindeknæ.

Syd for vejen, umiddelbart før dæmningen til Gjøl, findes der en veludviklet strandeng med render og små, typiske erosionshuller. Yderst ved Limfjorden og i kanten af renderne og hulerne findes meget Strandgåsefod (*Suaeda maritima*) og tre af vores fire Salturt-arter: Alm. Salturt (*Salicornia europaea*), Kortakset Salturt (*S. ramosissima*) og Vade-Salturt (*S. strictissima*). Derudover findes i denne mest salte zone bl.a. Strand-Annelgræs (*Puccinellia maritima*), Strand-Asters (*Aster tripolium*), Tætblomstret Hindebæger (*Limonium vulgare*), der her har sit eneste kendte vokested på Øland, og Strand-Trehage (*Triglochin maritimum*).

Foto: EW, 11. aug. 1993. Fotoretning sydøst.

Ved Overholm er der typisk strandeng syd for dæmningen. Her findes bl.a. Strand-Asters, Læge-Kokleare, Strand- og Udspærret Annelgræs, Sandkryb, Spyd-Mælde og andre almindelige arter fra strandenge i det nørejyske.

Diger

Ølands kystområder er for størstepartens vedkommende så lavtliggende, at inddigning har været en nødvendighed, for at de tidligere oversvømmede områder kunne indgå i landbrugsdriften.

Af de mange arter fra en ca. 1 km lang strækning vest for Knudegårdsbjerg kan nævnes Hvas Randfrø (*Torilis arvensis*), Ager-Tidsel (*Cirsium arvense*), Rødkløver (*Trifolium pratense*), Hvid-kløver (*T. repens*), Gul Kløver (*T. campestre*), Fin Kløver (*T. dubium*) og Hare-Kløver (*T. arvense*), Stor Nælde (*Urtica dioica*) og Pyrenæisk Storkenæb (*Geranium pyrenaicum*) og af græsser Alm. Hundegræs (*Dactylis glomerata*) og Alm. Kvik (*Elytrigia repens*). I modsætning til den kørevej, som findes på diget, slås landsiden ikke. Bemærkelsesværdigt er hér den store mængde af Alm. Ager-måne (*Agrimonia eupatoria*); men også Vellugtende Agermåne (*A. procera*) findes. Derudover kan nævnes Kantet Perikon (*Hypericum maculatum*), Alm. Brunelle (*Prunella vulgaris*) og Eng-Brandbæger (*Senecio jacobaea*).

På diget syd for Tøtterne vokser bl.a. Følfod (*Tussilago farfara*), Grå Bynke (*Artemisia vulgaris*), Strand-Vejbred, Høst-Borst (*Leontodon autumnalis*), Ager-Sennep (*Sinapis arvensis*), Liden Burre

Billedet viser samme strandeng som på forrige side, men nu lidt længere sydpå, næsten ved digeknækket. Det er stadig flot strandeng med de samme halofyter som før. Yderst er der op-hobet store mængder opskyllet, rådnende Ålegræs. I disse rådnende tangbunker vokser først og fremmest Strand-Mælde (*Atriplex litoralis*), som ofte er meterhøje, men også Spyd-Mælde (*A. latifolia* s. str.) er der meget af. Derudover er der på de højestliggende dele af tangmaserne spredte eksemplarer af Ager-Svinemælk (*Sonchus arvensis*) og Alm. Kvik (*Elytrigia repens*).

Foto EW, 11. aug. 1993. Fotoretning sydøst.

(*Arctium minus*), Gærde-Valmue (*Papaver dubium*), Hvidmelet Gåsefod (*Chenopodium album* ssp. *album*) og af græsser bl.a. Alm. Kvik og Draphavre (*Arrhenatherum elatius*).

Diget langs Ulvedybets uslået, og det er på grund af højt- og tætvoksende stauder og græsser svært at botanisere. Ca. ½ km nordøst for dæmningen vokser mange Vild Ribs (*Ribes rubrum* ssp. *rubrum*), som sandsynligvis er hidført med fugle. Derudover kan nævnes Smalbladet Skjaller (*Rhinanthus minor* ssp. *stenophyllum*), Hjortetrøst (*Eupatorium cannabinum*) og Alm. Mjødurt, og der findes en del Havtorn (*Hippophae rhamnoides*).

Kær, enge og rørsumpe

Øland har ligesom Gjøl mange kær, de fleste kystnære. Det betyder, at det i adskillige tilfælde har været svært at afgøre, om en lokalitet har skullet benævnes som kær eller strandeng, da der disse steder optræder plantearter fra begge biotoper. Iøvrigt viser mange rester af stolper og pigtråd, at adskillige områder tidligere har været afgræssede; men med ganske få undtagelser er de i hastig tilgroning, hvilket betyder, at sårbare planter er forsvundet eller i løbet af en kortere årrække sandsynligvis vil forsvinde. Det er et problem ikke blot på Øland, men i hele landet.

Det mest interessante kærområde ligger umiddelbart øst for Mærsholme i Ølands nordøstlige del. På generalstabskortet side 4 er kæret ikke vist nogen signatur for kær, så det er lidt af en tilfældighed, at det er besøgt. Størrelsen er ca. 2 hektar. Det første, man lægger mærke til, er en stærk tilgroning, især i kærets nordlige del, specielt med Pile-arter som Gråpil (*Salix cinerea*), Bånd-Pil (*S. viminalis*), Glans Pil (*S. x cuspidata*) og Krybende Pil (*S. repens*), men der er også en del Dun-Birk (*Betula pubescens*). Så snart man begynder at se nærmere på urterne, forbavses man over den store mængde af Slangeturge. De findes i hele området, ofte mere end 25 pr. m². Jeg har aldrig set en tilsvarende mængde af denne ikke helt almindelige art. At kæret tidligere har rummet mange Orkidéer, er der ingen tvivl om. Tilbage er kun nogle få Kødfarvet Gøgeurt (*Dactylorhiza incarnata* ssp. *incarnata*) og 3 eksemplarer af Purpur-Gøgeurt (*D. purpurella*). Af den øvrige flora kan nævnes Trævlekrone (*Lychnis flos-cuculi*), Nyse-Røllike (*Achillea ptarmica*), Kær-Ranunkel (*Ranunculus flammula*), Kær-Tidsel (*Cirsium palustre*), Kær-Dueurt (*Epilobium palustre*), Lådden Dueurt (*E. hirsutum*), Kirtlet Dueurt (*E. ciliatum*) og Ris-Dueurt (*E. obscurum*), Eng-Skjaller, Høst-Rødtop (*Odonites minor* ssp. *serotina*), Mose-Bølle (*Vaccinium uliginosum*), Kort Øjentrøst (*Euphrasia curta*) og Vand-Mynte. Af græsser, starer og siv er der bl.a. set Alm. Kamgræs (*Cynosurus cristatus*),

Kær-Ranunkel (*Ranunculus flammula*)
er især almindelig i de talrige grøfter, der genemskærer den østlige del af Oksholm Skov; men den findes mange andre steder på Øland, bl.a. i kær ved Mærsholme og Overholm.

Bjerg-Rørhvene og Eng-Rørhvene (*Calamagrostis canescens*), Mose-Bunke (*Deschampsia caespitosa*), Fløjsgræs (*Holcus lanatus*), Tuds-Siv (*Juncus bufonius*), Glanskapslet Siv (*J. articulatus*) og Sand-Siv (*J. anceps*) samt Hare-Star (*Carex leporina*) og Alm. Star (*C. nigra*). I kærrets yderzoner, især mod rørsumpen mod øst og mod syd, findes et område, hvor kærplanter og strandengsplanter står mellem hinanden. Det har naturligvis sin forklaring. Inden anlæggelsen af diget blev området ved storm/vandstuvning oversvømmet af saltvand. Som eksempel på sammenblandingen af arter kan nævnes Strand-Asters, Strand-Trehage og Vingefrøet Hindeknæ side om side med Vand-Mynte, Høst-Borst og Alm. Kongepen (*Hypochoeris radicata*). Det er ærgerligt, at dette botanisk meget interessante kærområde om få år nok er blevet til et pile-/birkekrat. Kæret er i den sene sommer og tidlige efterår i 1993 grundigt undersøgt for arter af Ensian-slægten, men uden positivt resultat.

I et lille, meget tilgroet kær lidt sydvest for Skallerne på Ølands østside vokser bl.a. Kær-Padde-røk (*Equisetum palustre*), Eng-Forglemmigej (*Myosotis palustris*), Tofrøet Vikke (*Vicia hirsuta*) og Muse-Vikke (*V. cracca*), Knop-Siv (*Juncus conglomeratus*), Fløjsgræs, Feber-Nellikerod (*Geum urbanum*), Gåse-Potentil (*Potentilla anserina*) og Lådden Dueurt. I udkanten af kæret vokser Korbær (*Rubus caesius*) og *Rubus plicatus*.

Umiddelbart vest for det nye fugle-observationstårn ved Gjøldæmningen ligger et mindre kær, som har været uden afgrænsning i mange år. Tagrør og Strand-Kogleaks for længe siden begyndt indvandringen. Af den artsfattige vegetation kan nævnes Lyse-Siv (*Juncus effusus*), Kær-Tidsel, Hjortetrøst, Nyse-Røllike, Angelik og Pile-arter i form af Gråpil, Bånd-Pil og Femhannet Pil (*Salix pentandra*).

I et kystnært kær ca. 1 km vest for Knudegårdssbjerg findes bl.a. Stivhåret Ranunkel (*Ranunculus sardous*), Hjortetrøst, Gråpil og Bånd-Pil samt Fløjsgræs og Høst-Borst, og i kanten af kæret, tæt ved vejen fra Vesterby mod Limfjorden, vokser en del Kransbørste (*Clinopodium vulgare*). I et mindre område i den vestlige del fandtes (1993) ca. et halvt hundrede eksemplarer af Egernhale (*Hordeum jubatum*). Den voksede sammen med bl.a. Strand-Vejbred, Krybende Hveme, Tagrør, Strand-Svingel, Gåse-Potentil, Sandkryb, Sommer-Rødtop (*Odontites verna* ssp. *pumila*) og Strand-Trehage. Alfred Hansen omtaler (1957) netop Egernhale som tilsyneladende spontan på bl.a. Amager. Senere nævnes den i TBU (1974) fra

Pille-Star (*Carex pilulifera*)

Fra Øland er der kendt 19 Star-arter. Af disse har jeg ikke kunnet finde 6. De 3 er fra TBU-afhandlingen vedrørende Cyperaceernes udbredelse i Danmark. Det drejer sig om Udspilet Star (*Carex extensa*), Skede-Star (*C. hostiana*) og Dværg-Star (*C. oederi* ssp. *oederi*). Derudover er Pigget Star (*C. pairaei*) set af Peter Wind, Blågrøn Star (*C. flacca*) af Nordjyllands Amtskommune og Tykakset Star (*C. riparia*) af nu afdøde H. Skovgaard Christensen. Til gengæld har jeg fundet 5 arter, der ikke tidligere er set på Øland: Grå Star (*C. canescens*), Håret Star (*C. hirta*), Hare-Star (*C. leporina*), Spidskapslet Star (*C. spicata*) og Blære-Star (*C. vesicaria*). Den nærliggende Gjøl rummede "kun" 10 Stær-arter.

Pille-Star er især fundet i den vestlige del af Oksholm Skov på mager bund på og ved skovveje og i lysninger i ungkultur af nåletræ-arter.

andre kystlocaliteter på Staunings Ø ved Jersie Strand og på Strynø. Der var på Øland intet, der tydede på, at den først for nyligt havde etableret sig i dette strandengsprægede kær ved sydsiden.

På indersiden af diget, der strækker sig fra sidstnævnte område og helt ud til Overholm i sydvest, findes der på begge sider af afvandingsgrøften, der løber parallelt med diget, vådområder. Det meste må henregnes til rørsumpe med dominans af Tagrør. Men hvor Tagrør ikke er enerådende, er der små områder, der må betegnes som kystnære kær. Et af den ligger mellem de to digeknæk ved Overholm. Udo over lave, spredte Tagrør vokser her bl.a. Alm. Baldrian, Gul Fladbælg, Kær-Tidsel, Bidende Ranunkel (*Ranunculus acris*), Skjaller-arter, Bittersød Natskygge (*Solanum dulcamara*), Fløjlsgræs (*Holcus lanatus*), Mose-Bunke, Kær-Dueurt og masser af Angelik. Besøges lokaliteten omkring 1. juli kan man opleve det smukke syn af ca. 400 eksemplarer af blomstrende Purpur-Gøgeurt inden for få kvadratmeter, ikke et almindeligt syn. Ud over denne tætte bestand findes orkidéarten flere steder i de mest lysåbne kær, men ingen af bestandene tæller mere end 20 eksemplarer.

Ca. $\frac{1}{2}$ km øst for Overholm, hvor det lange, lige digestræk begynder, findes på digets inderside et ca. 30 meter bredt kær, domineret af Tagrør. Her bemærkes hurtigt den store mængde af Angelik og Alm. Baldrian; men der er også meget af bl.a. Gul Fladbælg, Kær-Tidsel (*Cirsium palustre*),

Kæret mellem Mærsholme og pumpestationen ved kanalen, der danner grænse mod Ølands Veje, har været det mest spændende område at botanisere i. Hegnspæle minder om, at det engang har været afgræsset. Det er forlængst forbi. Nu har den naturlige indvandring af træer varet ved i adskillige år. Foreløbig er den nordre del af området mere eller mindre dækket af træer og buske, især Gråpil (*Salix cinerea*), jf. fotoet. Mod syd og øst er Tagrør (*Phragmites australis*) begyndt at trænge ind. Om få år ser kæret sandsynligvis ud som det meste af de smalle kærområder øst for Overholm. Alle arter, der ikke tåler hård konkurrence, forsvinder. Endnu er der mange arter af urter, flest af Slangetunge (*Ophioglossum vulgatum*).

Foto EW, 11. aug. 1993.

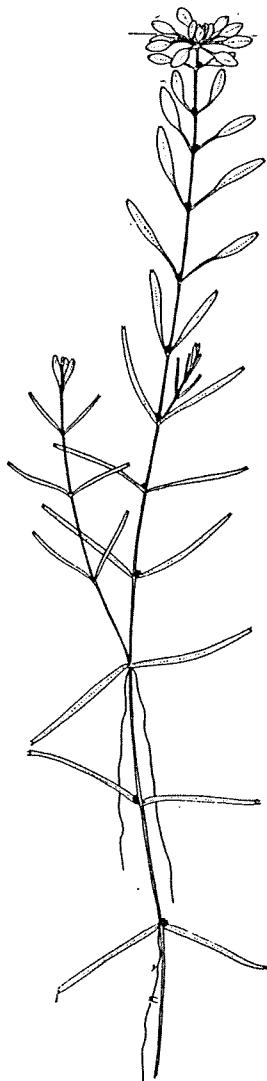
Lådden Dueurt samt to af vores Skjaller-arter, Eng-Skjaller (*Rhinanthus serotinus* ssp. *paludosus*) og Sommer-Skjaller (*R. minor* ssp. *elatior*), Bjerg-Rørhvene (*Calamagrostis epigeios*) og af buske og træer mest Pil i form af Gråpil og Bånd-Pil samt Rødel (*Alnus glutinosa*).

På strækningen fra Overholm og til Torslev Dyb, der her i sydvest danner skel til Kokkedals Kær, findes, hvor tagrørene på grund af tidligere afgræsning endnu ikke helt har taget magten, mindre områder med kær. Området omkring vandhullet afgræsses stadig. I dette kærområde vokser bl.a. Angelik, Lådden Dueurt, Vand-Mynte, Alm. Baldrian, Gul Fladbælg, Alm. Mjødurt samt Gråpil og Krybende Pil. Af græsser kan nævnes Krybende Hvene, Strand-Svingel, Alm. Kvick, Eng-Rørhvene og Rørgræs (*Phalaris arundinacea*). Området rummer desuden et mindre antal Purpur-Gøgeurt.

Området mellem vandhullet og Torslev Dyb rummer såvel strandeng som rørsump. Sidstnævnte domineres af Tagrør. Desuden vokser her bl.a. Strand-Svingel (*Festuca arundinacea*), Krybende Hvene og Alm. Hvene (*Agrostis tenuis*), Alm. Mjødurt (*Filipendula ulmaria*), Alm. Baldrian (*Valeriana sambucifolia* ssp. *procurrens*), Læge-Kokleare (*Cochlearia officinalis*) og Kær-Snerre (*Galium palustre* ssp. *palustre*). Desuden findes en hel del Pile-buske af Gråpil (*Salix cinerea*) og Øret Pil (*S. aurita*). I og omkring den lille strandsø vokser bl.a. Strand-Kogleaks og Blågrøn Kogleaks (*Scirpus tabernaemontani*), Vand-Mynte (*Mentha aquatica*), Tigger-Ranunkel (*Ranunculus sceleratus*), Gul Fladbælg (*Lathyrus pratensis*) og Strand-Trehage, og på tuer findes en hel del Strand-Firling (*Sagina maritima*).

Grøfter og kanaler

Ses der bort fra grøfter i Oksholm Skov, er der på nyeste 4 cm-kort fra 1988 opmålt, at længden af Ølands grøfter og kanaler er over 100 km. Desværre er det kun i en lille del af dem muligt at undersøge vegetationen. Årsagen er enorme mængder af Tagrør, som spærrer for udsynet og gør en vandring i selve grøfterne umulig.

Smalbladet Vandstjerne (*Callitriches hamulata*)

Der er fundet 3 arter af Vandstjerne på Øland. Udeover ovennævnte art drejer det sig om Storfrugtet Vandstjerne (*C. stagnalis*) og Fladfrugtet Vandstjerne (*C. platycarpa*). Smalbladet Vandstjerne og Storfrugtet Vandstjerne er begge kun set ét sted, medens jeg har fundet Fladfrugtet Vandstjerne flere steder. Kendetegnende for alle disse fund er, at de stammer fra grøfter. Såfremt mange flere af Ølands grøfter var tilgængelige, ville floralisten sandsynligvis kunne forøges med nogle manglende arter. Her tænkes der bl.a. på arter fra Vandarve-slægten (*Montia* sp.) og Tyndskulpet Brøndkarse (*Nasturtium microphyllum*).

En af de få grøfter, der har indbudt til spadseretur, strækker sig fra vejkrydset umiddelbart nord for Nørre Skovhus og ca. 1½ km mod øst (se kortet side 4). Her er der i bunden og på siderne bl.a. fundet Alm. Mjødurt, Gul Iris (*Iris pseudacorus*), Eng-Kabbeleje (*Caltha palustris*), Gul Frøstjerne, Mose-Bunke, Vand-Pileurt (*Polygonum amphibium*), Trævlekrone, Knæbøjet Rævehale (*Alopecurus geniculatus*), Gul Fladbælg, Angelik og Lådden Dueurt.

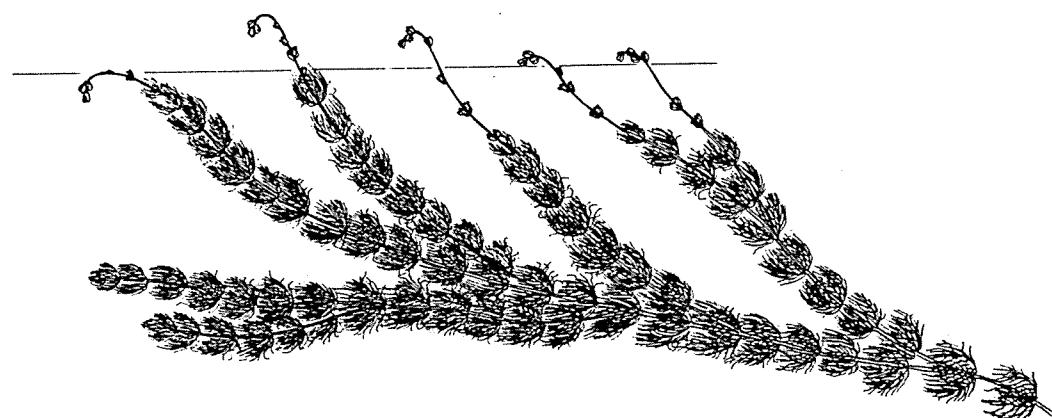
Fra vej-T ca. 1½ km nord for Skallerne er der, selv om den ikke er afsat på 4-cm kortet, en grøft i retning mod Ølands Vejle. Her er der ingen Tagrør, som besværliggør botaniseringen. Af arter kan nævnes Nyse-Røllike, Tuds-Siv og Glanskapslet Siv, Liden Tusindgylden (*Centaurium pulchellum*), Eng Forglemmigej, Sump-Forglemmigej (*Myosotis laxa* ssp. *caespitosa*), Tigger-Ranunkel, Sump-Evighedsblomst (*Gnaphalium uliginosum*), Dansk Kokleare, Trævlekrone, Krybende Hvene, Ris-Dueurt samt Eng-Skjaller og Høst-Rødtop. Jo længere man går østpå, jo flere strandengsplanter ses der, især Strand-Kogleaks og Sandkryb.

Den store afvandingskanal, der danner Ølands grænse mod øst, er for størstedelens vedkommende uden egentlige vandplanter. Der er kun set Børstebladet Vandaks (*Potamogeton pectinatus*). Derimod er de mange meter brede skrænter fuldstændigt dækket af vegetation, bl.a. Alm. Baldrian, der ligesom Angelik findes i stort antal.

I den synlige del af den fra sydvest til nordøst liggende grøft, hvis vestende ligger ved knækket på diget ved Ølands Vejle, vokser udover Tagrør bl.a. Hjortetrøst, Rørgræs, Strand-Kogleaks og Blågrøn Kogleaks, Angelik, Liden Andemad (*Lemna minor*), Alm. Mjødurt, Vejbred-Skeblad (*Alisma plantago-aquatica*), Bredbladet Dunhammer (*Typha latifolia*) og Gul Iris. Men kun ganske få meter er uden kraftig Tagrør-vækst.

I den del af grøften, der udgår fra kote 1 ca. ¾ km vest for Knudegårdsbjerg, hvor det er muligt at komme, er bl.a. set Alm. Mjødurt, Strand-Svingel, Angelik, Gul Fladbælg, Alm. Baldrian, Lådden Dueurt og Kær Dueurt og på kanten bl.a. Smalbladet Kællingetand (*Lotus tenuis*).

Skovgrøfterne i Oksholm Skov er i almindelighed lettere tilgængelige end grøfterne i det

Hår-Tusindblad (*Myriophyllum alterniflorum*).

Der skulle være en chance for, at alle vores tre Tusindblad-arter kunne være på Øland, idet de er kendt fra adskillige lokaliteter nord for Limfjorden; men kun Hår-Tusindblad er set. Den fandtes under mit allersidste besøg i nogle af de små vandhuller, der ligger på markerne ca. 1 km nordøst for Østerby. Af andre arter herfra kan nævnes Strand-Vandranunkel (*Batrachium baudotii*), Tigger-Ranunkel (*Ranunculus sceleratus*), Knæbøjet Rævehale (*Alopecurus geniculatus*), Børstebladet Vandaks (*Potamogeton pectinatus*) og Tuds-Siv (*Juncus bufonius*).

opdyrkede land. I en grøft nær vandhullet, der ligger ca. 600 m vest for Skallerne, vokser bl.a. Lyse-Siv, Glanskapslet Siv og Knop-Siv foruden Eng-Viol (*Viola palustris*), Mose-Bunke, Kær-Tidsel, Kær-Ranunkel og Kær-Snerre (*Galium palustre* ssp. *palustre*) samt Alm. Skjolddrager (*Scutellaria galericulata*). Sidstnævnte er kun set ganske få steder på Øland. I en nærliggende grøft er der mange Kær-Svovlrod (*Peucedanum palustre*), Manna-Sødgræs (*Glyceria fluitans*), Gul Iris, Sværtevæld (*Lycopus europaeus*) og Sump-Fladstjerne (*Stellaria alsine*).

I og ved en af de mange grøfter i den nordøstlige del af Oksholm Skov, ca. $\frac{1}{2}$ km sydøst for Nørre Skovhus, vokser bl.a. Alm. Spring-Balsamin (*Impatiens noli-tangere*), Alm. Fredløs (*Lysimachia vulgaris*), Smalbladet Ærenpris (*Veronica scutellata*), Fladfrugtet Vandstjerne (*Callitricha platycarpa*), Gul Fladbælg, Angelik, som overalt på Øland er en af de almindeligste planter på fugtig bund, Kær-Svovlrod, som er almindelig her i den østlige del af skoven, Rørgræs og Lyse-Siv.

Oksholm Skov umiddelbart sydvest for Øster Skovhus er meget fugtig, og der er da også her relativt mange grøfter, som er en del af det system af grøfter, der afvander landbrugsområdet mellem Skallerne i nord og Hammershøj i syd. Også her er der Alm. Spring-Balsamin og bl.a. Tykbladet Ærenpris (*Veronica beccabunga*), Akselblomstret Star (*Carex remota*), Eng-Forglemmigej, Sværtevæld, Alm. Baldrian, Kær-Tidsel, Kær-Padderok, Lund-Padderok (*Equisetum pratense*), Skov-Springklap (*Cardamine flexuosa*) og Dunet Egebregne (*Thelypteris phegopteris*).

Den sidste grøft, der skal omtales, udgår fra den østlige del af Hammershøj og ender ved Oksholm Skovs sydøstlige hjørne. Her vokser bl.a. Ris- og Kirtlet-Dueurt, Fladfrugtet Vandstjerne, Alm. Mjødurt, Vand-Mynte, Bidende Ranunkel, Øret Pil, Gul Fladbælg, Knop-Siv og Lyse-Siv, Hare-Star, Dynd-Padderok (*Equisetum fluviatile*), Tråd-Siv (*Juncus filiformis*) og Kær-Snerre.

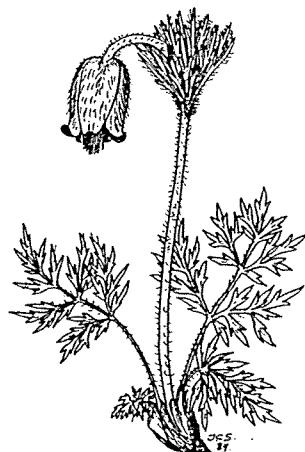
Heder og overdrev

Størsteparten af Ølands hede- og overdrevsareal er koncentreret i området, der strækker sig fra Hvolgård og Møllebakke i sydvest lidt nord for Vesterby og til Dyrehave Bakke ved sydvestsiden af Oksholm Skov. Derudover findes der talrige småområder dækket af hede og overdrev i og lige nord og nordvest for Hammershøj og i området omkring Knudegårdssbjerg helt i syd. Desværre lider det meste under det i nyere tid ikke ukendte begreb: Manglende eller mangelfuld græsning.

Sjældent smukt er området i og omkring den tidligere grusgrav ved Hvolgård. Det er mange år siden, at fjernelsen af grus og sten ophørte. I en årrække derefter har grusgraven været benyttet som losseplads, dog kun for have- og jordaffald. Dette er nu også en saga blot. Den naturlige plantevækst er for længst indvandret og trives bedst på de stejle og i mange år urørte skrænter.

Nikkende Kobjælde (*Pulsatilla pratensis*).

Det sandede overdrev ved Hvolgård og Møllebakke nord for Vesterby rummer en del interessante plantearter. Her tænkes først og fremmest på Plettet Kongepen (*Hypochoeris maculata*), Nikkende Limurt (*Silene nutans*) og Nikkende Kobjælde (*Pulsatilla pratensis*). Sidstnævnte findes stort set i hele området fra grusgraven ved Hvolgård, over Møllebakke og ca. $\frac{1}{2}$ km nord derfor. I hele området findes der tusindvis af den; men området vokser til, bl.a. med Ene. En anden, meget interessant art herfra er Kegle-Limurt (*Silene conica*), jf. figurtekst side 51.

Af den meget artsrike vegetation på disse skrænter kan nævnes Smalbladet Timian (*Thymus serpyllifolia*), Mark-Krageklo (*Ononis repens*), Tjærenellike (*Lychnis viscaria*), Mark-Bynke (*Artemisia campestris*), Blåmunke (*Jasione montana*), Håret Høgeurt (*Hieracium pilosella*), Alm. Pimpinelle (*Pimpinella saxifraga*), Gul Snerre (*Galium verum* ssp. *verum*), Bakke-Nellike (*Dianthus deltoides*), Blåklokke (*Campanula rotundifolia*), Sandskæg (*Corynephorus canescens*), Rundbælg (*Anthyllis vulneraria*), Bidende Stenurt (*Sedum acre*) og Alm. Gyldenris (*Solidago virgaurea*). Det er i sandhed et farvestrålende panorama, men kun om foråret og i forsommeren.

Mod syd og mod nord er grusgraven omkranset af stejle, fuldstændigt vegetationsklædte bakkesider med gamle fårestier, medens området mod øst, der udgør størstedelen af det samlede areal, er nogenlunde jævnt. Den sydlige del af bakkeområdet er også meget smuk om foråret og i forsommeren. Mange af arterne her er de samme som på grusgravens skrænter; men der er dog også nogle, som ikke findes i grusgraven, eller som kun er sparsomt til stede dør, bl.a. vore to Helictotrichon-arter, Dunet Havre og Eng-Havre (*H. pubescens* og *H. pratensis*), og Nikkende Kobjælde (*Pulsatilla pratensis*) findes her i tusindvis. Også Nikkende Limurt (*Silene nutans*) er talrigt repræsenteret, medens der kun er set få eksemplarer af Brudurt (*Herniaria glabra*) og Plettet Kongepen (*Hypochoeris maculata*). Det var en stor overraskelse at finde Kegle-Limurt (*Silene conica*), som tilsyneladende har vokset her i mange år. Udover at vokse enkeltvis fandtes (1993) i et ca. 2 kvadratmeter stort område omkring 200 planter. Sydskrænten og en del af det øverste og mest jævne af overdrevet afgræsses, i 1993 dog af kun 1 hest; men der er alligevel en synlig forskel på det afgræssede og det ikke-afgræssede område, hvor græsser som bl.a. Alm. Hundegræs i løbet af få år vil kvæle den mere interessante plantevækst af f.eks. Nikkende Kobjælde.

På den stejle nord og nordøstvendte skrænt består vegetationen mest af arter, der ikke fandtes på syd og sydøstsidsommervarme del. Nu er det "trivuelle" arter som f.eks. Krat-Viol (*Viola riviniana*), Bidende Ranunkel, Alm. Hønsetarm (*Cerastium fontanum* ssp. *triviale*) og Mark-Forglemmigej (*Myosotis arvensis*). Det er arter, som kan vokse på denne skyggefylde skråning, som solen stort set aldrig når.

Den modsatte side af skrænten er på grund af sol- og varmepåvirkning vegetationsmæssigt totalt anderledes. Her frydes øjet tidligt på året af mange blomstrende Tjærenellike. Ellers er det arter som Alm. Sct. Hansurt (*Sedum telephium* ssp. *telephium*), Bølget Bunke (*Deschampsia flexuosa*), Sand-Star (*Carex arenaria*), Alm. Gyldenris, Smalbladet Timian, Hedelyng (*Calluna vulgaris*) og Smalbladet Høgeurt (*Hieracium umbellatum*), der er fremherskende sammen med Ene (*Juniperus communis*).

Blodrød Storkenæb (*Geranium sanguineum*)
har jeg fundet to steder på Øland, begge beliggende i den sydlige del: På et overdrev ved Selbjerg og i en gl. grusgrav ved Knudegårdsbjerg. Sidstnævnte sted er den også set af Peter Wind under en af hans ture i det nordjyske i forbindelse med udfærdigelsen af Nordjyllands Amt-bindet i serien "Oversigt over Botaniske Lokaliteter".

Hele området fra Møllebakke i syd til Dyrehave Bakke i nord har for ikke så mange årtier siden været afgræssede overdrev. Herom vidner, især i Dyrehave Bakke-området, gamle, mørnede hegns-pæle og rusten pigtråd. Dette førhen så pragtfulde område er nu for den østlige dels vedkommende beplantet med nåletræer, især af Sitka-Gran (*Picea sitchensis*). Med undtagelse af Dyrehave Bakke består den vestlige del af mere eller mindre uigennemtrængeligt krat, dels bestående af Ene, roser, tjørn, Havtorn (*Hippophaë rhamnoides*) og brombær, dels af mørke parceller af småskov, hyppigt med Hassel (*Corylus avellana*) som den dominerende træart. Om få årtier er det hele tilvokset med ovenstående vækster, med mindre der i løbet af en kort årrække bliver iværksat plejeforanstaltninger.

I den følgende vegetationsbeskrivelse startes i området ved Møllebakke og sluttes ved Dyrehave Bakke.

Det meget kuperede område ved Møllebakken har helt sikkert tidligere været præget af Hedelyng (*Calluna vulgaris*). Den er der endnu, men kunne sagtens trænge til en foryngelseskur. Området domineres af Ene, nogle høje og slanke, andre lave og brede. Hvor der er lys nok, findes arter som f.eks. Alm. Mælkeurt (*Polygala vulgaris*), Opret Kobjælte, Plettet Kongepen, Håret Høgeurt, Rødknæ (*Rumex acetosella*), Alm. Pimpinelle og Bølget Bunke. Bemærkelsesværdig er den store bestand af Skorzonér (*Scorzonera humilis*). Uover Ene består træ- og buskvæksten af Hindbær (*Rubus idaeus*), Alm. Bjerg-Fyr (*Pinus mugo*), Alm. Gedeblad (*Lonicera periclymenum*), Alm. Røn (*Sorbus aucuparia*) og Glat Hunde-Rose (*Rosa canina* ssp. *canina*). De sydvendte bakkesider i en øst-/vest-gående slugt er i forsommeren farvet af Tjære nellike. Uover tidligere nævnte arter findes der på skrænterne her Alm. Engelsød (*Polypodium vulgare*), Tveskægget Ærenpris (*Veronica chamaedrys*), Lyng-Snerre (*Galium saxatile*), Knold-Ranunkel (*Ranunculus bulbosus*) og Storkonval (*Polygonatum multiflorum*). Iøjnefaldende er de store bestande af Alm. Mangeløv (*Dryopteris filix-mas*).

Tjære-Nellike (*Lychnis viscaria*).

I det sene forår og i den tidlige sommer er flere overdrevs- og skräntområder, især ved Hvolgård lidt nord for Vesterby, farvestrålende panoramaer. På den vestvendte skränt i den tidlige grusgrav gør de talrige Bidende Stenurt (*Sedum acre*), Nik-kende Limurt (*Silene nutans*), Vår-Brandbæger (*Senecio vernalis*), Håret Høgeurt (*Hieracium pilosella*) og ikke mindst Tjære-Nellike et besøg omkring den 25. maj til en stor oplevelse. Tjære-nellike vokser også i stort antal andre steder, bl.a. på den sydvendte, stejle skränt ved slugten mellem Møllebakke og Hvolgård. Også den korte spadseretur fra landevejen og til grusgraven er på grund af de mange arter en fornøjelse. Det drejer sig først og fremmest om Pyrenæisk Storkenæb (*Geranicum pyrenaicum*), som er meget almindelig overalt på Øland.

Ca. ½ km nordvest for Møllebakke er overdrevene mindre interessante med arter som Vild Kørvel (*Anthriscus sylvestris*), Ager-Padderok (*Equisetum arvense*), Stor Nælde, Majblomst (*Majanthemum bifolium*), Stor Fladstjerne (*Stellaria holostea*), Blåbær (*Vaccinium myrtillus*) og Bugtet Kløver (*Trifolium medium*). Der er nu ingen Opret Kobjælte, Skorzonér, Tjærenellike og Plettet Kongepen. De har afgjort været her, men har ikke kunnet klare konkurrencen fra mere robuste arter.

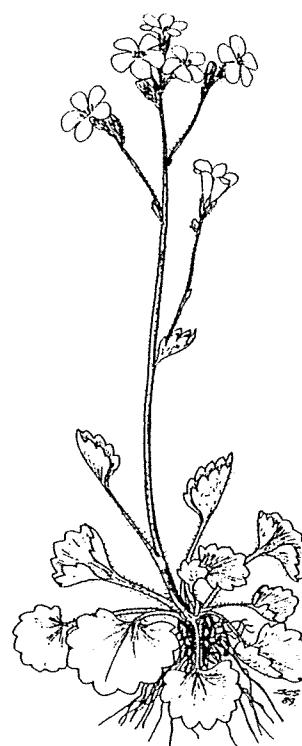
Ca. 1 km nordvest for Møllebakken skifter vegetationen påny karakter. Der kommer nye slugter, til dels bevokset med en masseopvækst af Bævreasp (*Populus tremula*), og der findes mange brombærbuske, især *Rubus plicatus*. Af nye arter, der først er set her, kan nævnes Tormentil (*Potentilla erecta*), Mark-Frytle (*Luzula campestris*), Fløjlsgræs, Revling (*Empetrum nigrum*), Djævelsbid (*Succisa pratensis*), Liljekonval (*Convallaria majalis*) og Græsbladet Fladstjerne.

Dyrehave Bakke er et mange hektar stort område med hede og overdrev, i lavninger erstattet af kærlignende områder. Afgrænsningen er forlængst ophørt. Den ødelæggende tilgroning af dette engang så smukke område er i fuld gang. Hedelyng er der nu kun lidt af. En del af området er dækket af store, gamle tuer af Bølget Bunke med ledsagearter som Fløjlsgræs, Alm. Røllike, Alm. Hvene, Sand-Star, Smalbladet Høgeurt, Alm. Pimpinelle, Tidlig Dværgbunke (*Aira praecox*), Blåmunke, Mark-Bynke og Sandskæg. Kattefod (*Antennaria dioica*), som sandsynligvis tidligere har været almindelig her, har jeg kun fundet i ganske få eksemplarer. Guldblomme (*Arnica montana*), som i følge TBU-afhandlingen om Kurvblomsternes udbredelse i Danmark tidligere er fundet på Øland, har nok også vokset i dette store hede-/overdrevs-område. På de østligste af bakkerne er der mange Alm. Mælkeurt, der findes i mange nuancer af blåt og lilla. Den østligste og nordøstligste del, hvor terrænet er fladt, er inddraget i traditionel landbrugss drift – i 1993 sat til med kartofler. Mod nordvest findes på overdrevets nedre del fritstående Bøge, nogle vrangle, af et anseligt omfang.

Langt det meste af området i firkanten fra Sallingfaldet ved sydsiden af Oksholm Skov og til Oksholm, derfra til Hammershøj, til Oksholm Skovs sydøstlige del og tilbage til Sallingfaldet, har tidligere ligget hen som hede og overdrev. Nu har bebyggelse, anlæggelse af plantager samt opdyrkning af de magre, sandede områder bevirket, at man kun hist og her finder den oprindelige vegetation. Men overalt ser man, især i den del af Hammershøj, der ligger nord for vejen fra Østerby til Oksholm, rester af de arter, der tidligere i stor stil indgik i hederne og overdrevene. Af de rigtig mange arter, der stadig findes her, kan nævnes Eng-Brandbæger, Femhannet Hønsetarm (*Cerastium semidecandrum*), Gul Kløver, Knold-Ranunkel, Gåsemad (*Arabidopsis thaliana*), Vår-Vikke (*Vicia lathyroides*), Bitter Bakkestjerne (*Erigeron acer*), Rundbælg, Glat Sølv-Potentil (*Potentilla argentea* ssp. *demissa*), Brudurt og Rødknæ. Også Rødfrugtet og Gråfrugtet Sand-Mælkebøtte er repræsenteret på de sandede steder, mest i form af *Taraxacum platyglossum*, men *T. obliquum* og *T. brachyglossum* er her også.

Kornet Stenbræk (*Saxifraga granulata*)

findes på en del af Ølands sandede overdrev, men ingen af stederne hører den til de dominerende arter. På et af de mange overdrev ved Dyrehave Bakke vokser den sammen med bl.a. Bølget Bunke (*Deschampsia flexuosa*), Håret Høgeurt (*Hieracium pilosella*), Rødknæ (*Rumex acetosella*), Alm. Syre (*R. acetosa*), Knold-Ranunkel (*Ranunculus bulbosus*), Tveskægget Ærenpris (*Veronica chamaedrys*), Alm. Hundegræs (*Dactylis glomerata*) og Hunde-Viol (*Viola canina*).

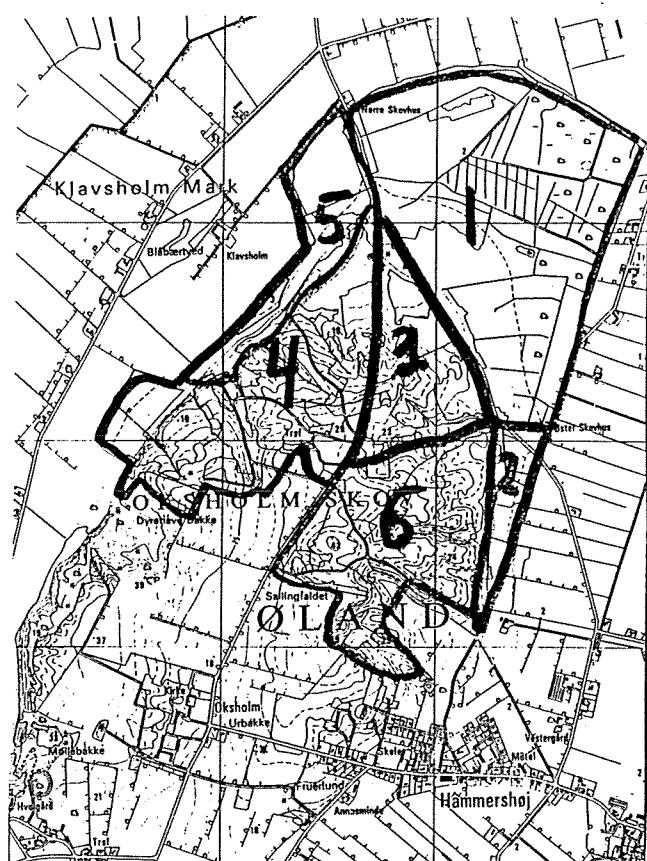
Omvendt ligger adskillige tidligere marker nu hen som overdrev, således umiddelbart nord for Hammershøj og vest og nord for et gravet vandhul. Da jordbunden hovedsageligt består af sand, var det i første række den naturlige plantevækst, der ved opdyrkningens ophør vendte tilbage og ikke, som det talrige steder i 1993 er set, "et stort rod" af plantearter fra mange forskellige plantesamfund. En mindre del af det ca. 4 hektar store område afgræsses af heste, resten ligger upåagtet hen. Herfra kan nævnes Vår-Brandbæger (*Senecio vernalis*), Vår-Gæslingebломст (*Erophila verna*), Rød Svingel (*Festuca rubra* ssp. *rubra*), Tidlig Dværgbunke, Tusindfryd (*Bellis perennis*), Knold-Ranunkel, Kornet Stenbræk (*Saxifraga granulata*), Blåhat (*Knautia arvensis*), Alm. Pimpinelle, Hvid Okseøje (*Leucanthemum vulgare*), Vellugtende Gulaks (*Anthoxanthum odoratum*), Draphavre, og Sandskæg, og også her findes Brudurt, som ialt er fundet 5 forskellige steder på Øland. Træerne er et par steder ved at vandre ind, mest Bævreasp (*Populus tremula*), men også nærmest Oksholm Skov af Bøg (*Fagus sylvatica*), der har været begunstiget af et par gode oldenår først i 1990'erne.

Skove og plantager

Øland rummer megen skov, hvoraf langt hovedparten er den privatejede Oksholm Skov med ca. 440 hektar. Derudover findes der skovområder ved Klavsholm i nordvest (Blåbærtved), nord og nordvest for Møllebakke umiddelbart nord for Vesterby, nord og vest for Oksholm, vest for Hammershøj, ved Ålested, ved Knudegårdsbjerg i syd, og der findes desuden ca. 10 andre områder med skov, alle dog langt under 1 hektar.

Oksholm Skov kan groft sagt inddeltes i to vidt forskellige typer. Det meste af området, der ligger øst for den offentlige, asfalterede vej, der går ind i skoven umiddelbart syd for Øster Skovhus og fortsætter nordpå til bl.a. Nørre Skovhus, er betydeligt mere fugtig end den vestlige del. Denne del

Til beskrivelsen af vegetationen i Oksholm Skov har jeg valgt at dele skoven i de 6 områder, der ses på kortet. Område 1 og 2 ligger øst for landevejen fra Østerby og Hammershøj til Nørre Skovhus (Halvrimmen). Område 3 og 6 ligger vest for denne vej og øst for landevejen fra Oksholm til Nørre Skovhus (Halvrimmen). Område 4 og 5 ligger vest for sidstnævnte vej og øst for landevejen fra Vesterby til Nørre Skovhus (Halvrimmen). De optrukne streger markerer i alle tilfælde Oksholm Skovs afgrænsning til det omliggende land.

af Oksholm Skov ligner til forveksling Kjellerups Plantage på Gjøl (Wessberg 1993). Skoven er da også gennemskåret af utallige afvandingsgrøfter (se kortet side 4), og størsteparten af den ligger på morbund.

På den vestre side af landevejen er skoven generelt betydeligt mere tør, og den er med enkelte undtagelser muldrig. Oksholm Skov kan være vanskelig at orientere sig i, da der findes mange stier, der ikke er afsat på noget kort. Selv om man præcist ved, hvor i skoven man befinder sig, er det oftest nødvendigt at bruge stednavne, der ligger uden for skoven. I selve Oksholm Skov er der udover Øster Skovhus ikke andre holdepunkter end vejene, en transformator og et par bebyggelser i udkanten af skoven ca. 1 km nord for Sallingfaldet. I beskrivelsen har jeg af den grund inddelt skoven i 6 områder, der på kortet på denne side er nummereret 1–6.

Område 1 er det trekantlignende område: Nørre Skovhus, Skallerne, Øster Skovhus, Nørre Skovhus. Det er, især i nord, meget fugtigt, og er derfor også gennemskåret af mange afvandingsgrøfter. Mange steder bærer vegetationen da også præg af vandets tilstedeværelse, idet de lavestliggende områder antager karakter af skovsumpe/skovkær. Generelt for området er den store mængde Ørnebregne (*Pteridium aquilinum*), der tyder på, at omsætningen af det døde, organiske materiale er langsom. I den del, der ligger umiddelbart nordvest for Øster Skovhus, findes såvel højstammet bøgeskov som nåleskov af bl.a. Sitka-Gran og Rødgran (*Picea abies*). Af de hyppigste arter fra bøgeskoven kan nævnes Milieegræs (*Milium effusum*), Skovsyre (*Oxalis acetosella*), Skovarve (*Moehringia trinervia*), Stor Fladstjerne, Skov-Hanekro (*Galeopsis bifida*), Håret Frytle og Mangblomstret Frytle (*Luzula pilosa* og *L. multiflora* ssp. *multiflora*), Enblomstret Flitteraks (*Melica uniflora*), Tandrod (*Dentaria bulbifera*), Majblomst, Alm. Kohvede (*Melampyrum pratense*), Skovstjerne (*Trientalis europaea*) og Alm. Hundegræs. Af bregnner er der udover Alm. Mangeløv set Finbladet-, Smalbladet- og Bredbladet Mangeløv (*Dryopteris expansa*, *D. carthusiana* og *D. dilatata*) samt Fjerbregne (*Athyrium filix-femina*) og Dunet Egebregne. I de mest våde områder vokser bl.a. Gul Iris, Alm. Fredløs, Pors (*Myrica gale*), Mose-Bølle og Knoldet Brunrod (*Scrophularia nodosa*). I kanten af granskoven og i hugninger i den er der bl.a. set Skov-Brandbæger (*Senecio sylvaticus*), Stor Nælde, Skov-

Mose-Bunke (*Deschampsia caespitosa*)

På grund af de store arealer med fugtig bund, ikke mindst i den østlige del af Oksholm Skov og i mange af kærområderne, er Mose-Bunke en almindelig plante på Øland. Ved vandhullet nord for Hammershøj vokser den sammen med Gul Iris (*Iris pseudacorus*), Sværtevæld (*Lycopus europaeus*), Smalbladet Årenpris (*Veronica scutellata*), Kær-Ranunkel (*Ranunculus flammula*) og fire Siv-arter: Knop-Siv (*Juncus conglomeratus*), Glanskapslet Siv (*J. articulatus*), Liden Siv (*J. bulbosus*) og Lyse-Siv (*J. effusus*).

Galitetand (*Stachys sylvatica*), Burre-Snerre (*Galium aparine*) og Hindbær.

Område 2 omfatter den trekantede del af skoven, der strækker sig fra Øster Skovhus mod syd til overdrevene/markerne nord for Hammershøj. En hel del af dette smalle skovstykke består af Hasselskov. Derudover er der af træer bl.a. Spids-Løn (*Acer platanoides*), Ahorn (*A. pseudoplatanus*), Skov-Elm (*Ulmus glabra*) og Bøg. Flere steder er der en kraftig opvækst af Bævreasp. I den del, der domineres af Hassel, er der af urter bl.a. set Miliegræs, Stor Konval, Hvid Anemone (*Anemone nemorosa*), Firblad (*Paris quadrifolia*), Feber-Nellikerod, Hare-mad (*Lapsana communis*), Glat Dueurt (*Epilobium montanum*) og Lund-Fladstjerne (*Stellaria nemorum* ssp. *glochidosperma*), og her findes meget Humle (*Humulus lupulus*). Hvor der er højstammede bøg, findes bl.a. Majblomst, Hvid Anemone, Skovsyre og Rams-Løg (*Allium ursinum*), og i et skovbryg vokser Kvalkved (*Viburnum opulus*) og – ved skovstien især – en del Rubus lindebergii. Den sydligste del er tilplantet med Sitka-Gran, og den er flere steder mere eller mindre lysåben. Her er bl.a. set Blåbær, Tørst (*Frangula alnus*), Drue-Hyld (*Sambucus racemosus*), Bølget Bunke, Skovstjerne, Hindbær og en del Rubus plicatus.

Område nr. 3 omfatter det ligeledes trekantede område, hvor vej-Y syd for Nørre Skovhus danner nordspidsen, og den eneste, offentlige skovvej i Oksholm Skov danner sydgrænsen. Den sydøstlige del er højstammede bøgeskov. Efter de gode oldenår i 1991 og 1992 er der mængder af bøgeopvækst. Af andre træarter kan nævnes Ahorn og Spids-Løn, Hassel, Alm. Røn og Dun-Birk. Det er en af de dele af Oksholm Skov, der rummer de fleste af de mere usædvanlige arter her nord for Limfjorden, bl.a. Druemunke (*Actaea spicata*), Tandrod (*Dentaria bulbifera*), Bredbladet Klokke og Nælde-Klokke (*Campanula latifolia* og *C. trachelium*). Af arter, der forekommer i rigeligt antal, kan nævnes Alm. Bingelurt (*Mercurialis perennis*), Hvid Anemone, Enblomstret Flitteraks, Salomons Segl, Vedbend (*Hedera helix*), Dunet Steffensurt (*Circaeae lutetiana*) og Håret Frytle. Skov-Hullæbe (*Epipactis helleborine*) er hyppigt forekommende, især på skrænterne ved asfaltvejen, medens der af Rederod (*Neottia nidus-avis*) i 1993 kun er fundet 3 planter, af Ægbladet Fliglæbe (*Listera ovata*) nogle få. I de allerfugtigste dele vokser bl.a. Eng-Nellikerod (*Geum rivale*), Hjortetrøst, Firblad, Solbær, Angelik og Lund-Fladstjerne.

Område nr. 4 ligger vest for landevejen fra Oksholm til Halvrimmen. Den østlige del er præget af flere ungkulturer af Gran og Ædelgran, som endnu ikke er blevet så høje og skyggedannende, at den tidligere urtevegetationen helt er forsvundet. Mange af arterne er overdrevsarter som Håret Høgeurt, Lyng-Snerre, Prikbladet Perikon, Bølget Bunke og Hedelyng. Videre kan af den artsrike vegetation nævnes Alm. Høgeurt, Ørnebregne, Liljekonval, Pille-Star (*Carex pilulifera*), Håret Frytle (*Luzula pilosa*), Skov-Salat (*Lactuca muralis*), Vedbend, Dunet Steffensurt og Blåbær. Af træer er der – udover de plantede, bl.a. set Tørst, Alm. Røn, Bævreasp, Dun-Birk, Vorte-Birk (*Betula pen-*

Blåbær (*Vaccinium myrtillus*)

er ganske almindelig i Oksholm Skov, mest i den vestlige del under Bøg og de steder, hvor Stilk-Eg (*Quercus robur*) dominerer. Den er ligeledes fundet flere steder i hede og på overdrev, bl. a. på den nordeksponerede side af slugten ved Hvolgård. Vest for Øland er der iøvrigt ifølge TBU-kortet vedrørende Vacciniaceernes udbredelse kun få fund. Tyttebær (*Vaccinium vitis-idaea*) er ikke kendt fra Øland.

dula), Stilk-Eg (*Quercus petraea*), Rødel og flere arter af Pil. Her er mange lavninger, som i normale somre er fugtige med arter som Mose-Bunke, Mose-Bølle, Blåtop (*Molinia coerulea*) og Skov-Kogleaks (*Scirpus sylvaticus*). Af Brombær er der mest *Rubus plicatus*, i mindre omfang R. lindebergii.

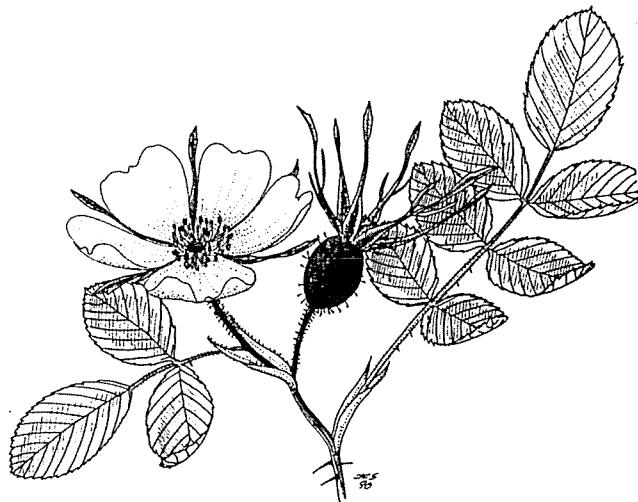
Område nr. 5 ligger nord for det førstnævnte. Jordbunden er meget forskellig, nogle steder udpræget morbund, andre steder muldrig. Ved flere af de nyrenoverede grøfter ses det, at det opkastede materiale er meget kalkholdigt. Området består for en del vedkommende af indhegnede ungkulturer af *Nobilis* og *Nordmannsgran*, og det er generelt fugtigt og bliver drænet gennem adskillige afvandingsgrøfter. I en stor del dominerer højstammet Bøg dominerer. Af andre vedplanter er der bl.a. Rødel, Alm. Gedeblad og Dun-Birk, og i skovbrynet mod nord mange Kvakved. Af urter kan nævnes Stor Fladstjerne, Skovsyre, Majblomst, Knoldet Brunrod, Sanikel, Hunde-Hveme (*Agrostis canina*), Kål-Tidsel (*Cirsium oleraceum*), Alm. Spring-Balsamin, skovformen af Alm. Hundegræs (*Dactylis glomerata* var. *pendula*), Skov-Brandbæger og Læge-Ærenpris (*Veronica officinalis*).

Område nr. 6 ligger nord for Hammershøj og Sallingfaldet og syd for den offentlige, øst-vestgående skovvej. Det meste består af højstammet Bøg og høje Rødgran og Sitka-Gran. I det sydøstlige hjørne findes en låge, som skovvandrere og motionister skal benytte. Under mine mangeture i både denne del og i de øvrige dele af Oksholm Skov har jeg dog kun én gang mødt mennesker. Mange steder er skoven præget af den store forekomst af *Rubus lindebergii*. Ved Sallingfaldet er der uddover Bøg især Skov-Elm, Stilk-Eg, Bævreasp, Spids-Løn og Alm. Gedeblad samt Gyvel (*Sarothamnus scoparius*). Af urter er der bl.a. fundet Stor Nælde, Hulsvøb, Stinkende Storkenæb, Skov-Galtetand, Skvalderkål, Majblomst, Ørnebregne. Flere steder er skovbunden dækket af usædvanligt mange Liljekonval. Ved den offentlige skovvej er der også Skov-Hullæbe; herfra kan iøvrigt nævnes Gærde-Vikke (*Vicia sepium*) og Krybende Hestegræs (*Holcus mollis*), og der findes mange bregnere, mest Bredbladet Mangeløv og Alm. Mangeløv. For en ikke-øbo undres man meget, når man i denne del af skoven pludselig ser en hyldebusk, på hvis grene snesevis af baby-sutter i alle former og farver hænger. Der er nok en forklaring på denne skik, men jeg kender den ikke.

Umiddelbart vest for Oksholm findes plantage med bl.a. Sitka-Gran og Alm. Ædelgran (*Abies alba*). Af andre træer og buske kan nævnes Drue-Hyld, Alm. Røn, Ask (*Fraxinus excelsior*), og Ahorn samt store mængder af den forvildede Brombærart, *Rubus armeniacus*. Af urter er der bl.a. set Skov-Salat, Stinkende Storkenæb (*Geranium robertianum*), Haremads, Skov-Brandbæger, Skov-Galtetand, Alm. Gyldenris og Rød Hestehov (*Petasites hybridus*), af græsser bl.a. Bjerg-Rørhveme, Lund-Rapgræs (*Poa nemoralis*), Krybende Hestegræs samt

Blød Filt-Rose (*Rosa villosa* ssp. *mollis*)

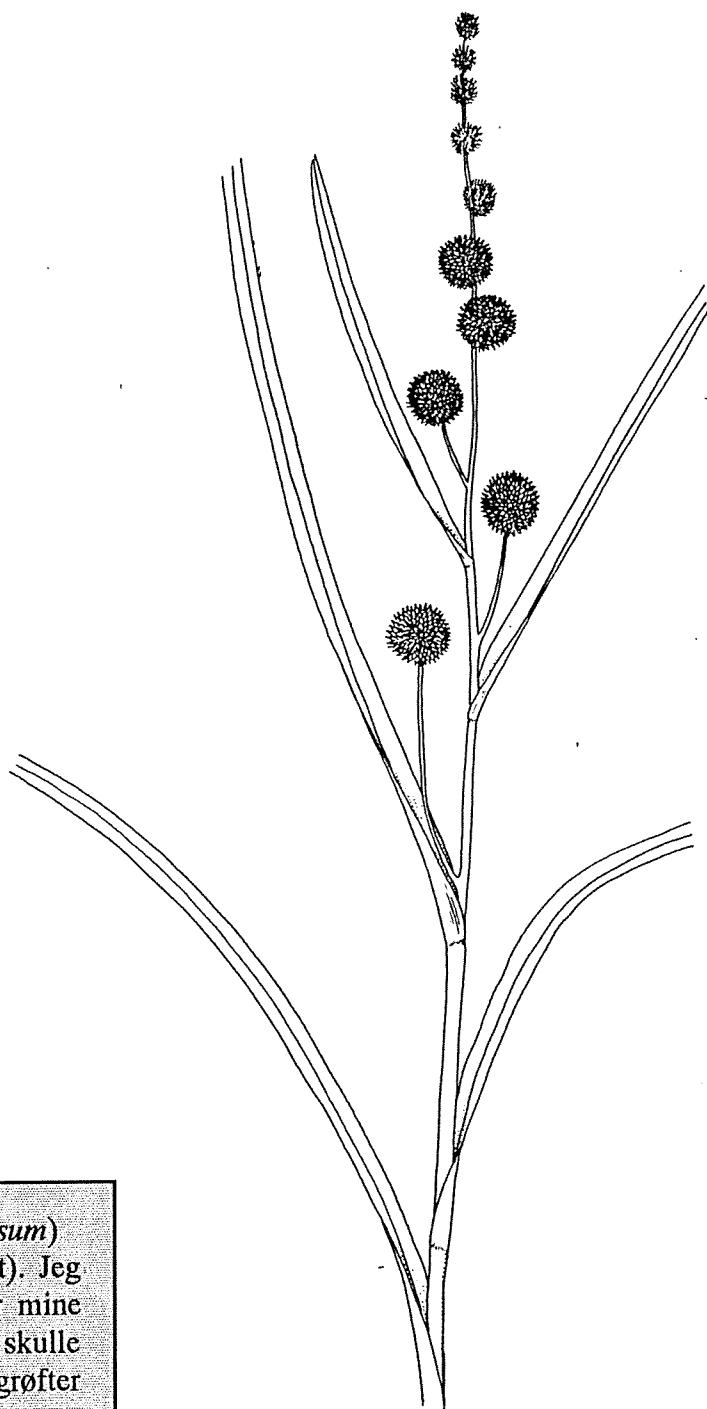
Der er kendt 8 arter af Rose fra Øland. Uddover Blød Filt-Rose, som jeg bl.a. har fundet i et hegn syd for Selbjerg, er der tale om Rynket Rose (*R. rugosa*), Kortstilket Filt-Rose (*R. tomentosa* ssp. *sherardii*), Æble-Rose (*R. rubiginosa*), Blågrøn Rose (*R. dumalis* ssp. *dumalis*), Håret Blågrøn Rose (*R. dumalis* ssp. *coriifolia*) og Glat Hundee-Rose (*R. canina* ssp. *canina*). Iøvrigt er Blød Filt-Rose tidligere kendt fra Øland, idet den på TBU-kortet om Rosaceernes udbredelse er vist som repræsenteret i et af de danske herbarier. Det samme gælder Klit-Rose (*R. pimpinellifolia*).

Alm. Hundegræs og af bregner Alm. Mangeløv, Bredbladet Mangeløv og Alm. Engelsød (*Polypodium vulgare*).

I skoven ved Knudegårdssbjerg indgår primært Stilk-Eg. Af andre træ- og buskarter kan nævnes Alm. Røn, Bøg, Alm. Hyld (*Sambucus nigra*) og Drue-Hyld, Vorte-Birk og Tørst samt Alm. Gedeblad, Hindbær og Blåbær. Det meste af skoven ligger på morbund, hvilket vegetationen da også viser. Her vokser bl.a. Skovstjerne, Krybende Hestegræs, Majblomst, Læge-Ærenpris, Skovarve og Alm. Gyldenris. Som det var tilfældet i Oksholm Skov, er også her større områder dækket af Liljekonval. Fremhæves skal også de mange Storkonval. Den mest interessante art herfra er den sjældne krydsning mellem Alm. Pragtstjerne og Dag-Pragtstjerne (*Silene alba x dioica*), som fandtes i få eksemplarer i den sydlige del.

Nord for Møllebakke og omrent til Dyrehave Bakke sydvest for Oksholm Skov findes på den østlige side en ret uinteressant plantage med forskellige nåletræer. Den vestlige side er derimod ganske interessant, omend den er uden botaniske sensationer. Her findes der adskillige vest-østgående slugter, som flere steder er dækket af krat eller småkov. Hovedbestanddelen er Hassel og Stilk-Eg, mest af førstnævnte. I de fleste områder er kårene for urter ringe. Hvor lysmængden er tilstrækkelig, findes bl.a. Liljekonval, Hvid Anemone, Haremad, Storkonval, Skovsyre, Stinkende Storkenæb, Feber-Nellikerod, Skovstjerne, Firblad og Skovarve. Af vedvækster kan nævnes Vedbend, Kvalkved og Korbær, og af bregner er der set Alm. Mangeløv og Bredbladet Mangeløv. De vestvendte skovbryn er et kapitel for sig med masser af roser (mest i form af Alm. Hunde-Rose), Alm. Hyld, Slåen (*Prunus spinosa*) og Havtorn samt usædvanligt mange Ribs. Brombær er kun repræsenteret af *R. plicatus* og *R. wahlbergii*. Af urter kan nævnes Stor Knopurt (*Centaurea scabiosa*), Kransbørste, Ager-Stenfrø (*Lithospermum arvense*), Muse-Vikke og begge Gedeskægarter, Alm. Gedeskæg og Småkronet Gedeskæg (*Tragopogon pratensis* ssp. *pratensis* og ssp. *minor*).

Enkelt Pindsvineknop (*Sparganium emersum*)
er tidligere angivet fra Øland (TBU-kortet). Jeg
har ikke set nogen *Sparganium*-art under mine
ture til Øland til trods for, at betingelserne skulle
være til stede i form af mange kilometer grøfter
og ca. 10 vandhuller.

Ved vejen Lundkær i Østerby's nordlige udkant ligger en lille elleskov af Rødel; men der er også andre træer som Gråpil, Ask, Skov-Elm og Stilk-Eg. Af urter findes bl.a. Bittersød Natskygge, Kær-Padderok, Vild Kørvel, Feber-Nellikerod, Alm. Mangeløv og Bredbladet Mangeløv, af buske Solbær, Kvalkved og Stikkelsbær (*Ribes uva-crispa*).

Nærmere Østerby ligger på et tidligere, sandet overdrev en ung pyntegran-kultur. Vegetationen rummer hovedsageligt overdrevsplanter som Eng-Brandbæger, Muse-Vikke, Gederams (*Chamaenerion angustifolium*), Dusk-Syre (*Rumex thyrsiflorus*), Alm. Kongepen og Fin Kløver.

Mellem Hammershøj og Oksholm, på den nordre side af vejen, findes en plantage. En stor del holdes ikke vedlige, andet er – set med forstbotaniske øjne – drevet ideelt. På grund af mange lysåbne pletter er artsantallet, specielt i den del, der er dækket af løvtræer, stor. Løvtræerne er bl.a. Skov-Elm, Selje-Pil (*Salix caprea*), Stilk-Eg, Alm. Hyld og Drue-Hyld. Men der er også en hel del Bævreasp. Der har tidligere været usædvanligt mange Gyvel, men en stor del af dem er udgåede eller stærkt på vej til det på grund af den stærke konkurrence om lyset. Af nåletræer, både plantede og selvsåede, skal først og fremmest nævnes Sitka-Gran, Rødgran og Alm. Bjerg-Fyr. Der er fundet to arter af Brombær, *Rubus lindebergii* og *R. plicatus*. At også denne plantage er anlagt på tidligere overdrev, viser vegetationen, der bl.a. består af Alm. Gyldenris, Håret Høgeurt, Liden Klokke, Alm. Krageklo, Hare-Kløver, Blåmunke, Bjerg-Rørhvene, Blåhat, Krybende Hestegræs og Prikbladet Perikon.

Vandhuller

I lighed med alle tidligere, udarbejdede øer i øflora-serien, er der også på Øland kun ganske få og små vandhuller. To af disse er forhenværende branddamme i Østerby, et ofte udtørret vandhul i Vesterby, et vandhul nord for skolen i Hammershøj, ca. 10 på en en mark eller i en eng nær diget ca. 1 km nordvest for dæmningen til Gjøl og nogle få skovsøer i den østlige og vestlige del af Oksholm Skovs nordlige del.

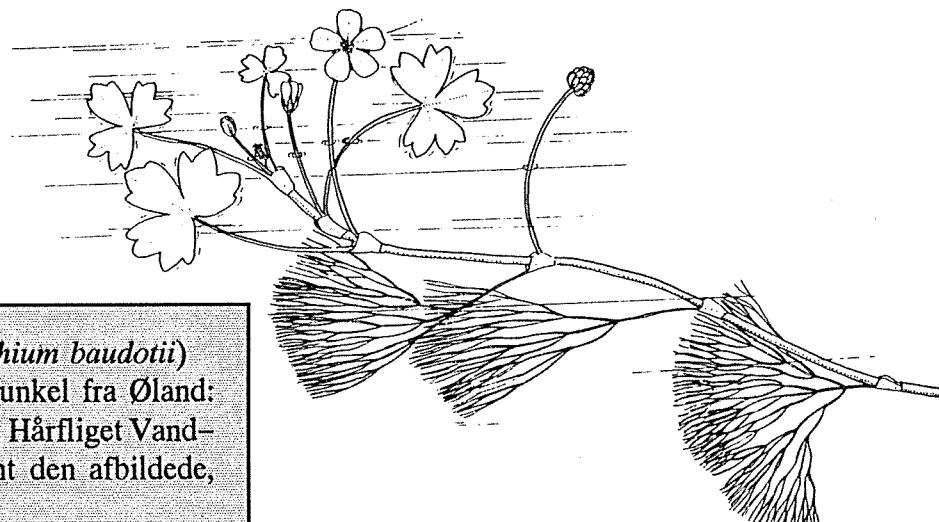
Skovsøen i den nordvestlige del af Oksholm Skov ligger ca. $\frac{3}{4}$ km sydøst for Klavsholm og ca. 300 m syd for kotepunkt 3. Den er på alle sider omgivet af høje løvtræer, især Bøg; men der findes også en del Rødel. I og omkring søen vokser bl.a. Gul Iris, Manna-Sødgræs, Alm. Star, Lyse-Siv og Liden Andemad.

Den anden skovsø, der ligger ca. 600 m vest for Skallerne, er ca. 100 m lang og 30 m bred. Her findes arter som Svømmende Vandaks (*Potamogeton natans*), som dækker en stor del af vandoverfladen, Børstebladet Vandaks, Liden Andemad, Alm. Fredløs, Mose-Bunke, Hestehale (*Hippuris vulgaris*), Tormentil, Blåtop, Pors og Lyse-Siv, og der er mange buske af Tørst og Gråris (*Salix arenaria*).

Vandhullet få hundrede meter nord for skolen i Hammershøj ser ved første

Strand-Vandranunkel (*Batrachium baudotii*)

Der er kendt 3 arter af Vandranunkel fra Øland: Alm. Vandranunkel (*B. aquatile*), Hårflyget Vandranunkel (*B. trichophyllum*) samt den afbildede, Strand-Vandranunkel.

øjekast ud til at være kunstigt. Palle Andersen fra Østerby har imidlertid (nov. 1993) meddelt mig, at det har ligget der i mangfoldige år, blot er det af og til blevet "soigneret". Ølands ældste indbygger, den snart 98-årige Peter Kristensen, der bor i Hammershøj, har bekræftet det og fortalt (nov. 1993), at han, som mange andre på øen, i 1907 løb på skøjter på "dammen", som de dengang kaldte vandhullet. Ølands beboerforening har iøvrigt opstillet borde og bænke, og øens skoleelever tilbringer i ny og næ deres timer i dette område, hvor de på nært hold kan studere bl.a. insekt- og paddelivet. I og omkring vandhullet vokser bl.a. Gul Iris, Kirtlet-Dueurt, Kær-Ranunkel, Fliget Brøndsel (*Bidens tripartita*), Vand-Pileurt, Knæbøjet Rævehale, Vandnavle (*Hydrocotyle vulgaris*), Eng-Forglemmigej og de to Star-arter, Alm. Star og Toradet Star (*Carex disticha*).

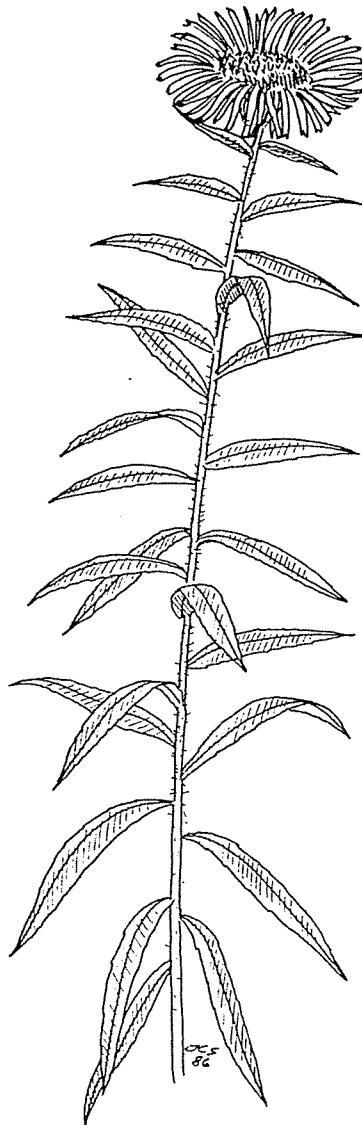
Nogle af de små vandhuller nordvest for Gjøl-dæmningen ligger på marker, der afgræsses af ungkreaturer, andre udenfor. De førstnævnte er uden eller kun i begrænset omfang omkranset af træer og buske, medens de sidstnævnte stort set alle er omgivet af vedvækster, hovedsageligt af Pile-arter, bl.a. Gråpil, Øret Pil og Bånd-Pil. Det er et gennemgående træk, at der her er fundet arter, der ikke er set andre steder på Øland, således bl.a. Kors-Andemad (*Lemna trisulca*), Fladtrykt Kogleaks (*Blysmus compressus*) og Hår-Tusindblad (*Myriophyllum alterniflorum*). I et par af vandhullerne er der meget Strand-Vandranunkel (*Batrachium baudotii*). Af græsser og halvgræsser er bl.a. set Tagrør, Strand-Kogleaks, Blågrøn Kogleaks, Toradet Star, Hare-Star og Knæbøjet Rævehale, af Siv-arter Glanskapslet Siv, Harril, Knop-Siv og Tuds-Siv. Af den relativt artsrike vegetation skal desuden nævnes Vand-Pileurt, Kær-Snerre, Vand-Mynte, Trævlekroner, Nyse-Røllike og Kær-Dueurt.

I den fjernehste del af en have ved Selbjergvej ca. $\frac{1}{2}$ km øst for Vesterby findes et par små vandhuller, som i perioder ofte tørrer ud. Her vokser bl.a. Vejbred-Skeblad (*Alisma plantago-aquatica*), Vand-Pileurt, Knæbøjet Rævehale, Smalbladet Ærenpris og Fliget Brøndsel. Tagrør og Strand-Kogleaks danner begge bastante bevoksninger.

Tæt ved vejen fra Tøtterne og sydpå mod dæmningen ved Limfjorden ligger, delvis på en afgræsset mark, delvis i en korn-/rapsmark, et ca. 50 m^2 stort vandhul, der er fuldstændigt dækket af Liden Andemad. Af andre arter herfra er kun set Knæbøjet Rævehale og Strand-Kogleaks.

Pile-Alant (*Inula salicina*)

havde ca. 10 voksesteder på Gjøl. Selv om Øland har mange egnede voksesteder for den, har jeg kun set den ét sted: I vejkant ca. $\frac{1}{2}$ km vest for Sønder Knudegård. Ialt fandtes 3, adskilte bevoksninger. Den største talte ca. 300 planter, de øvrige hver ca. 50. I øvrigt var vejkantene i dette område de mest spændende på Øland. Her vokse-de bl.a. Kransbørste (*Clinopodium vulgare*) og Sød Astragel (*Astragalus glycyphyllos*) sammen med almindelige arter som f. eks. Vild Gulerod (*Daucus carota ssp. carota*), Kornblomst (*Centaurea cyanus*) og Stor Knopurt (*C. scabiosa*).

Vejkanter

Øland kan generelt ikke leve op til Gjøls smukke vejkanter. Kun kortere strækninger, især i det omfattende nordøstlige, ubeboede område findes der hist og her strækninger, der kan måle sig med dem på Gjøl.

I vejkanten fra øens nordøstligste hus og ud mod Ølands Vejle vokser bl.a. Rødkløver, Gul Fladbælg, Trævlekroner, Tjærenellike og Eng-Brandbæger.

Vejkanten lidt nord for Nørre Skovhus og til vej-T nord for Skallerne rummer bl.a. Skvalderkål, Alm. Rajgræs (*Lolium perenne*), Muse-Vikke, Ager-Tidsel, Rød Arve (*Anagallis arvensis*), Horse-Tidsel (*Cirsium vulgare*), Alm. Brandbæger (*Senecio vulgaris*) og Alm. Bjørneklo (*Heracleum sphondylium*).

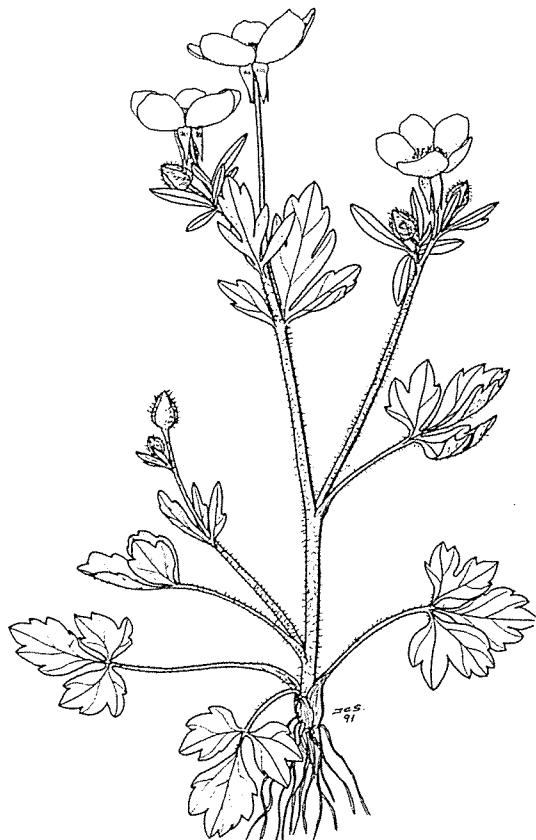
I vejkanten fra Skallerne og til vej-T i nord vokser bl.a. Bugtet Kløver, Stivhåret Ranunkel, Humle-Sneglebælg (*Medicago lupulina*), Alm. Knopurt (*Centaurea jacea*), Korsknap (*Glechoma hederacea*), Rejnfan (*Tanacetum vulgare*), Pyrenæisk Storkenæb, Canadisk Bakkestjerne (*Conyza canadensis*), Filtet Burre (*Arctium tomentosum*), Ru Kulsukker (*Symphytum asperum*) samt Tagrør, der mange steder på Øland er talrig i vejkanter. I en vejkant ved et af husene dér fandtes i 1993 ét eksemplar af Alm. Pigæble (*Datura stramonium*).

I og ved vejkanter i Østerby er bl.a. set Høst-Borst, Småkronet Gedeskæg, Hvid Okseøje, Læge-Oksetunge (*Anchusa officinalis*) og Krumhals (*A. arvensis*), Hare-Kløver, Fin Kløver og Gul Kløver, Pyrenæisk Storkenæb, Haremad, Hvas Randfrø, Krusets Tidsel (*Carduus crispus*), Finbladet Vejsennep (*Descurainia sophia*) og Canadisk Bakkestjerne, som i vejkant nær vejen til Gjøl står usædvanligt højt og tæt. Døvnælde (*Lamium album*), som i de fleste egne nord for Limfjorden er sjælden til temmelig sjælden, jf. TBU-afhandlingen, vokser her og har iøvrigt talrige voksesteder på Øland. Af vejgræsser er der mest af Alm. Hundegræs, Alm. Hvene, Alm. Rajgræs, Alm. Kvikk (*Elytrigia repens*) og Draphavre.

Vejkanterne mellem Ålested og Vesterby hører til de smukkeste på Øland. Her findes bl.a. Prikbladet Perikon, Rødkløver, Tjærenellike, Alm. Agermåne, Alm. Torskemund (*Linaria vulgaris*), Stor Knopurt, Gul Sneire, Blåhat, Blåmunke, Kransbørste, Sød Astragel (*Astragalus glycyphyllos*), Vild Gulerod (*Daucus carota* ssp. *carota*) og Pile-Alant (*Inula salicina*). Den sidstnævnte findes i tre bevoksninger med i alt ca. 400 eksemplarer.

Stivhåret Ranunkel (*Ranunculus sardous*)

I TBU-afhandlingen om Ranunkel-familiens udbredelse i Danmark (Larsen 1956) er der på kortet kun 3 angivelser for Stivhåret Ranunkel nord for Limfjorden. På Egholm ved Ålborg (Løjtnant & Wessberg 1986) antog vi arten for den hyppigste Ranunkel på øen. På Gjøl (Wessberg 1993) var den, hvis ikke den almindeligste Ranunkel, da en af de almindeligste. På Øland er den talrig; især har den efter den besynderlige nyskabelse "brakmark" fundet et fristed i disse, i hvert tilfælde på Øland. Først i september måned 1993 var bl.a. flere af de fugtige brakmarker vest og sydvest for Böden og Østerby "gule" af Stivhåret Ranunkel.

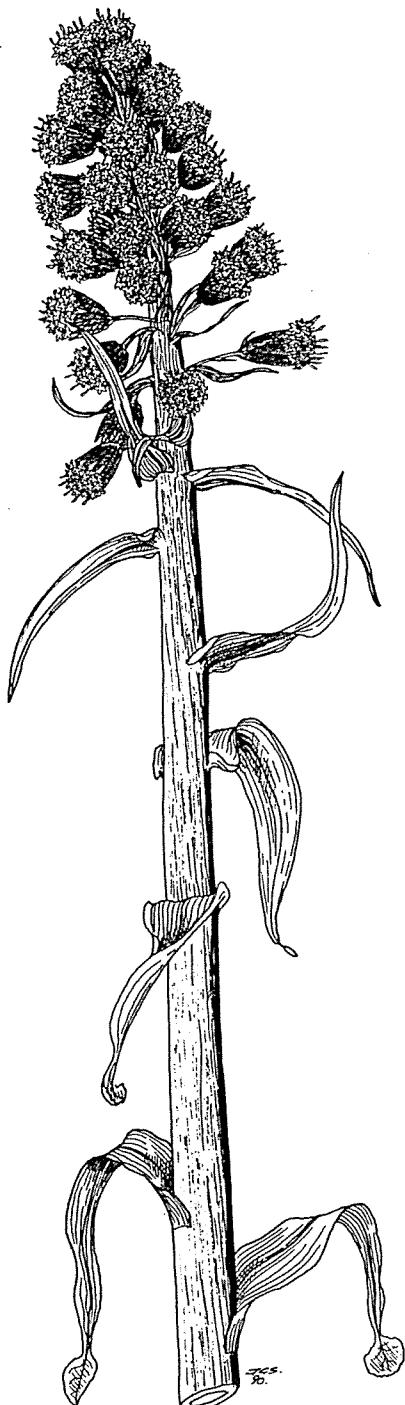

Til stor forundring er vejkanterne i den sydvestlige del af Øland, incl. landevejen fra Tøtterne og vestpå, adskillige gange i løbet af sommeren 1993 blevet slået. Når besøg er aflagt, inden vejkanterne på ny er blevet slået, er set almindelige arter som Alm. Røllike, Gul Kløver og Vild Kørvel. Mest bemærkelsesværdigt er den store forekomst af Rød Hestehov. Den er iøvrigt set flere, andre steder på Øland. Det er bemærkelsesværdigt, at de mishandlede vejkanter ved Overholm, Mellemholm, Torslev Holme, Bredholm, Stokholm og andre steder i denne del af Øland, så vidt jeg ved, alle hører under godset Øland-Attrup. Det undrer mindre, når man kører forbi dette gods, som ligger som en nøgen og brutal klods herude på den tidligere fjordbund, ikke just en fryd for øjet, men det passer da udmærket ind i billedet. Det er åbenbart en forbudt at se vegetation, der er højere end nogle få centimeter – med mindre der er tale om udstrakte og velplejede hvedemarker. Bemærkelsesværdigt er det også, at Vindaks, som mange steder på Øland er en pestilens, stort set ikke findes i disse veltrimmede marker omkring godset. Sprøjtes der mon mere her end de fleste, andre steder på Øland ?

Brakmarker

Som i alle andre egne af Danmark har tidligere opdyrkede områder også på Øland været brakliggende, specielt i 1993. I langt de fleste af tilfældene har det været en ikke særligt tiltalende oplevelse at beskue dem og at botanisere i dem, idet de som oftest domineres af den sidste afgrøde.

Rød Hestehov (*Petasites hybridus*)
er ikke nogen almindelig plante i Nordjylland, og den er ikke tidligere registreret fra Øland; men den har adskillige voksesteder dør. Flest er der i vejkanterne og grøfterne langs vejen fra Vesterby mod Attrup. Anfred Pedersen (1961) skriver: "Særlig hyppig er den blevet i egne med store godser og klostre, hvorfra den oprindelig kan være udgået til fæstebønderne". Det kan derfor ikke undre, at den forekommer her. Endvidere skriver Anfred Pedersen, at "*Petasites hybridus* er hydrofil og i længere afstand fra bebyggelse findes den ofte dominerende ved grøfter..., altid på steder med god vand- og næringstilførsel". Næringstilførsel kan i dette tilfælde være nogle af de nitrater og fosfater, som de bugnende kornmarker herude er tilført.

Umiddelbart nordvest for vejen til Gjøl har en mark ligget uopdyrket i flere år, og området er da også nu fuldstændig dækket af vegetation. Her vokser bl.a. Kirtel-Kortstråle (*Galinsoga quadriradiata*), Alm. Kongepen, Skaerm-Vortemælk (*Euphorbia helioscopia*), Ager-Sennep, Kiddike (*Raphanus raphanistrum*), Ru Svinemælk (*Sonchus asper*), Alm. Brandbæger, Flerfarvet Ærenpris (*Veronica agrestis*), Alm. Jordrøg (*Fumaria officinalis*) og Alm. Røllike.

Vegetationen i en brakmark umiddelbart inden for diget syd for Tøtterne bærer præg af Limfjordens nærhed. Udo over Lugtløs Kamille (*Tripleurospermum inodorum*), Alm. Rajgræs, Skive Kamille (*Chamomilla suaveolens*) og Knæbøjet Rævehale dominerer især Strand-Annelgræs og Alm. Strandkamille (*Tripleurospermum maritimum* ssp. *salinum*).

En brakmark umiddelbart nord for Øster Skovhus havde, stik imod sædvane, i 1993 et spændende indhold af arter. Her fandtes udo over den på Øland allestedsnærværende Vindaks (*Apera spica-venti*) bl.a. Snerle-Pileurt (*Polygonum convolvulus*), Canadisk Bakkestjerne, Alm. Kongepen, Hvidmelet Gåsefod (*Chenopodium album*), Lugtløs Kamille og den ikke helt almindelige Rank Evighedsblomst (*Gnaphalium sylvaticum*). Mark-Forglemmigej giver på grund af den store forekomst i højsommeren marken et blåt skær.

I et uopdyrket område mellem en grusvej og en mark ved Ølands Jagtforenings klubhus i den sydvestlige del af Østerby, blev jeg ved et af mine første besøg opmærksom på en kurvplante, jeg ikke før havde set. Den er af Alfred Hansen blevet bestemt til Kæmpe-Turt (*Lactuca macrophylla*). Der er intet, der tyder på, at den først er kommet dertil inden for de sidste par år, tværtimod. Ialt dækkede denne smukke art i 1993 totalt ca. 20 m². Det er interessant, at der i umiddelbar nærhed vokser andre, mere eller mindre usædvanlige arter som Filtet Kongelys (*Verbascum thapsus*), Tusindstråle (*Telekia speciosa*), Moskus-Katost (*Malva moschata*) og Peberrod (*Armoracia rusticana*). Det tyder i høj grad på, at disse arter er overlevende fra tidligere tiders dyrkning; men der er intet tegn på, at området er en gammel have, og der er ikke i haver i Østerby – med undtagelse af Peberrod – set nogen af disse fire arter.

I en brakmark ved vejen Lundkær nord for Østerby vokser kun almindelige arter som Hvidmelet Gåsefod, Skive-Kamille, Hejrenæb (*Erodium cicutarium*), Alm. Vej-Pileurt (*Polygonum aviculare* ssp. *aviculare*), Blød Storkenæb (*Geranium molle*), Skov-Brandbæger, Snerle-Pileurt, Ager-Stedmoderblomst (*Viola arvensis*) og Ager-Tidsel, absolut ikke noget, der kan få øjenbrynen i vejret. Desuden er Vindaks, som mange steder i landet ikke er almindelig, også her talrigt repræsenteret.

Oksholm Kloster

Normalt findes der i nærheden af tidligere og evt. nuværende klostre, herregårde og præstegårde arter, som tidligere har været dyrket som lægeplanter eller trolddomsurter.

Ved Oksholm, som ligger ved vej-T mellem Hammershøj og Vesterby, er der ikke mange af disse "levende fortidsminder". Her tænkes bl.a. på Rød Hestehov, som dækker et stort område sydvest for kirken, Svaleurt (*Chelidonium majus*), Døvnælde, Stor Hundepersille (*Aethusa cynapium* ssp. *cynapioides*), Skvalderkål, Filtet Kongelys (*Verbascum thapsus*), Ru Kulsukker og Alm. Mangeløv. Iovrigt er der næppe tvivl om, at fund på Øland af bl.a. Alm. Katost (*Malva sylvestris*), Liden Katost (*M. pusilla*), Moskus-Katost (*M. moschata*), Liden Burre, Humle og Butbladet Skraæppe (*Rumex obtusifolius*) kan stamme fra den tidlige klosterhave.

Byerne

De tre byer på Øland, Østerby, Hammershøj og Vesterby er alle af nyere dato. Hammershøj er en "ny" by. Den optræder således ikke på Daniel Bruun's kort på side 2. I lighed med de fleste andre, danske landsbyer rummer de alle tre en del arter, der stammer fra tidlige tiders dyrkning, bl.a. i klosterhaver, jf. forrige side.

I Østerby er bl.a. set de tre Katost-arter, der er nævnt ovenfor, Liden-, Glat- og Filtet Burre, Skvalderkål, Akeleje (*Aquilegia vulgaris*), Filtet Kongelys, Rejnfan, Korn-Valmue (*Papaver rhoeas*), Humle, Læge-Jordrøg (*Fumaria officinalis*), Marts-Viol (*Viola odorata*), Foder Kulsukker (*Symphytum x uplandicum*) og Ru Kulsukker samt en Kulsukker-art, der kun er fundet få steder i Danmark, *Symphytum caucasicum*. Af arter, der

Alm. Hundepersille (*Aethusa cynapium* ssp. *cynapium*)

er fundet rigtig mange steder på Øland, selv om Bjarne Egholm i TBU-afhandlingen om Skærmblomsternes udbredelse i Danmark skriver, at den er sparsom i Nordjylland. Den er dog før fundet på Øland, hvilket udbredelseskortet i hans afhandling også fortæller. På Øland er der flest forekomster i de tre byer; men jeg har også fundet den mange steder i kanten af marker. I en mark nord for Østerby var den endog meget dominerende. Også ssp. *cynapioides* er fundet en del steder på Øland.

er tilkommet i nyere tid kan nævnes Canadisk Bakkestjerne, Kirtlet-Dueurt, Kæmpe-Turt (*Lactuca macrophylla*), Tusindstråle (*Telekia speciosa*) og Kløvplade (*Berteroa incana*). I en plæne og i vejkanten i Østerby er set Opret Hønsetarm (*Cerastium glomeratum*), som er sjælden nord for Limfjorden.

Hammershøj er den største af byerne, og hele byen ligger på et sandet område. Her er bl.a. fundet Bitter Bakkestjerne (*Erigeron acre*), Fingerbøl (*Digitalis purpurea*), Have-Snerle (*Calystegia pulchra*), Toårig Natlys (*Oenothera biennis*), Brudurt, Glat Sølv-Potentil, Smalbladet Vikke (*Vicia angustifolia*), Judaspenge (*Lunaria annua*), Peberrod (*Armoracia rusticana*), Kæmpe-Bjørneklo (*Heracleum pubescens*), og der findes meget Pyrenæisk Storkenæb. I hegnet ved maskinstationen i midten af byen er fundet Hasselbrombær-arten *Rubus wahlbergii*.

Vesterby er den mindste af byerne, og det er kun ganske få arter af speciel interesse, der er fundet her. Det drejer sig bl.a. om Vintergæk (*Ganthus nivalis*), Påskelilje (*Narcissus pseudonarcissus*) og Marts-Viol. Området omkring byens eneste virksomhed, som ligger ved Gildedamsvej nær vejen nordover mod Brovst, blev i april måned 1993 grundigt undersøgt for Mælkebøtter. Der blev, på grund af det tidlige tidspunkt, især indsamlet på sydvendte skrænter og ved husgavle. Resultatet blev 15 forskellige arter, bl.a. 4, der er navngivet af Hans Øllgaard: *Taraxacum phaeochlorum*, *T. fusciflorum*, *T. inops* og *T. incisum*. Sidstnævnte er iøvrigt en af de almindeligste Mælkebøtte-arter på Øland.

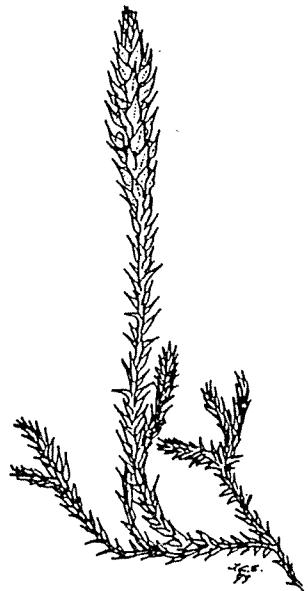
Øland – en forhenværende ø med mange værdifulde lokaliteter

Trots det faktum, at størsteparten af Øland er under plov, er der alligevel mange, værdifulde lokaliteter, især af botanisk- og ornitologisk karakter.

Størst interesse samler sig om det ca. 775 hektar store vildtreservat mellem Gjøl og Øland, Ulvedybets, som ligger i Ramsarområde nr. 7 og i EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 1 (Bjerregård 1988). Af disse mange hektarer, hvoraf en større del ligger uden for det egentlige Øland, udgør vandarealet ca. 620 hektar, medens landarealet er på ca. 150 hektar. Botanisk set er det et sjældent smukt og fascinerende område, især fine rørsumpe og strandenge. For Ølands vedkommende ligger disse områder stort set alle på kystsiden af den indre dæmning, og består primært af små områder, der aldrig har været afgræsset, hvilket heller ikke synes muligt eller påkrævet.

Dværgulvefod (*Selaginella selaginoides*)

kan bruges som repræsentant for de 49 arter, som tidligere er fundet på Øland, og som jeg ikke har kunnet finde. Af andre kan nævnes Guldblomme (*Arnica montana*), Rank Vinterkarse (*Barbarea stricta*), Alm. Månerude (*Botrychium lunaria*), Stolthenriks Gåsefod (*Chenopodium bonus-henricus*), Hønsebær (*Cornus suecica*) og Alm. Hjertespand (*Leonurus cardiaca*). Det er da muligt, at de stadig findes på Øland, men de hører alle til de plantearter, som tidligere var mere eller mindre almindelige, og som vi nu kun sjældent ser. Der er også arter, jeg måske burde have kunnet finde, f.eks. Vandkarse (*Cardamine amara*), Enskællet Sumpstrå (*Eleocharis uniglumis*) og Blågrøn Svingel (*Festuca rubra* ssp. *pruinosa*), da de ikke er sjældenheder på disse kanter.

Ulvedybet er et meget vigtigt område for specielt ande- og vadefugle. Bjerregård (1988) skriver om dets internationale betydning og nævner forekomst af ynglende Lille Lappedykker, Atlingand, Skeand, Taffeland, Stor Kobbersneppe, Brushane, Klyde, Spidsand og Hvidbrystet Præstekrave. Som rasteområde er det af vital betydning, idet her bl.a. raster Vandrefalk, Grågås, Sædgås, Kortnæbbet Gås, Sangsvane, Pibesvane, Pibeand, Hjejle og Dværgryle.

Af stor vigtighed er det, at afgræsningen af de fine strandenge ved Boden og ved Nørre og Sønder Knudegård oprettholdes eller endog intensiveres. Ved højsommerbesøget i 1993 blev der ikke set kreaturer på strandengene ved Boden, og da en del af det vestlige strandengsområde allerede er "sprunget i rørsump", vil resten af denne bevaringsværdige natur inden for en overskuelig fremtid sandsynligvis lide samme tort, såfremt der ikke gribes ind.

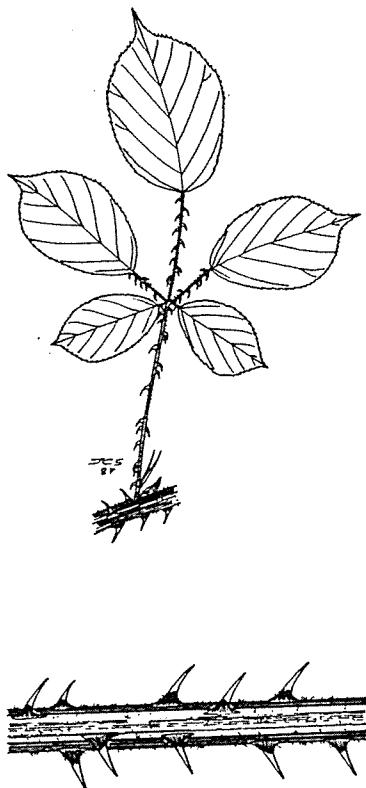
Er afgræsning af områderne uden for dæmningen omkring Ulvedybet irrelevant, er det i højeste grad relevant at genoptage afgræsningen af området – eller dele af området – på indersiden af dæmningen. Her tænkes først og fremmest på det meget interessante kær- og rørsumpområde ved Mærsholme og ved pumpestationen ved Ølands nordøst hjørne. Der skal kun gå få år, før kæret er tæt rørsump og pilekrat, og Danmarks måske største forekomst af Slangetunge er da borte. På nuværende tidspunkt er der kun få Orkideer tilbage – og de mistrives.

Også for strandengen uden for diget ved Overholm i sydvest og for kæret omkring den lille sø inden for er det meget ønskeligt, at afgræsningen oprettholdes. Begge disse områder blev i 1993 afgræsset ved hjælp af heste. Særlig kæret er interessant, idet det huser en bestand af Purpur-Gø-

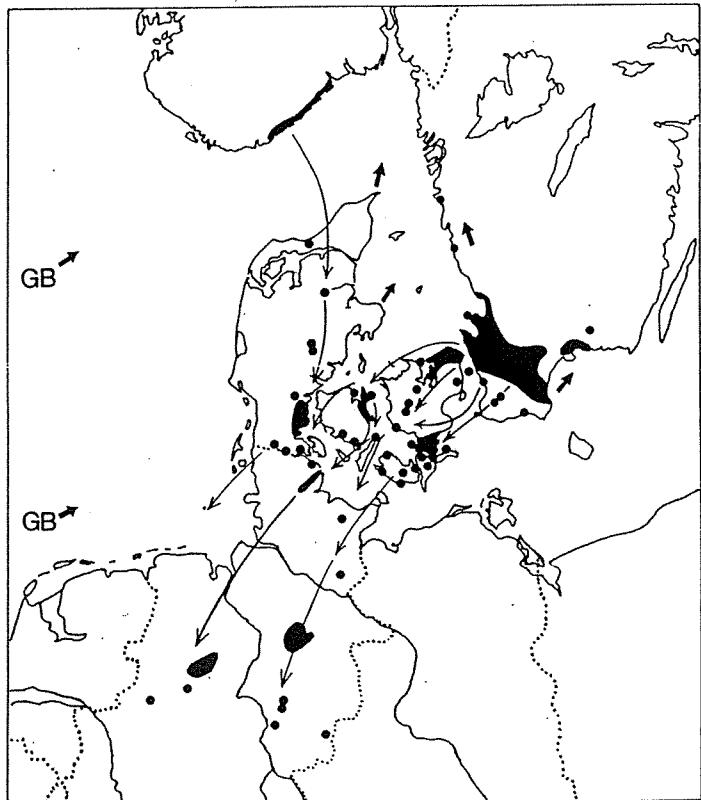
Billedet viser en typisk skovvej i den nordøstlige del af Oksholm Skov. Her er under normale omstændigheder meget fugtigt, og da der er meget lidt trafik, er der en tendens til, at vegetationen breder sig ind over sti og vej. Man får på fotoet ikke det rigtige indtryk af, hvor generende og tidsrøvende Tagrør (*Phragmites australis*) er. Iøvrigt er mange skovveje rige på planter. Her vokser bl.a. Tråd-Siv (*Juncus filiformis*), og i grøften her uddover Tagrør Kær-Svovlrod (*Peucedanum palustre*).

Foto EW, 11. aug. 1993. Fotoretning øst.

Rubus lindebergii

Der er af Hassselbrombær og Brombær fundet 5 arter på Øland. Mest er der af *R. lindebergii*, som bortset fra Sønderjylland er en sjælden art i Jylland. Det er overraskende at finde den på Øland, selv om den tidligere er fundet på en lokalitet umiddelbart vest derfor, jf. Pedersen og Schou 1989. Mest overraskende har det været at konstatere, at den findes i det meste af den vestlige del af Oksholm Skov. I visse områder er den så kratdannende, at man må gå langt udenom. I den østlige del af skoven er der derimod kun fundet lidt, noget mere i plantagen vest for Hammershøj. Af de øvrige, fundne arter er der meget af både *R. wahlbergii* og *R. plicatus*, mindst af *R. nessensis*. Af Rubusslægten er desuden fundet den sjældne primærhybrid *R. caesius* nm. *pseudocaesius*. Tegningerne forestiller hhv. et midterblad og et 5 cm-stykke fra den midterste del af et bladskud.

Kort over Rubus lindebergii's udbredelse

Rubus lindebergii er beskrevet 1859 af P.J. Mueller efter materiale tilsendt af C.J. Lindeberg (Pedersen 1980). I Danmark er der flest fund i Nordøst-Sjælland, Syd-Sjælland, Lolland, Nordøst-Fyn og Sønderjylland. Uddover forekomsterne i disse regioner er der kun få, andre fund, bl.a. i Midtsjælland og Midtjylland. De tre nordligste forekomster i Danmark er Lindum Skov sydvest for Hobro, botanisk distrikt 14, fundet af Jens Chr. Schou i 1977, Tingskov i den vestlige del af botanisk distrikt 5, fundet af Hans Øllgaard i 1985, samt nu masseforekomsten på Øland.

"Kortet viser *R. lindebergii* fra hele sit kendte udbredelsesområde på det europæiske fastland. De tynde pile angiver vigtige træk-ruter for småfugle om efteråret. De korte, tykke pile antyder en mulig spredning om foråret". De nye fund fra Øland bekræfter de viste træk-ruter og den anførte spredningsbiologi, som med forfatternes tilladelse er citeret fra "Nordiske Brombær" (Pedersen og Schou 1989), hvorfra også udbredelseskortet stammer, dog nu suppleret med Ølandsfundene. Det er højest sandsynligt, at en intensiveret eftersøgning af Rubi i området mellem Limfjorden og Jammerbugten vil resultere i flere fund af *R. lindebergii*.

geurt. Derimod er det sandsynligvis vanskeligt eller umuligt at hindre den næsten totale tilgroning af den smalle striben mellem diget og de opdyrkede arealer fra Knudegårdsbjerg og til Overholm. I den vestlige del, få hundrede meter øst for grusvejen mellem Øland og Attrup, findes Ølands største bestand af den smukke Purpur-Gøgeurt i de få og små områder, der ikke er fuldstændigt tilvokset med bl.a. Tagrør.

Kun få botanikere har på Øland besøgt andre steder end Oksholm Skov; det ses af ekskursionsberetningerne fra Dansk Botanisk Forening. Oksholm Skov er da også i højeste grad et besøg værd. Den består stort set af alle de typer af skov, der findes i Danmark, spændende fra den velplejede, højstammede bøge-, ege- og granskov til områder med hasselkrat, elleskov, birkeskov, askeskov og blandingsskov, hvor meget får lov til at vokse mere eller mindre ukontrolleret, ikke mindst i den østlige del. Her findes arter, der er sjeldne i Nordjylland, blandt disse Druemunke, Tandrod, Dunet Egebregne og Skov-Springklap. Og som tidligere omtalt findes der overordentligt meget af Brombær-arten Rubus lindebergii.

Den værste oplevelse, jeg har haft under mine mange besøg på Øland, har været den famøse slåning af vejkantene omkring godset Øland-Attrups besiddelser, dvs. i den vestlige og sydvestlige del af øen. Slåningen blev påbegyndt i maj og fortsattes med jævne mellemrum sommeren igennem. Det undrer nu ikke så meget mere, da man i Jyllands-Posten for den 14. oktober 1993 kunne læse om en vandhulsmassakre på det meget omtalte gods Åkjær øst for Horsens. Den tidligere ejer af Øland-Attrup og den nuværende ejer af Åkjær er en og samme person. Det er dog heldigvis stadig sådan, at det kun er en meget lille del af den danske befolkning, der ikke kan udholde synet af blomstrende vejkanter og idylliske vandhuller.

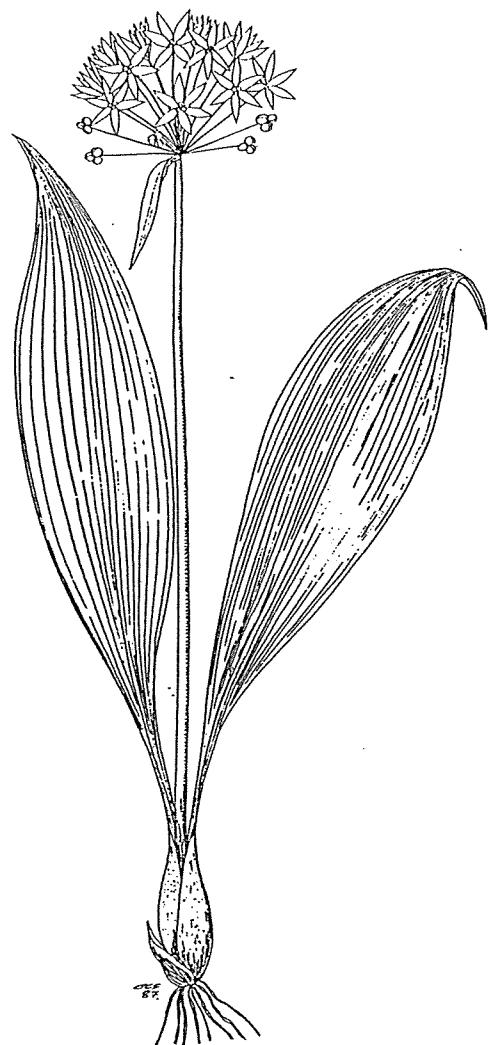
Den botaniske undersøgelse af Øland

I modsætning til nabøen Gjøl har Øland tidligere været besøgt af adskillige botanikere.

Den første, der angiver fund derfra, er, så vidt vides, Eugen Warming. I 3. bind i serien "Dansk Plantevækst", som omhandler "Skovene", oplyser han på side 505, at ... En lignende Askeskov findes på Øland. Askene var i juni 1916 c. 22 cm tykke... Jeg formoder da, at han i 1916 selv har besøgt øen. Hans angivelser er i min florliste mærket 1916 (EW).

Rams-Løg (*Allium ursinum*)

Hvor Rams-Løg findes, vokser den normalt i stor mængde. Det er også tilfældet på Øland, hvor den især er talrig i de mest næringsrige dele af Oksholm Skov. Det er meget store områder, denne art dækker, og alle andre arter har ingen chance for at udkonkurrere den – eller blot konkurrere. Men smukt er det om foråret at se det hvide tæppe af blomstrende Rams-Løg.

I perioden 25.-27. juli 1915 besøgte deltagerne i Dansk Botanisk Forenings højsommerekursion Øland den næstsidste dag. Arter, fundet af dem, er mærket 1915 (DBF).

I "De Jydske Egekrat og deres Flora" (Gram, Jørgensen og Køie, 1944) omtales to lokaliteter på Øland: Knudebjerg og Oksholm Skov. De oplysninger, der nævnes i bogen, stammer for Knudebjergs vedkommende fra Dansk Botanisk Forenings ekskursion dertil i 1915 (Ferdinandsen 1916), for Oksholm Skovs vedkommende fra samme samt fra Eugen Warmings afhandling "Skovene" i Botanisk Tidsskrift (Warming 1916-19). De er derfor ikke medtaget i min floraliste.

I 1971 indsendte Carlo Møller til Botanisk Museum oplysninger om sjældnere plantearter i Hanherred. Fra Øland nævnes to arter, som er indsamlet af seminarielektor H. Mide Andersen. Disse to arter, Lund-Padderok (*Equisetum pratense*) og Tandrod (*Dentaria bulbifera*), er i floralisten mærket 1971 (HMA).

Den 12.-13. juni 1971 havde Jyllandskredsen under Dansk Botanisk Forening med Simon Lægård som leder ekskursion til Vestsjælland, Hanherred mv. Ekskursionsreferatet i Bot. Tids. nævner nogle få, karakteristiske arter fra Oksholm Skov. Disse er i min liste mærket 1971 (SL).

En lokal botaniker, nu afdøde H. Skovgård-Christensen fra Ålborg, har været på Øland. Nogle få af hans indsamlinger findes i Jens Chr. Schou's herbarium, hvorfra jeg har fået oplysningerne. Skovgård-Christensens fund af Skov-Hullæbe (*Epipactis helleborine*), Tykakset Star (*Carex riparia*) og Treflignet Ærenpris (*Veronica triphyllus*) er mærket (HSC), sidstnævnte desuden med tid og sted.

I 1976 var Jens Chr. Schou på Øland. Han erindrer at have fundet Gul Frøstjerne (*Thalictrum flavum*) og Skov-Hullæbe (*Epipactis helleborine*). Disse to arter er mærket 1976 (JCS).

I 1980 besøgtes Øland af skovtaksator Børge Larsen og deltagerne i aftenskoleholdene "Lær skoven at kende indefra". De arter, der er indeholdt i deres floralister til Dansk Botanisk Forenings Lokalitetsregister, er mærket 1980 (BL). Skovholdet besøgte bakkerne nord for Hvolgård samt den nordlige del af Oksholm Skov.

Maj-Gøgeurt (*Dactylorhiza majalis* ssp. *majalis*).

På Øland er der fundet 6 arter tilhørende Gøgeurtfamilien. Udo over den afbildede drejer det sig om Skov-Hullæbe (*Epipactis helleborine*), Æg-bladet Fliglæbe (*Listera ovata*), Rederod (*Neottia nidus-avis*), Kødfarvet Gøgeurt (*Dactylorhiza incarnata* ssp. *incarnata*) og Purpur-Gøgeurt (*D. purpurella* ssp. *purpurella*). Af disse har jeg set de 5. Jeg har ikke har kunnet finde Plettet Gøgeurt. Overraskende var det Purpur-Gøgeurt, der var flest af. Af de bestande, jeg har fundet, var der i det smalle kærområde umiddelbart øst for Overholm ca. 200 eksemplarer fordelt på en tætvoksende bestand og en bestand bestående af kun få planter. Indtil anlæggelsen af den vestlige dæmning fra Ålested i syd til pumpestationen i sydvest var dette område under vand, dvs., at Purpur-Gøgeurt er indvandret til disse lavliggende voksesteder efter 1921, da byggeriet var tilendebragt. Også de andre plantearter er indvandret til området, som ligger i ca. kote + 1, bl.a. Tagrør (*Phragmites australis*) og Angelik (*Angelica sylvestris*); men disse konkurrencetålende arter trives i bedste velgående; det gør til gengæld kun den største af Purpur-Gøgeurt-bevoksningerne. Af de øvrige bestande er der i hvert område nu kun få eksemplarer.

I perioden juli–november 1987 foretog Nordjyllands Amt under ledelse af O. Bjerregård feltundersøgelser af strandengsområder i amtet, bl.a. på Øland. Resultaterne af disse undersøgelser er omtalt i "Strandenge ved Limfjorden" (1988). De plantearter, der er nævnt i rapporten, er i min floraliste mærket 1988 (OB). Dog er de arter, der omtales under område 1: Ulvedybet, ikke medtaget, da der her udifferentieret medtages de dele af Gjøl, der støder op til Ulvedybet. Derimod er medtaget Ølands Vejle. I nordøst har grænsen ved mine undersøgelser været den store afvandingskanal, der udmunder i Ulvedybet ved pumpestationen.

I forbindelse med udarbejdelsen af Nordjyllands Amt–bindet i serien "Oversigt over Botaniske Lokaliteter" besøgte Peter Wind Øland den 5. juli 1989. De arter, han har fundet, er i floralisten mærket 1989 (PW).

Derudover er der i litteraturen kun set to angivelser af fund fra Øland i Flora og Fauna 65: 92–93 af hhv. Dunet Egebregne (*Lastreae phegopteris* = *Thelypteris phegopteris*), og Klit–Rose (*Rosa pimpinellifolia*) uden oplysning om finderen. Fundene er medtaget med oplysning om kilden.

Mine ekskursioner til Øland har været som følger:

1989: 20. maj. **1992:** 7. maj og 6. august. **1993:** 28. april, 12.–13. maj, 20. maj, 25.–26. maj, 23.–24. juni, 1. juli, 12.–13. juli, 11.–12. aug., 10. sept. og 17.–19. sept.

I løbet af disse ca. 20 ekskursionsdage har jeg i alt set 715 forskellige taxa, heraf 119 tilhørende slægten Mælkebøtte (*Taraxacum*). 49 taxa, som er set af tidligere botanikere, har jeg ikke kunnet finde. I alt er der nu set 764 taxa på Øland.

Såfremt en art er set af mig, er dette angivet med et ! Hvis en art er set mange steder (over 25), er der benyttet hyppighedsbetegnelsen alm. Dette gælder dog ikke Mælkebøtte–arter, som har fået denne hyppighedsbetegnelse, når der er indsamlet eller noteret en art fra ca. 10 lokaliteter. For mindre almindelige arters vedkommende er brugt udtrykket bl.a. efterfulgt af et af artens voksesteder. Hvis en art kun et set ét sted, er dette angivet. Når jeg har haft kendskab til det præcise findested og har skønnet, at det kunne have interesse, er andre botanikeres fund angivet med dette. For almindelige arters vedkommende er kun angivet finder samt evt. årstal for fundet.

De anvendte navne følger for størstedelens vedkommende Dansk Feltflora (Hansen 1991, 5. opl.). For Mælders (*Atriplex*) vedkommende er dog brugt Pedersen (1968) og til Brombær (*Rubus*) Pedersen og Schou (1989).

I floralisten er alle fund, jeg er bekendt med, medtaget. Alle arter, der på TBU–kortene er markeret som fundet på Øland, er medtaget med oplysning om, i hvilken årgang af Botanisk Tidskrift den pågældende familie er behandlet. Ærteblomsternes udbredelse i Danmark er bragt i et af Det Kongelige danske Videnskabernes Selskabs skrifter. Denne familie er behandlet af Knud Jessen, og Øland–angivelserne har i min floraliste henvisningen: Jessen 1931 (TBU).

I ø–floraen vedrørende Fur (Wessberg 1993) blev der givet udtryk for, at der på grund af Fur's betragtelige størrelse afgjort kunne findes arter, der ikke tidligere er set på øen. Det samme gælder for Øland. I de udstrakte marker kan der muligvis være små, meget lavliggende og våde områder, der endnu ikke har kunnet opdyrkedes på grund af jordbundens beskaffenhed. I sådanne områder vil der måske kunne findes arter, der er ukendte fra Øland. Oksholm Skov er meget stor og kan være svær at orientere sig i. Jeg ved, at jeg ikke har været i enhver krog. Der har været mange, overraskende plantefund i skoven. Derfor må her kunne findes nye arter for Øland.

FLORALISTE

Abies alba (*Alm. Ædelgran*) – bl.a. i plantage ved Oksholm !

- **grandis** (*Kæmpegran*) – Oksholm Skov ca. 1 km sydvest for Øster Skovhus !
- **nordmanniana** (*Nordmannsgran*) – Oksholm Skov vest for vej-Y nordøst for Sallingfaldet !
- **procera** (*Sølvgran*) – 1989 (PW) – Oksholm Skov nær Sallingfaldet !

Acer campestre (*Navr*) – bl.a. i skov ved Fruerlund !

- **platanoides** (*Spids-Løn*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i Oksholm Skov ved Øster Skovhus !

- **pseudoplatanus** (*Ahorn*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – alm. !

Achillea millefolium (*Alm. Røllike*) – 1915 (DBF) – 1988 (NA) – 1989 (PW) – alm. !

- **ptarmica** (*Nyse-Røllike*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1915 (DBF) – alm. !

Acinos arvensis (*Voldtimian*) – Bot. Tids. 64 (TBU).

Aconitum napellus (*Stormhat*) – grøftekant ved Skallerne !

Actaea spicata (*Druemunke*) – Bot. Tids. 53 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i Oksholm Skov ved Øster Skovhus !

Aegopodium podagraria (*Skvalderkål*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1915 (DBF) – alm. !

Aesculus hippocastanum (*Hestekastanje*) – 1989 (PW) – bl.a. i vejkant i den sydvestlige udkant af Østerby (opvækst) !

Aethusa cynapium ssp. **cynapium** (*Alm. Hundepersille*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – bl.a. i vejkant i Østerby !

- - - - - **cynapioides** (*Stor Hundepersille*) – bl.a. i vejkant (markvej) i den nordvestlige del af Hammershøj !

Agrimonia eupatoria (*Alm. Agermåne*) – Bot. Tids. 61 (TBU) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – alm. !

- **procera** (*Vellugtende Agermåne*) – Bot. Tids. 61 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i kær og på digeside øst for Overholm !

Agrostemma githago (*Klinete*) – 1915 (DBF).

Agrostis gigantea (*Stortoppet Hvene*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – bl.a. i vejkant i Østerby !

- **stolonifera** (*Krybende Hvene*) – 1915 (DBF) – 1988 (NA) – alm. !

- **tenuis** (*Alm. Hvene*) – 1988 (NA) – 1989 (PW) – alm. !

Aira caryophyllea (*Udspærret Dværbunke*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – 1989: Knudegårdssbjerg (PW).

- **praecox** (*Tidlig Dværbunke*) – 1989 (PW) – alm. !

Alisma plantago-aquatica (*Vejbred-Skeblad*) – bl.a. i lille vandhul mellem Vesterby og Selbjerg !

Alliaria petiolata (*Løgkarse*) – 1989 (PW) – bl.a. i vejkant i Østerby !

Allium oleraceum (*Vild Løg*) – Bot. Tids. 43 (TBU) – 1989 (PW) – bl.a. i vejkant ved Skallerne !

- **scorodoprasum** (*Skov-Løg*) – bl.a. i skov ved Selbjerg !

- **ursinum** (*Rams-løg*) – Bot. Tids. 43 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – 1971 (SL) – alm. !

- **vineale** (*Sand-Løg*) – Bot. Tids. 43 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (CF) – vejkant ved Søndregårde !

Alnus glutinosa (*Rødel*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – bl.a. ved vandhul i Østerby !

- **incana** (*Hvidel*) – Oksholm Skov ca. ½ km øst for vej-Y nordøst for Sallingfaldet !

Alopecurus geniculatus (*Knæbøjet Rævehale*) – alm. !

- **pratensis** (*Eng-Rævehale*) – bl.a. i vejkant nordvest for Mærholme !

Alyssum alyssoides (*Grådodder*) – Bot. Tids. 54 (TBU) – 1915 (DBF).

Amaranthus retroflexus (*Opret Amarant*) – vejkant ved Hvolgård !

Anagallis arvensis ssp. **arvensis** (*Rød Arve*) – bl.a. i vejkant ved ejendom nordøst for Nørre Skovhus !

Anchusa arvensis (*Krumhals*) – 1980 (BL) – alm. !

- **officinalis** (*Læge-Øksetunge*) – Bot. Tids. 60 (TBU) – 1915 (DBF) – 1980(BL) – alm. !

Anemone nemorosa (*Hvid Anemone*) – Bot. Tids. 53 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – 1989 (PW) – alm. !

Anethum graveolens (*Dild*) – mark øst for Knudegårdssbjerg !

Angelica archangelica ssp. **litoralis** (*Kvan*) – bl.a. i grøft syd for Tøtterne !

– **sylvestris** (*Angelik*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – alm. !

Antennaria dioica (*Kattefod*) – Bølget Bunke-hede ved Dyrehave Bakke !

Anthemis arvensis (*Ager-Gåseurt*) – 1915 (DBF) – 1989: Knudegårdssbjerg (PW) – ved sti i Hammershøj !

Anthoxanthum odoratum (*Vellugtende Gulaks*) – 1988 (NA) – alm. !

Anthriscus sylvestris (*Vild Kørvel*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (CF) – 1980 (BL) – 1989 (PW) – alm. !

Anthyllis vulneraria (*Rundbælg*) – 1989 (PW) – bl.a. på overdrev nord for skolen i Hammershøj !

Apera spica-venti (*Vindaks*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – 1989 (PW) – alm. !

Aphanes arvensis (*Alm. Dværgløvefod*) – 1915 (DBF).

Aquilegia vulgaris (*Akeleje*) – vejkant i Østerby ved vej til Søndergårde !

Arabidopsis thaliana (*Gåsemad*) – Bot. Tids. 54 (TBU) – 1989 (PW) – alm. !

Arctium lappa (*Glat Burre*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – bl.a. i vejkant i Østerby !

– **minus** (*Liden Burre*) – 1915 (DBF) – bl.a. i vedvarende græsmark nær dæmningen til Gjøl !

– **nemorosum** ssp. **nemorosum** (*Skov-Burre*) – bl.a. i skov i den vestlige udkant af Østerby !

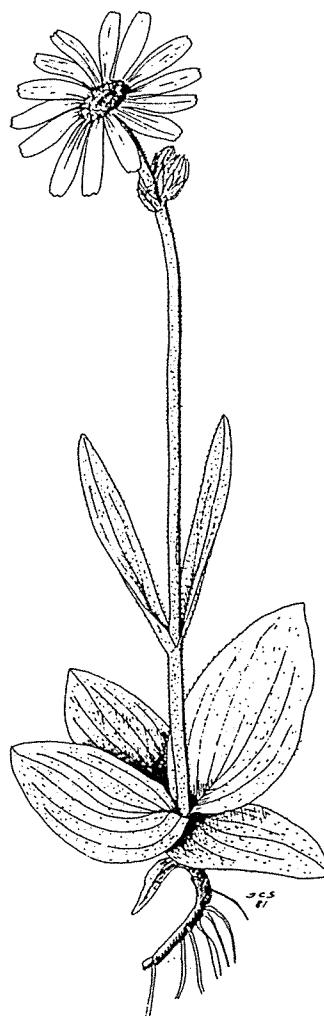
– **tomentosum** (*Filtet Burre*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i vejkant i Østerby !

Arenaria serpyllifolia (*Alm. Markarve*) – 1915 (DBF) – alm. !

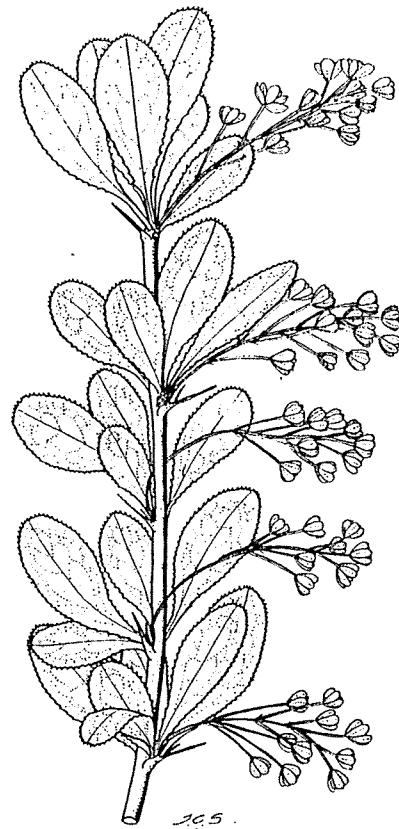
Guldblomme (*Arnica montana*)

I "Rødliste over Danmarks Karplanter" (Løjtnant & Schou, 1985) er Guldblomme medtaget som eksempel på "arter, der er sårbare – eller endog akut truede". I den i 1993 netop udgivne "Status over den danske Flora" (Løjtnant & Worsøe) er Guldblomme ikke nævnt. Det må være en forglemmelse, da den opfylder de kriterier, der kræves for at kunne indgå i afsnittet "akut truede og sårbare indigene arter" eller i afsnittet "mindre almindelige arter med tilbagegang".

I TBU-afhandlingen vedrørende Kurvblomsternes udbredelse i Danmark ses det, at Guldblomme tidligere er fundet på Øland. Trods mange vandreture på de tilbageværende overdrev har jeg ikke set ét eneste eksemplar af denne smukke plante. Der er andre, tidligere fundne arter, jeg heller ikke har kunnet finde på Øland, bl.a. Voldtimian (*Acinos arvensis*), Grådodder (*Alyssum alyssoides*), Hønsebær (*Cornus suecica*) og Kær-Høgeskæg (*Crepis paludosa*). De er alle eksempler på arter, der nu er sjældnere end tidligere.

- Armeria maritima** ssp. **elongata** (*Engelskgræs*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1915 (DBF) – 1980 (BL) – 1989 (PW) – bl.a. på overdrev ved Hvolgård !
- Armoracia rusticana** (*Peberrod*) – 1915 (DBF) – bl.a. i vejkant i Østerby !
- Arnica montana** (*Guldblomme*) – Bot. Tids. 57 (TBU).
- Arrhenatherum elatius** (*Alm. Draphavre*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – 1915 (DBF) – alm. !
- Artemisia absinthium** (*Have-Malurt*) – 1915 (DBF).
- **campestris** (*Mark-Bynke*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – bl.a. i og ved gl. grusgrav ved Hvolgård !
 - **vulgaris** (*Grå Bynke*) – alm. !
- Aruncus dioicus** (*Fjerbusk*) – Oksholm Skov ved Øster Skovhus !
- Aster tripolium** (*Strand-Asters*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1915 (DBF) – 1988 (NA) – alm. !
- Astragalus glycyphylloides** (*Sød Astragel*) – 1980: Nordlige del af Oksholm Skov (BL) – bl.a. i vejkant nord for Sallingfaldet !
- Athyrium filix-femina** (*Fjerbregne*) – bl.a. i Oksholm Skov ved Øster Skovhus !
- Atriplex deltoidea** (*Tand-Mælde*) – Bot. Tids. 63 (TBU) – bl.a. i saltvandsgrøft nær Overholm !
- **latifolia** s. str. (*Spydblæt Mælde*) – Bot. Tids. 63 (TBU) – 1915 (DBF) – 1988 (NA) – alm. !
 - **litoralis** (*Strand-Mælde*) – Bot. Tids. 63 (TBU) – 1915 (DBF) – alm. !
 - **longipes** ssp. **longipes** (*Stilk-Mælde*) – strandeng ved dæmningen til Gjøl !
 - **patula** (*Svine-Mælde*) – bl.a. på skovvej sydøst for Nørre Skovhus !
- Aubrieta x culturum** (*Blåpuðe*) – grusgrav ved Hvolgård (gl. losseplads) !
- Avena fatua** (*Flyve-Havre*) – bl.a. i mark i Østerby !
- **sativa** (*Alm. Havre*) – vejkant i Østerby !
- Barbara arcuata** (*Udspærret Vinterkarse*) – bl.a. i ung granplantage i Oksholm Skov nord for transformator !
- **intermedia** (*Randhåret Vinterkarse*) – grøftekant ved pumpehuset i nordøst !
 - **stricta** (*Rank Vinterkarse*) – Bot. Tids. 54 (TBU).

Alm. Berberis (*Berberis vulgaris*)

At Alm. Berberis er sjælden, er der ingen tvivl om. Udryddelseskampagnerne mod den har bevirket, at den nu kun er almindelig på Høje Møn. På Øland har jeg kun set ét eksemplar af den i Oksholm Skov nær Øster Skovhus.

- Batrachium aquatile** (*Alm. Vandranunkel*) – Bot. Tids. 53 (TBU) – grøft nordøst for Skallerne !
 - **baudotii** (*Strand-Vandranunkel*) – bl.a. i og ved strandsø ved Overholm !
 - **trichophyllum** (*Hårfliget Vandranunkel*) – Bot. Tids. 53 (TBU) – bl.a. i grøft mellem Mærsholme og Skallerne !
- Bellis perennis** (*Tusindfryd*) – alm. !
- Berberis vulgaris** (*Alm. Berberis*) – Oksholm Skov nær Øster Skovhus !
- Berteroia incana** (*Kløvplade*) – Bot. Tids. 54 (TBU) – 1915 (DBF) – 1980 (BL) – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !
- Betula pendula** (*Vorte-Birk*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1989 (PW) – alm. !
 - - **x pubescens** – 1915 (DBF).
 - **pubescens** (*Dun-Birk*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – 1989 (PW) – alm. !
- Bidens cernua** (*Nikkende Brøndsel*) – Bot. Tids. 57 (TBU).
 - **tripartita** (*Fliget Brøndsel*) – bl.a. i vandhul i Østerby !
- Blysmus compressus** (*Fladtrykt Kogleaks*) – kær ved vandhuller nordøst for Østerby !
- Botrychium lunaria** (*Alm. Månerude*) – Bot. Tids. 49 (TBU).
- Brassica napus** ssp. **napus** (*Raps*) – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !
- Bromus arvensis** (*Ager-Hejre*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – 1915 (DBF).
 - **hordeaceus** ssp. **hordeaceus** (*Blød Hejre*) – alm. !
 - **secalinus** (*Rug-Hejre*) – 1915 (DBF).
- Calamagrostis arundinacea** (*Skov-Rørhvæne*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – 1915 (DBF) – 1971 (SL).
 - **canescens** (*Eng-Rørhvæne*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – bl.a. ved krat på overdrev nord for Hvolgård !
 - **epigeios** (*Bjerg-Rørhvæne*) – 1989 (PW) – bl.a. i plantage nord for Fruerlund ved Hammershøj !
- Calendula officinalis** (*Morgenfrue*) – bl.a. i gl. grusgrav (gl. losseplads) ved Hvolgård !
- Callitrichie hamulata** (*Smalbladet Vandstjerne*) – grøft i den vestlige del af Oksholm Skov !
 - **platycarpa** (*Fladfrugtet Vandstjerne*) – bl.a. i grøft ved vejen Rolighed i Østerby !
 - **stagnalis** (*Storfrugtet Vandstjerne*) – grøft ca. 1 km fra Østerby mod Skallerne ved vejen Lundkær !
- Calluna vulgaris** (*Hedelyng*) – 1915 (DBF) – 1988 (NA) – alm. !
- Caltha palustris** (*Eng-Kabbeleje*) – grøft mellem Øland Bro og Nørre Skovhus !
- Calystegia pulchra** (*Have-Snerle*) – hegnet i Hammershøj !
 - **sepium** (*Gærde-Snerle*) – bl.a. i skovrørsump sydvest for Skallerne !
- Campanula latifolia** (*Bredbladet Klokke*) – bl.a. i Oksholm Skov vest for Øster Skovhus !
 - **rotundifolia** (*Liden Klokke*) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – alm. !
 - **trachelium** (*Nælde-Klokke*) – bl.a. i Oksholm Skov sydvest for Øster Skovhus !
- Capsella bursa-pastoris** (*Hyrdetaske*) – 1915 (DBF) – alm. !
- Cardamine amara** (*Vandkarse*) – Bot. Tids. 54 (TBU).
 - **flexuosa** (*Skov-Springklap*) – 1964: Oksholm Skov (HSC) – bl.a. i grøft i Oksholm Skov nær Øster Skovhus !
 - **hirsuta** (*Roset-Springklap*) – bl.a. på kirkegården ved Oksholm !
 - **impatiens** (*Kronløs Springklap*) – Bot. Tids. 54 (TBU).
 - **pratensis** ssp. **pratensis** (*Engkarse*) – bl.a. ved grøft nord for Øster Skovhus !
- Carduus crispus** (*Kruset Tidsel*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – bl.a. i vejkant i Østerby !
- Carex acutiformis** (*Kør-Star*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. ved lille skovsø i Oksholm Skov !
 - **arenaria** (*Sand-Star*) – 1915 (DBF) – 1980 (BL) – 1989 (PW) – alm. !
 - **canescens** (*Grå Star*) – bl.a. ved grøft i Oksholm Skov øst for Klausholm !
 - **distans** (*Fjernakset Star*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – strandeng ved Overholm !
 - **disticha** (*Toradet Star*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. ved vandhul i Østerby !
 - **extensa** (*Udspilet Star*) – Bot. Tids. 47 (TBU).
 - **hirta** (*Håret Star*) – bl.a. i vejkant/grøftekant ca. 2 km. nord for Skallerne !

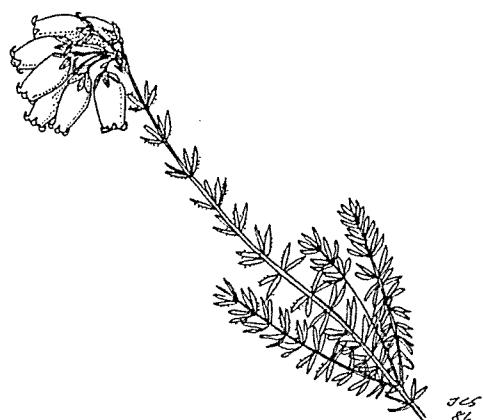
- Carex hostiana** (*Skede-Star*) – Bot. Tids. 47 (TBU).
- **leporina** (*Hare-Star*) – 1915 (DBF) – bl.a. i kær øst for Mærsholme !
 - **nigra** (*Alm. Star*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – bl.a. ved vandhul nord for Hammershøj !
 - **oederi** ssp. **oederi** (*Dværg-Star*) – Bot. Tids. 47 (TBU).
 - **pairaei** (*Pigget Star*) – 1989: Knudegårdssbjerg (PW).
 - **pallescens** (*Bleg Star*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – bl.a. i lavning i Oksholm Skov sydvest for vej-Y i nord !
 - **pilulifera** (*Pille-Star*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i Oksholm Skov sydvest for Nørre Skovhus !
 - **remota** (*Akselblomstret Star*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – bl.a. i Oksholm Skov ved Øster Skovhus !
 - **riparia** (*Tykakset Star*) – Oksholm Skov (HSC).
 - **spicata** (*Spidskapslet Star*) – grøft sydvest for Vesterby !
 - **vesicaria** (*Blære-Star*) – omkring lille skovsø i Oksholm Skov nord for transformatorstation !
 - Carum carvi** (*Kommen*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i strandeng ved Boderne !
 - Centaurea cyanus** (*Kornblomst*) – 1989 (PW) – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !
 - **jacea** (*Alm. Knopurt*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1915 (DBF) – 1980 (BL) – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !
 - **montana** (*Bjerg-Knopurt*) – vejkant i Østerby !
 - **scabiosa** (*Stor Knopurt*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i vejkant i Hammershøj !
 - Centaurium littorale** (*Strand-Tusindgylden*) – Bot. Tids. 54 (TBU) – 1915 (DBF) – 1988 (NA) – bl.a. i kær ved Overholm !
 - **pulchellum** (*Liden Tusindgylden*) – bl.a. i grøft mellem Mærsholme og Skallerne !
 - Cerastium fontanum** ssp. **triviale** (*Alm. Hønsetarm*) – 1980 (BL) – alm. !
 - **glomeratum** (*Opret Hønsetarm*) – bl.a. i vejkant i Østerby !
 - **semidecandrum** (*Femhannet Hønsetarm*) – alm. !
 - Chaerophyllum temulentum** (*Hulsvøb*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – alm. !
 - Chamaenerion angustifolium** (*Gederams*) – 1980 (BL) – alm. !
 - Chamomilla recutita** (*Vellugtende Kamille*) – bl.a. i markkant nordøst for Overholm !
 - **suaveolens** (*Skive-Kamille*) – alm. !
 - Chelidonium majus** (*Svaleurt*) – Bot. Tids. 56 (TBU) – 1915 (DBF) – skovkant ved Oksholm !
 - Chenopodium album** ssp. **album** (*Hvidmelet Gåsefod*) – alm. !
 - **bonus-henricus** (*Stolthenriks Gåsefod*) – Bot. Tids. 63 (TBU) – 1915 (DBF).
 - **glaucum** (*Blågrøn Gåsefod*) – Bot. Tids. 63 (TBU).
 - **rubrum** (*Rød Gåsefod*) – bl.a. i strandeng øst for Knudegårdssbjerg !
 - Chrysanthemum segetum** (*Gul Okseøje*) – bl.a. ved skovvej nordvest for Øster Skovhus !
 - Chrysosplenium alternifolium** (*Alm. Milturt*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – fugtige partier i den nordre del af Oksholm Skov !
 - Circaeа alpina** (*Liden Steffensurt*) – 1971 (SL).
 - **intermedia** (*Spidsbladet Steffensurt*) – 1915 (DBF).
 - **lutetiana** (*Dunet Steffensurt*) – 1915 (DBF) – bl.a. i Oksholm Skov vest for Øster Skovhus !
 - Cirsium arvense** (*Ager-Tidsel*) – 1915 (DBF) – alm. !
 - **oleraceum** (*Kål-Tidsel*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i og ved grøfter ved Øster Skovhus !
 - **palustre** (*Kær-Tidsel*) – 1915 (DBF) – bl.a. i grøft ved Oksholm Skov ved Øster Skovhus !
 - **vulgare** (*Horse-Tidsel*) – alm. !
 - var. **hypoleucum** – Bot. Tids. 57 (TBU).
 - Clematis vitalba** (*Skovranke*) – 1915 (DBF) – skov ved Fruerlund !
 - Clinopodium vulgare** (*Kransbørste*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i vejkant ca. 1 km vest for Nørre Knudegård !
 - Cochlearia danica** (*Dansk Kokleare*) – alm. !

- Cochlearia officinalis** (*Læge-Kokleare*) – Bot. Tids. 54 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i strandeng ved dæmningen til Gjøl !
- Consolida ajacis** (*Have-Ridderspore*) – markkant i Østerby !
- Convallaria majalis** (*Liljekonval*) – Bot. Tids. 43 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – 1989 (PW) – alm. !
- Convolvulus arvensis** (*Ager-Snerle*) – Bot. Tids. 59 (TBU) – 1915 (DBF) – alm. !
- Conyza canadensis** (*Canadisk Bakkestjerne*) – alm. !
- Cornus alba** (*Hvid Kornel*) – skovkant ved Øster Skovhus !
- **sanguinea** (*Rød Kornel*) – bl.a. i lund i Østerby !
 - **suecica** (*Hønsebær*) – Bot. Tids. 64 (TBU).
- Corylus avellana** (*Hassel*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – alm. !
- Corynephorus canescens** (*Sandskæg*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – 1915 (DBF) – 1988 (NA)? – bl.a. på sandet overdrev ved Hvolgård !
- Cotoneaster cf. simonsii** (*Cotoneaster*) – lille skov mellem Hammershøj og Oksholm Skov !
- Crataegus laevigata** (*Alm. Hvidtjørn*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (CF) – 1989 (PW) – bl.a. i plantage nord for Fruerlund i Hammershøj !
- **monogyna** (*Engrislet Hvidtjørn*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – alm. !
- Crepis capillaris** (*Grøn Høgeskæg*) – alm. !
- **paludosa** (*Kær-Høgeskæg*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1915 (DBF).
 - **tectorum** (*Tag-Høgeskæg*) – 1915 (DBF) – bl.a. på skovvej nær Øster Skovhus !
- Cynosurus cristatus** (*Alm. Kamgræs*) – 1988 (NA)? – bl.a. i kær ved Mærholme !
- Cystopteris fragilis** (*Bægerbregne*) – 1971 (SL).
- Dactylis glomerata** (*Alm. Hundegræs*) – 1915 (DBF) – 1980 (BL) – 1989 (PW) – alm. !
- var. **pendula** – Bot. Tids. 68 (TBU) – nordvestlige del af Oksholm Skov !
- Dactylorhiza incarnata** ssp. **incarnata** (*Kødfarvet Gøgeurt*) – kær ved Mærholme !
- **maculata** ssp. **maculata** (*Plettet Gøgeurt*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1915 (DBF).
 - **purpurella** ssp. **purpurella** (*Purpur-Gøgeurt*) – bl.a. i kær øst for Overholm !
- Datura stramonium** (*Pigæble*) – vejkant ved Skallerne !
- Daucus carota** ssp. **carota** (*Vild Gulerod*) – 1980 (BL) – bl.a. i vejkant ca. 1 km vest for Nørre Knudegård !
- Dentaria bulbifera** (*Tandrod*) – Bot. Tids. 54 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – Oksholm Skov, især i den sydlige og sydvestlige del !
- Deschampsia caespitosa** (*Mose-Bunke*) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – 1989 (PW) – bl.a. i grøft i Østerby !
- **flexuosa** (*Bølget Bunke*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – 1989 (PW) – bl.a. i Oksholm Skov !
- Descurainia sophia** (*Finbladet Vejsennep*) – 1915 (DBF) – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !
- Dianthus deltoides** (*Bakke-Nellike*) – overdrev ved Hvolgård !
- Digitalis purpurea** (*Fingerbøl*) – bl.a. i Oksholm Skov nordvest for Skallerne !
- Dryopteris carthusiana** (*Smalbladet Mangeløv*) – bl.a. i Oksholm Skov ved Øster Skovhus !
- **dilatata** (*Bredbladet Mangeløv*) – Bot. Tids. 49 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – 1989 (PW) – alm. !
 - **expansa** (*Finbladet Mangeløv*) – bl.a. i Oksholm Skov nær Øster Skovhus !
 - **filix-mas** (*Alm. Mangeløv*) – Bot. Tids. 49 (TBU) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – alm. !
- Echium vulgare** (*Slangehoved*) – Bot. Tids. 60 (TBU) – 1915 (DBF).
- Eleocharis palustris** ssp. **vulgaris** (*Alm. Sumpstrå*) – bl.a. i kær ved Overholm !
- **uniglumis** (*Enskællet Sumpstrå*) – Bot. Tids. 47 (TBU).
- Elytrigia repens** (*Alm. Kvik*) – 1915 (DBF) – 1988 (NA) – 1989 (PW) – alm. !
- Empetrum nigrum** (*Revling*) – bl.a. i Oksholm Skov sydvest for Nørre Skovhus !
- Epilobium ciliatum** (*Kirtlet Dueurt*) – bl.a. i grøft mellem Østerby og Skallerne !
- **hirsutum** (*Lådden Dueurt*) – 1916 (EW) – alm. !
 - **montanum** (*Glat Dueurt*) – 1915 (DBF) – 1980 (BL) – 1989 (PW) – alm. !

- Epilobium obscurum** (*Ris-Dueurt*) – bl.a. i ung pyntegranskultur ved vejen Lindkær nord for Østerby !
 - **palustre** (*Kær-Dueurt*) – bl.a. i og ved grøfter i den nordøstlige del af Oksholm Skov !
 - **parviflorum** (*Dunet Dueurt*) – bl.a. i vandhul i Østerby !
- Epipactis helleborine** (*Skov-Hullæbe*) – Oksholm Skov (CM) – (HSC) – 1976 (JCS) – bl.a. ved transformator i den sydvestlige del af Oksholm Skov !
- Equisetum arvense** (*Ager-Padderok*) – Bot. Tids. 49 (TBU) – 1980 (BL) – alm. !
 - - **x fluviatile** – 1915 (DBF).
 - **fluviatile** (*Dynd-Padderok*) – grøft nordvest for Vesterård i Hammershøj !
 - **palustre** (*Kær-Padderok*) – Bot. Tids. 49 (TBU) – bl.a. i vandhul i Østerby !
 - **pratense** (*Lund-Padderok*) – Bot. Tids. 49 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i grøft i Oksholm Skov nær vej-Y i nord !
 - **sylvaticum** (*Skov-Padderok*) – Bot. Tids. 49 (TBU) – 1916 (EW) – 1989 (PW) – bl.a. i Oksholm Skov vest for Øster Skovhus !
- Eranthis hyemalis** (*Eranthis*) – vejkant ved Skallerne !
- Erica tetralix** (*Klokkeling*) – Bot. Tids. 44 (TBU) – 1915 (DBF) – 1988 (NA) – kærlignende område i Oksholm Skov nær vej-Y Østerby/Vesterby !
- Erigeron acer** (*Bitter Bakkestjerne*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – bl.a. i vejkant i den sydvestlige udkant af Østerby !
- Erodium cicutarium** (*Hejrenaeb*) – Bot. Tids. 45 (TBU) – bl.a. på overdrev ved Selbjerg !
- Erophila verna** (*Vår-Gæslingebomst*) – 1980 (BL) – alm. !
- Euonymus europaeus** (*Bened*) – bl.a. i Oksholm Skov vest for Skallerne !
- Eupatorium cannabinum** (*Hjortetrøst*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1915 (DBF) – alm. !
- Euphorbia helioscopia** (*Skærm-Vortemælk*) – alm. !
 - **peplus** (*Gaffel-Vortemælk*) – Bot. Tids. 50 (TBU) – alm. !
- Euphrasia brevipila** ssp. **brevipila** (*Kirtel-Øjentrøst*) – Bot. Tids. 59 (TBU).
 - - - **tenuis** (*Spinkel Øjentrøst*) – Bot. Tids. 59 (TBU).
 - **nemorosa** (*Kort Øjentrøst*) – hede ved Hvolgård !
- Fagus sylvatica** (*Bøg*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – 1989 (PW) – bl.a. i lille skov ved Møllebakke nord for Vesterby !
- Festuca arundinacea** (*Strand-Svingel*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – bl.a. langs indersiden af diget mod sydøst (meget talrig) !
 - **gigantea** (*Kæmpe-Svingel*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – bl.a. i Oksholm Skov ved den offentlige grusvej !
 - **ovina** (*Fåre-Svingel*) – 1915 (DBF) – alm. !
 - **rubra** ssp. **pruinosa** (*Blågrøn Svingel*) – Bot. Tids. 68 (TBU).

Klokkeling (*Erica tetralix*)

Selvom Klokkeling tidligere er fundet på Øland, er det kun lykkedes mig at finde den ét sted, og der var ikke meget af den. Voksestedet er en ung granplantage umiddelbart syd for det vej-Y i den nordlige del af Oksholm Skov, hvor vejen fra Sønderøkse og Halvrømmen fortsætter til Oksholm. Meget af dette område bærer stadig præg af, at det tidligere har været hedekær.

- Festuca rubra** ssp. **rubra** (*Rød Svingel*) – 1915 (DBF) – 1988 (NA) – 1989 (PW) – alm. !
- Ficaria verna** ssp. **verna** (*Alm. Vorterod*) – bl.a. i Oksholm Skov ved Øster Skov-hus !
- Filipendula ulmaria** (*Alm. Mjødurt*) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – bl.a. i grøft ved dæmningen til Gjøl !
- **vulgaris** (*Knoldet Mjødurt*) – Bot. Tids. 61 (TBU).
- Fragaria vesca** (*Skov-Jordbær*) – Bot. Tids. 61 (TBU) – 1915 (DBF) – Oksholm Skov nær Salling-faldet !
- **viridis** (*Bakke-Jordbær*) – Bot. Tids. 61 (TBU).
- Frangula alnus** (*Tørst*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – alm. i den østlige del af Oksholm Skov !
- Fraxinus excelsior** (*Ask*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – 1989 (PW) – alm. i skovene !
- Fritillaria meleagris** (*Vibeæg*) – For ca. 30 år siden i mængde i kær syd for Tøtterne (pers. comm. Palle Andersen 1993).
- Fumaria officinalis** (*Læge-Jordrøg*) – bl.a. i mark i Østerby !
- Gagea lutea** (*Alm. Guldstjerne*) – bl.a. i vejkant ved Sallingfaldet !
- Galanthus nivalis** (*Vintergæk*) – bl.a. i vejkant i Vesterby !
- Galeopsis bifida** (*Skov-Hanekro*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – alm. !
- **tetrahit** (*Alm. Hanekro*) – bl.a. i mark ved Oksholm Skov ved Øster Skovhus !
- Galinsoga quadriradiata** (*Kirtel-Kortstråle*) – bl.a. i brakliggende mark nær branddammen i Østerby !
- Galium aparine** (*Burre-Snerre*) – Bot. Tids. 53 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – 1989 (PW) – alm. !
- **boreale** (*Trenervet Snerre*) – kær ved Mærsholme !
- **mollugo** (*Hvid Snerre*) – bl.a. på overdrev ved Hvolgård !
- **palustre** ssp. **palustre** (*Kær-Snerre*) – 1915 (DBF) – bl.a. i vandhul nord for Hammershøj !
- **saxatile** (*Lyng-Snerre*) – bl.a. i Oksholm Skov ved Sallingfaldet !
- **verum** ssp. **verum** (*Gul Snerre*) – 1915 (DBF) – 1980 (BL) – 1989 (PW) – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !
- Geranium dissectum** (*Kløftet Storkenæb*) – kirkegården ved Oksholm !
- **molle** (*Blødt Storkenæb*) – Bot. Tids. 45 (TBU) – 1915 (DBF) – alm. !
- **phaeum** (*Bølgekronet Storkenæb*) – Bot. Tids. 45 (TBU).
- **pratense** f. **album** (*Eng-Storkenæb*) – vejkant i Østerby !
- **pusillum** (*Liden Storkenæb*) – bl.a. i vejkant i Østerby !
- **pyrenaicum** (*Pyrenæisk Storkenæb*) – Bot. Tids. 45 (TBU) – 1915 (DBF) – 1980 (BL) – alm. !
- **robertianum** (*Stinkende Storkenæb*) – Bot. Tids. 45 (TBU) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – bl.a. i Oksholm Skov ved Øster Skovhus !
- **sanguineum** (*Blodrød Storkenæb*) – Bot. Tids. 45 (TBU) – 1915 (DBF) – 1989: Knudegårdsbjerg (PW) – bl.a. på overdrev syd for Selbjerg !
- Geum rivale** (*Eng-Nellikerod*) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – bl.a. ved grøft i Oksholm Skov ved Øster Skovhus !
- **urbanum** (*Feber-Nellikerod*) – Bot. Tids. 61 (TBU) – 1989 (PW) – bl.a. i skov syd for Selbjerg !
- Glaux maritima** (*Sandkryb*) – Bot. Tids. 43 (TBU) – 1915 (DBF) – alm. !
- Glechoma hederacea** (*Korsknap*) – bl.a. i skov ved Fruerlund !
- Glyceria fluitans** (*Manna-Sødgræs*) – bl.a. i kunstigt vandhul nord for Hammershøj !
- Gnaphalium sylvaticum** (*Rank Evighedsblomst*) – bl.a. i brakmark nord for Øster Skovhus !
- **uliginosum** (*Sump-Evighedsblomst*) – alm. !
- Gymnocarpium dryopteris** (*Tredelt Egebregne*) – Bot. Tids. 49 (TBU).
- Halimione pedunculata** (*Stilket Kilebæger*) – Bot. Tids. 63 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i strandeng ved Ålested !
- Hedera helix** (*Vedbend*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i skov ved Fruerlund !
- Helianthus tuberosus** (*Jordskok*) – uopdyrket område i Østerby !
- Helictotrichon pratense** (*Eng-Havre*) – 1915 (DBF) – bl.a. på sandet overdrev ved Hvolgård !

- Helictotrichon pubescens** (*Dunet Havre*) – hede ved Hvolgård !
- Heracleum pubescens** (*Kæmpe-Bjørneklo*) – bl.a. i skov ved Fruerlund !
- **sibiricum** (*Grønblomstret Bjørneklo*) – bl.a. i vejkant ved Øland Jagtforenings klubhus i Østerby !
 - **sphondylium** (*Alm. Bjørneklo*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !
- Herniaria glabra** (*Brudurt*) – Bot. Tids. 55 (TBU) – bl.a. på overdrev nord for skolen i Hammershøj !
- Hieracium auriglandulum** – Bot. Tids. 45 (TBU).
- **pilosella** (*Håret Høgeurt*) – Bot. Tids. 45 (TBU) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – alm. !
 - **pinnatifidum** (*Fliget Høgeurt*) – skov ved Oksholm Kloster !
 - **umbellatum** (*Smalbladet Høgeurt*) – Bot. Tids. 45 (TBU) – 1980 (BL) – 1989 (PW) – bl.a. på sandet overdrev ved Hvolgård !
 - **vulgatiforme** – Oksholm Skov nordøst for Sallingfaldet !
 - **vulgatum** – Oksholm Skov (alm.) !
- Hierochloe odorata** (*Festgræs*) – græftekant ca. 1 km sydvest for Knudegårdsbjerg !
- Hippophaë rhamnoides** (*Havtorn*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – 1980 (BL) – 1988 – 1989 (PW) – bl.a. på overdrev ved Hvolgård !
- Hippuris vulgaris** (*Hestehale*) – i og ved vandhul i Oksholm Skov ca. 1 km vest for Skallerne !
- Holcus lanatus** (*Fløjlsgræs*) – 1988 (NA) – alm. !
- **mollis** (*Krybende Hestegræs*) – 1915 (DBF) – bl.a. i Oksholm Skov ved Øster Skovhus !
- Hordeum jubatum** (*Egernhale*) – kær nær Limfjorden ved grusvej sydøst for Tøtterne !
- **vulgare** (*Alm. Byg*) – dige syd for Knudegårdsbjerg !
- Humulus lupulus** (*Humle*) – Bot. Tids. 62 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i hegnet i Østerby !
- Hydrocotyle vulgaris** (*Vandnavle*) – bl.a. ved vandhul nord for Hammershøj !
- Hypericum maculatum** (*Kantet Perikon*) – Bot. Tids. 45 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i gl. kær ved Dyrehave Bakke !
- **perforatum** (*Prikbladet Perikon*) – Bot. Tids. 45 (TBU) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – alm. !

Stilk Kilebæger (*Halimione pedunculata*) er en hyppig plante i strandenge langs det meste af Limfjorden. Den mangler da heller ikke på mere end nogle få af de Limfjords-øer, der foreløbig er indgået i ø-floraserien. På Øland er der set mest af den i den fine strandeng, der strækker sig fra Boden mod sydvest til Ålested. Også i strandengen ved dæmningen til Gjøl er der en del.

Hypochoeris maculata (*Plettet Kongepen*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1915 (DBF) – overdrev og hede ved Hvolgård !

- **radicata** (*Alm. Kongepen*) – 1915 (DBF) – 1980 (BL) – 1988 (NA) – 1989 (PW) – alm. !

Impatiens glandulifera (*Kæmpe-Balsamin*) – i gl. grusgrav (gl. losseplads) ved Hvolgård !

- **noli-tangere** (*Spring-Balsamin*) – bl.a. i fugtig skov nordvest for Øster Skovhus !

Inula salicina (*Pile-Alant*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – vejkant ca. 1 km vest for Nørre Knudegård !

Iris pseudacorus (*Gul Iris*) – Bot. Tids. 43 (TBU) – 1915 (DBF) – 1980 (BL) – bl.a. i grøft i Oksholm Skov ved Øster Skovhus !

Jasione montana (*Blåmunke*) – 1915 (DBF) – bl.a. i og ved gl. grusgrav ved Hvolgård !

Juncus anceps (*Sand-Siv*) – Bot. Tids. 44 (TBU) – bl.a. ved vandhul nord for Hammershøj !

- **articulatus** (*Glanskapslet Siv*) – bl.a. i vandhul i Østerby !

- **balticus** (*Klit-Siv*) – Bot. Tids. 44 (TBU) – 1915 (DBF).

- **bufonius** (*Tudse-Siv*) – 1988 (NA) – alm. !

- **bulbosus** (*Liden Siv*) – bl.a. ved grøft i den nordøstlige del af Oksholm Skov !

- **conglomeratus** (*Knop-Siv*) – alm. !

- **effusus** (*Lyse-Siv*) – 1916 (EW) – 1980 (BL) – alm. !

- **filiformis** (*Tråd-Siv*) – Bot. Tids. 44 (TBU) – bl.a. ved lille skovsø i Oksholm Skov ca 1½ km nordøst for Sallingfaldet !

- **gerardi** (*Harril*) – Bot. Tids. 44 (TBU) – 1915 (DBF) – 1988 (NA) – alm. !

Gul Iris (*Iris pseudacorus*)

De mange grøfter og kær betyder, at Gul Iris er et almindeligt syn på Øland. Det er mærkværdigt, når der tænkes på, at den nærliggende Gjøl (Wessberg 1992) ikke kunne opvise et eneste sted med Gul Iris. Gjøl har ligesom Øland mange grøfter, og begge steder fandtes i skovområderne tilpas fugtige steder for Gul Iris. Hvorfor, der er mange på Øland og ingen på Gjøl, er gådefuldt.

- Juncus squarrosus** (*Børste-Siv*) – kærlignende område i Oksholm Skov sydvest for vej-Y i nord !
- Juniperus communis** (*Ene*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (CF) – 1980 (BL) – bl.a. på sandet overdrev ved Hvolgård !
- Knautia arvensis** (*Blåhat*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1915 (DBF) – 1980 (BL) – 1989 (PW) – alm. !
- Lactuca macrophylla** (*Kæmpe-Turt*) – vejkant ved ØJF's klubhus i Østerby !
- **muralis** (*Skov-Salat*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – bl.a. i skov nord for Øster Skovhus !
- Lamium album** (*Døvnælde*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – 1980 (BL) – alm. !
- **amplexicaule** (*Liden Tvetand*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – bl.a. i vejkant mellem Knudegården og Ålested !
- **galeobdolon** ssp. **argentatum** (*Guldælde*) – vejkant ved Skallerne !
- **hybridum** (*Fliget Tvetand*) – brakmark øst for Ålested !
- **purpureum** (*Rød Tvetand*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – alm. !
- Lapsana communis** (*Haremad*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (CF) – 1989 (PW) – alm. !
- Larix kaempferi** (*Japansk Lærk*) – skov ved Fruerlund !
- Lathyrus montanus** (*Krat-Fladbælg*) – bl.a. på overdrev ved Selbjerg !
- **pratensis** (*Gul Fladbælg*) – alm. !
- Lemma minor** (*Liden Andemad*) – bl.a. i grøft ved dæmningen til Gjøl !
- **trisulca** (*Kors-Andemad*) – i vandhuller nordøst for Østerby !
- Leontodon autumnalis** (*Høst-Borst*) – 1988 (NA) – alm. !
- Leonurus cardiaca** (*Alm. Hjertespand*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF).
- Lepidium campestre** (*Salomons Lysestage*) – overdrev ved vandhuller nord for Østerby !
- Leucanthemum vulgare** (*Hvid Okseøje*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1989 (PW) – alm. !
- Leymus arenarius** (*Marehalm*) – bl.a. på lille, sandet strandoverdrev ved Overholm !
- Limonium vulgare** (*Tætblomstret Hinddebæger*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1915 (DBF) – strandeng ved dæmningen til Gjøl !
- Linaria vulgaris** (*Alm. Torskemund*) – 1989 (PW) – bl.a. i vejkant nordvest for pumpehuset i nordøst !
- Linum catharticum** (*Vild Hør*) – Bot. Tids. 53 (TBU).
- Listera ovata** (*Ægbladet Fliglæbe*) – 1915 (DBF) – Oksholm Skov nær Øster Skovhus !
- Lithospermum arvense** (*Ager-Stenfrø*) – Bot. Tids. 60 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i markkant/skovbryn nord for Hvolgård !
- Lolium perenne** (*Alm. Rajgræs*) – 1988 (NA) – alm. !
- Lonicera periclymenum** (*Alm. Gedeblad*) – 1989 (PW) – 1915 (DBF) – alm. i skovene !
- Lotus corniculatus** (*Alm. Kællingetand*) – 1915 (DBF) – 1980 (BL) – 1988 (NA) – 1989 (PW) – bl.a. i vejkant i Østerby !
- **tenuis** (*Smalbladet Kællingetand*) – bl.a. i grøft nær Limfjorden ca. 1 km sydvest for Knudegårdssbjerg !
- Lunaria annua** (*Judaspenge*) – bl.a. i vejkant i Hammershøj !
- Luzula campestris** (*Mark-Frytle*) – alm. !
- **multiflora** ssp. **multiflora** (*Mangeblomstret Frytle*) – bl.a. på skovvej nord for Øster Skovhus !
- **pilosa** (*Håret Frytle*) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – 1989 (PW) – bl.a. i Oksholm Skov sydvest for Nørre Skovhus !
- Lychnis flos-cuculi** (*Trævlekrona*) – bl.a. ved grøft nord for Øster Skovhus !
- **viscaria** (*Tjærenellike*) – Bot. Tids. 55 (TBU) – 1980: Bakkerne nord for Hvolgård (BL) – 1989: Knudegårdssbjerg (PW) – bl.a. på sandet overdrev ved Hvolgård !
- Lycium barbarum** (*Bukketorn*) – 1915 (DBF).
- Lycopus europaeus** (*Sværtevæld*) – Bot. Tids. 4 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i vandhul i Østerby !
- Lysimachia punctata** (*Prikbladet Fredløs*) – vejkant ved Skallerne !
- **vulgaris** (*Alm. Fredløs*) – Bot. Tids. 43 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. ved grøft i Oksholm Skov ved Øster Skovhus !
- Lythrum salicaria** (*Kattehale*) – bl.a. i grøft nordvest for Vestergård i Hammershøj !

Majanthemum bifolium (*Majblomst*) – Bot. Tids. 43 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – 1989 (PW)
– alm. !

Malus sylvestris (*Skov-Æble*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (CF) – bl.a. i skovbrynen
nord for Hvolgård !

– **x domestica** (*Sød-Æble*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !

Malva moschata (*Moskus-Katost*) – krat ved Øland Jagtforenings klubhus i Østerby !

– **neglecta** (*Rundbladet Katost*) – Bot. Tids. 50 (TBU) – vejrabat ved branddammen i Østerby !

– **pusilla** (*Liden Katost*) – Bot. Tids. 50 (TBU).

– **sylvestris** (*Alm. Katost*) – Bot. Tids. 50 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i mark nær dæmningen til
Gjøl !

Medicago falcata (*Segl-Sneglebælg*) – vejkant ved Fruerlund !

– **lupulina** (*Humle-Sneglebælg*) – 1915 (DBF) – alm. !

– **sativa** (*Foder-Lucerne*) – bl.a. i og ved gl. grusgrav (gl. losseplads) ved Hvolgård !

Melampyrum pratense (*Alm. Kohvede*) – Bot. Tids. 59 (TBU) – 1915 (DBF) – 1980: Nordlige del af
Oksholm Skov (BL) – bl.a. i Oksholm Skov sydvest for Skallerne !

– **sylvaticum** (*Skov-Kohvede*) – Bot. Tids. 59 (TBU).

Melica uniflora (*Enblomstret Flitteraks*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – Oksholm
Skov !

Melilotus alba (*Hvid Stenklover*) – bl.a. på diget øst for Overholm !

– **altissima** (*Høj Stenklover*) – Jessen 1931 (TBU) – 1915 (DBF).

Mentha aquatica (*Vand-Mynte*) – alm. !

– **spicata** (*Grøn Mynte*) – vejkant ved Overholm !

Mercurialis perennis (*Alm. Bingelurt*) – Bot. Tids. 50 (TBU) – 1915 (DBF) – 1971 (SL) – 1989 (PW)
– bl.a. i Oksholm Skov ved Øster Skovhus !

Milium effusum (*Miliegræs*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – 1971 (SL) – 1989 –
(PW) – alm. !

Moehringia trinervia (*Skovarve*) – Bot. Tids. 55 (TBU) – 1989 (PW) – bl.a. i Oksholm Skov ved Øster
Skovhus !

Molinia coerulea (*Blåtop*) – 1915 (DBF) – bl.a. i kær ved Mærholme !

Montia fontana ssp. **fontana** (*Stor Vandarve*) – Bot. Tids. 71 (TBU) – 1915 (DBF).

Muscaris botryoides (*Perlehjacint*) – bl.a. på overdrev ved Hvolgård !

Myosotis arvensis (*Mark-Forglemmigej*) – 1915 (DBF) – alm. !

– **laxa** ssp. **caespitosa** (*Sump-Forglemmigej*) – bl.a. ved vandhul i Østerby !

– **palustris** (*Eng-Forglemmigej*) – bl.a. i grøft ved Oksholm Skov ved Øster Skovhus !

– **ramosissima** (*Bakke-Forglemmigej*) – bl.a. på overdrev ved Hvolgård !

– **sylvatica** (*Skov-Forglemmigej*) – skov ved Oksholm !

Myosurus minimus (*Musehale*) – Bot. Tids. 53 (TBU) – bl.a. i strandeng ved Knudegården !

Myrica gale (*Mose-Pors*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i hedekær i Oksholm Skov vest
for Skallerne !

Myriophyllum alterniflorum (*Hår-Tusindblad*) – vandhuller nordøst for Østerby !

Narcissus pseudonarcissus (*Påskelilje*) – bl.a. på grøftekant ved Øster Skovhus !

Nardus stricta (*Katteskæg*) – Bot. Tids. 68 (TBU).

Neottia nidus-avis (*Rederod*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1915 (DBF) – Oksholm Skov vest for Øster Skov-
hus !

Nicandra physalodes (*Kantbæger*) – i grusgrav (gl. losseplads) ved Hvolgård !

Odontites sp. (*Mark-Rødtop*) – 1988 (NA).

– **verna** ssp. **litoralis** (*Strand-Rødtop*) – Bot. Tids. 59 (TBU) – 1915 (DBF).

– – – **pumila** (*Sommer-Rødtop*) – Bot. Tids. 59 (TBU) – 1915 (DBF) – kær øst for
Overholm !

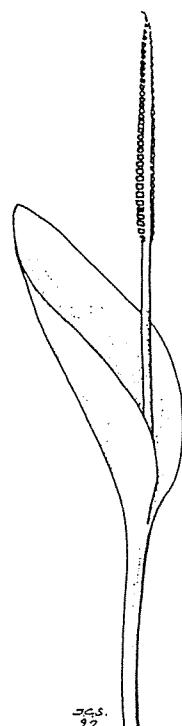
– – – **serotina** (*Høst-Rødtop*) – Bot. Tids. 59 (TBU) – bl.a. i kær ved Mærholme !

Oenanthe aquatica (*Billebo-Klaseskærm*) – grøft ved vandhuller nordøst for Østerby !

- Oenothera biennis** (*Toårig Natlys*) – 1915 (DBF) – oplagsplads i Hammershøj (maskinhandel) !
 – **erythrosepala** (*Kæmpe-Natlys*) – grusgrav (gl. losseplads) ved Hvolgård !
- Ononis repens** (*Mark-Krageklo*) – Jessen 1931 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i og ved gl. grusgrav ved Hvolgård !
- – – var. **mitis** – grusgrav ved Hvolgård !
- Onopordon acanthoides** (*Æselfoder*) – bl.a. i grusgrav (gl. losseplads) ved Hvolgård !
- Ophioglossum vulgatum** (*Slangetunge*) – Bot. Tids. 49 (TBU) – bl.a. i kær øst for Mærsholme !
- Oxalis acetosella** (*Skovsyre*) – Bot. Tids. 53 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – 1989 (PW) – bl.a. i Oksholm Skov ved Øster Skovhus !
- Papaver argemone** (*Kølle-Valmue*) – Bot. Tids. 56 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !
- **dubium** (*Gærde-Valmue*) – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !
- **rheas** (*Korn-Valmue*) – bl.a. i havremark i Østerby !
- Paris quadrifolia** (*Firblad*) – Bot. Tids. 43 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – bl.a. i Oksholm Skov ved Øster Skovhus !
- Pastinaca sativa** (*Pastinak*) – 1915 (DBF) – på dæmningen til Gjøl !
- Petasites hybridus** (*Rød Hestehov*) – bl.a. i vejkant ved Tøtterne !
- Peucedanum palustre** (*Kær-Svovlrod*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i grøfter vest for Skallerne !
- Phalaris arundinacea** (*Rørgræs*) – 1915 (DBF) – bl.a. i grøft i Oksholm Skov ved Øster Skovhus !
- Phleum bertolonii** (*Knold-Rottehale*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – bl.a. i og ved gl. grusgrav ved Hvolgård !
- **pratense** (*Eng-Rottehale*) – 1989 (PW) – bl.a. i vejkant i Østerby !
- Phragmites australis** (*Tagrør*) – 1916 (EW) – 1988 (NA) – alm. !
- Picea abies** (*Rødgran*) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – bl.a. i skov ved Fruerlund !
- **glauca** (*Hvidgran*) – bl.a. i hegning ved Knudegårdsbjerg !
- **sitchensis** (*Sitka-Gran*) – 1989 (PW) – bl.a. i Oksholm Skov ved Øster Skovhus !
- Pimpinella saxifraga** (*Alm. Pimpinelle*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1915 (DBF) – 1980 (BL) – 1989 (PW)
 – bl.a. på sandet overdrev ved Hvolgård !

Slangetunge (*Ophioglossum vulgatum*)

På den modsatte side af Ulvedybets, i den indre del af en tagrørsump på Gjøl, fandt jeg i 1992 få eksemplarer af Slangetunge. Det første sted, jeg i 1993 fandt arten på Øland, var i tagrørsumpen ved pumpestationen øst for Mærsholme i nordøst. Her var den talrig. I midsommeren "opdagede" jeg kæret ved Mærsholme. Det var ufattelige mængder af Slangetunge, der voksede her. Området er et par hektar stort. Nogle steder var der mere end 25 planter pr. m², andre steder færre. Selv om kæret er i tilgroning, er der foreløbig intet, der tyder på, at Slangetunge er trængt. Det var en stor oplevelse at se så mange af denne lille sporeplante, som ikke ses så ofte.

Pinus mugo (*Alm. Bjerg-Fyr*) – bl.a. på overdrev nord for Hvolgård (opvækst) !

– **sylvestris** (*Skov-Fyr*) – bl.a. i sandet overdrev ved Hvolgård !

Plantago lanceolata (*Lancet-Vejbred*) – 1915 (DBF) – 1980 (BL) – 1989 (PW) – alm. !

– **major** ssp. **major** (*Glat Vejbred*) – 1988 (NA) – alm. !

– **maritima** (*Strand-Vejbred*) – Bot. Tids. 56 (TBU) – 1915 (DBF) – 1988 (NA) – alm.!

Poa annua (*Enårig Rapgræs*) – 1915 (DBF) – alm. !

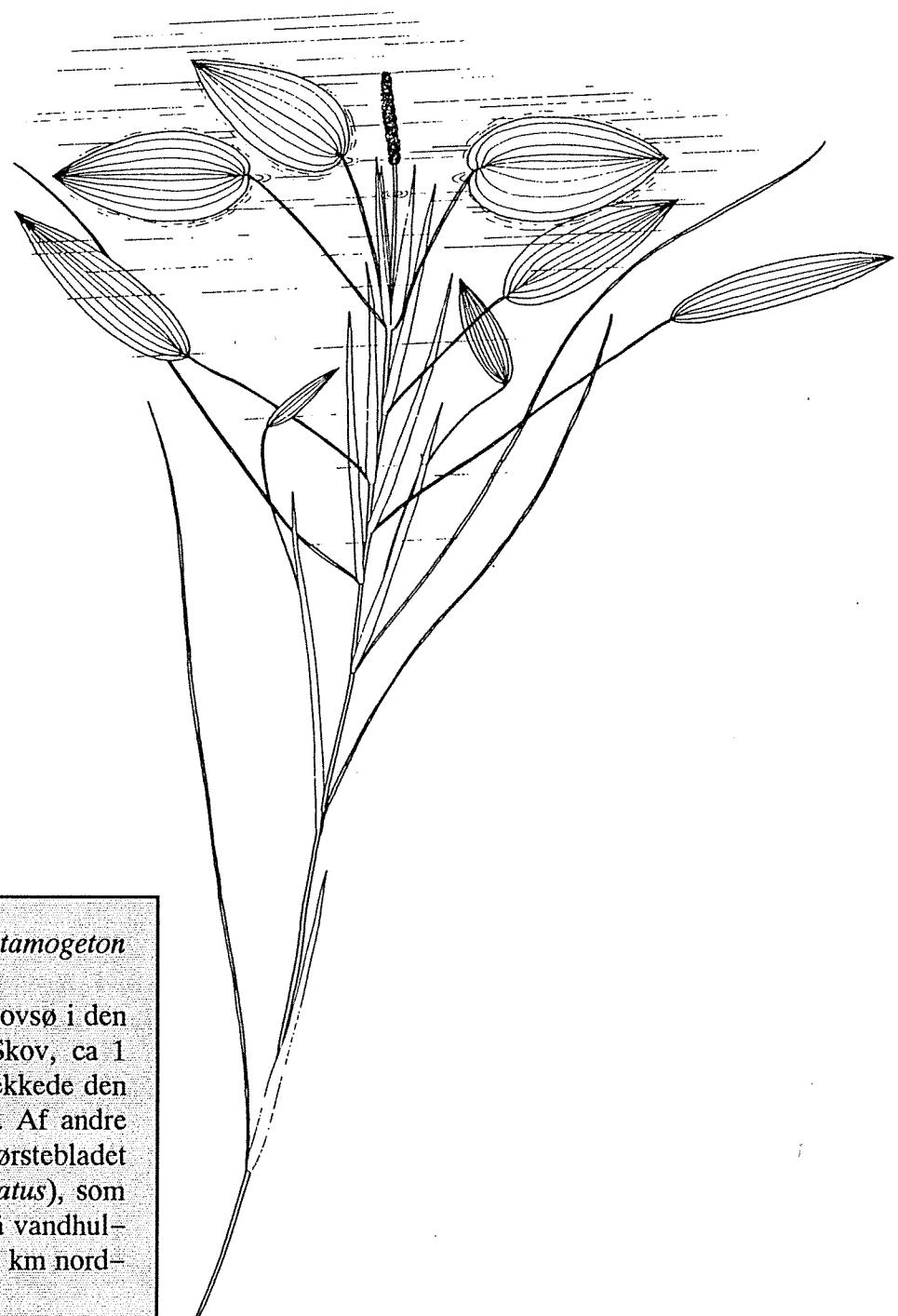
– **nemoralis** (*Lund-Rapgræs*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – alm. i skovene !

– **pratensis** ssp. **pratensis** (*Eng-Rapgræs*) – 1915 (DBF) – 1988 (NA).

– **subcoerulea** (*Blågrøn Rapgræs*) – 1988 (NA) – bl.a. på overdrev ved Selbjerg !

– **trivialis** (*Alm. Rapgræs*) – 1989 (PW) – alm. !

Polygala vulgaris (*Alm. Mælkeurt*) – Bot. Tids. 53 (TBU) – 1980: Bakkerne nord for Hvolgård (BL) – hede/overdrev ved Hvolgård !

Svømmende Vandaks (*Potamogeton natans*)

er på Øland kun fundet i en skovsø i den nordøstlige del af Oksholm Skov, ca 1 km vest for Skallerne. Her dækkede den en stor del af vandoverfladen. Af andre Vandaks-arter er der kun set Børstebladet Vandaks (*Potamogeton pectinatus*), som bl.a. voksede i nogle af de små vandhuler på marker nær diget, ca. 1½ km nordøst for Østerby.

- Polygonatum multiflorum** (*Salomons Segl*) – Bot. Tids. 43 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – 1916 (CF) – 1989 (PW) – alm. !
- Polygonum amphibium** (*Vand-Pileurt*) – 1915 (DBF) – bl.a. i vandhul i Østerby !
- **aviculare** ssp. **aviculare** (*Alm. Vej-Pileurt*) – 1915 (DBF) – alm. !
 - **convolvulus** (*Snerle-Pileurt*) – alm. !
 - **cuspidatum** (*Japan-Pileurt*) – bl.a. i og ved gl. grusgrav (gl. losseplads) ved Hvolgård !
 - **hydropiper** (*Bidende Pileurt*) – mark ved Oksholm Skov ved Øster Skovhus !
 - **lapathifolium** ssp. **lapathifolium** (*Knudet Pileurt*) – bl.a. i mark/strandeng øst for Knudegårdsbjerg !
 - - - **pallidum** (*Bleg Pileurt*) – alm. !
 - **minus** (*Liden Pileurt*) – bl.a. på og ved skovstier i Oksholm Skov vest for Skallerne !
 - **persicaria** (*Fersken-Pileurt*) – alm. !
- Polypodium vulgare** (*Alm. Engelsød*) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – bl.a. i vejkant i Oksholm Skov !
- Populus alba** (*Sølv-Poppel*) – bl.a. i Oksholm Skov nordvest for Skallerne !
- **x canadensis** cv. **serotina** (*Landevejs-Poppel*) – hegning i Østerby !
 - **x candicans** (*Ontarisk Poppel*) – 1915 (DBF).
 - **tremula** (*Bævreasp*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – 1989 (PW) – bl.a. på overdrev ved Selbjerg !
- Potamogeton natans** (*Svømmende Vandaks*) – vandhul i Oksholm Skov ca. 1 km vest for Skallerne !
- **pectinatus** (*Børstebladet Vandaks*) – Bot. Tids. 70 (TBU) – bl.a. i vandhul i den nordøstlige del af Oksholm Skov !
 - **pusillus** (*Liden Vandaks*) – skovsø i den nordøstlige del af Oksholm Skov !
- Potentilla anserina** (*Gåse-Potentil*) – 1988 (NA) – alm. !
- **argentea** ssp. **argentea** (*Alm. Sølv-Potentil*) – Bot. Tids. 61 (TBU) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – bl.a. på overdrev ved Selbjerg !
 - - - **impolitata** (*Håret Potentil*) – Bot. Tids. 61 (TBU).
 - - - **demissa** (*Glat Sølv-Potentil*) – vejkant i den nordvestlige del af Hammershøj !
 - **erecta** (*Tormentil*) – 1915 (DBF) – 1988 (NA) – bl.a. på hede nordvest for Møllebakke !
- Primula veris** (*Hulkravet Kodriver*) – bl.a. på overdrev ved Hvolgård !
- Prunella vulgaris** (*Alm. Brunelle*) – bl.a. i vejkant nordvest for pumpestationen i nordøst !
- Prunus avium** (*Fugle-Kirsebær*) – bl.a. på overdrev ca. 1 km nord for Hvolgård !
- **cerasifera** (*Mirabel*) – bl.a. i vejkant i Østerby !
 - **cerasus** (*Surkirsebær*) – bl.a. på overdrev ved Selbjerg !
 - **domestica** ssp. **insititia** (*Kræge*) – bl.a. i skov i sydvestlige udkant af Østerby !
 - **padus** (*Alm. Hæg*) – bl.a. på overdrev ved Selbjerg !
 - **serotina** (*Glansbladet Hæg*) – plantage nord for Fruerlund i Hammershøj !
 - **spinosa** (*Slåen*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (CF) – 1989 (PW) – alm. !
- Pteridium aquilinum** (*Ørnebregne*) – Bot. Tids. 49 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – 1980 (BL) – alm. i Oksholm Skov !
- Puccinellia distans** (*Udspærret Annelgræs*) – 1988 (NA) – bl.a. i strandeng ved dæmningen til Gjøl !
- **maritima** (*Strand-Annelgræs*) – Bot. Tids. 68 (TBU) – 1915 (DBF) – 1988 (NA) – alm. !
- Pulsatilla pratensis** (*Nikkende Kobjælde*) – 1980: Bakkerne nord for Hvolgård (BL) – overdrev ved Hvolgård og Møllebakke !
- Pyrola minor** (*Liden Vintergrøn*) – Bot. Tids. 47 (TBU).
- Pyrus communis** (*Pære*) – skovbryn sydvest for Dyrehave Bakke !
- Quercus robur** (*Stilk-Eg*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – 1989 (PW) – bl.a. i kratskov syd for Selbjerg !
- - - **x petraea** – 1915 (DBF).
- Ranunculus acris** (*Bidende Ranunkel*) – 1980 (BL) – 1988 (NA)? – alm. !
- **auricomus** (*Nyrebladet Ranunkel*) – Bot. Tids. 53 (TBU) – 1916 (EW) – 1916 (CF) – bl.a. i Oksholm Skov nord for Øster Skovhus !
 - **bulbosus** (*Knold-Ranunkel*) – Bot. Tids. 53 (TBU) – bl.a. på overdrev mellem

Sallingfaldet og Hammershøj !

Ranunculus flammula (*Kær-Ranunkel*) – bl.a. i grøft ved Oksholm Skov ved Øster Skovhus !

– *repens* (*Lav Ranunkel*) – 1915 (DBF) – 1980 (BL) – 1989 (PW) – alm. !

– *sardous* (*Stivhåret Ranunkel*) – alm. !

– *sceleratus* (*Tigger-Ranunkel*) – bl.a. i grøft nordøst for Nørre Skovhus !

Raphanus raphanistrum (*Kiddike*) – bl.a. i brakliggende mark nær branddammen i Østerby !

Reseda lutea (*Gul Reseda*) – dæmningen nær Overholm !

Rhamnus cathartica (*Korsved*) – Bot. Tids. 64 (TBU).

Rhinanthus minor ssp. *elatior* (*Sommer-Skjaller*) – bl.a. i Oksholm Skov ca. 800 m vest for vej-Y i nord !

– – – *stenophyllus* (*Smalbladet Skjaller*) – kær ca. ½ km nord for dæmningen til Gjøl !

– *serotinus* ssp. *paludosus* (*Eng-Skjaller*) – bl.a. i kær lidt øst for Overholm !

– – – *serotinus* (*Høst-Skjaller*) – kær ved Mærholme !

– – – *vernalis* (*Tidlig Skjaller*) – Bot. Tids. 59 (TBU).

– sp. (*Stor Skjaller*) – 1988 (NA).

Ribes nigrum (*Solbær*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i kær ved Mærholme !

– *rubrum* ssp. *rubrum* (*Vild Ribs*) – plantage vest for Hammershøj !

– – – *sylvestre* (*Have-Ribs*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i fugtig skov nær Øster Skovhus !

– *uva-crispa* (*Stikkelsbær*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1989 (PW) – bl.a. i lille skov ved Møllebakke nord for Vesterby !

Rosa canina ssp. *canina* (*Glat Hunde-Rose*) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – bl.a. på overdrev ved Hvolgård !

– *dumalis* ssp. *coriifolia* (*Håret Blågrøn Rose*) – hegnet nær Mærholme !

– – – *dumalis* (*Blågrøn Rose*) – Bot. Tids. 61 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. på hede ved Hvolgård !

– *pimpinellifolia* (*Klit-Rose*) – Bot. Tids. 61 (TBU) – Flora og Fauna 65:93 (bakkeside ved Hvolgård).

– *rubiginosa* (*Æble-Rose*) – Bot. Tids. 61 (TBU) – 1015 (DBF) – krat ved Mærholme !

– *rugosa* (*Rynket Rose*) – bl.a. i skov ved Fruerlund !

– *tomentosa* ssp. *sherardii* (*Kortstilket Filt-Rose*) – bl.a. på overdrev ved Hvolgård !

– *villosa* ssp. *mollis* (*Blød Filt-Rose*) – Bot. Tids. 61 (TBU) – bl.a. på overdrev ved Knudebjerggård !

Rubus armeniacus (*Brombær, sect. Rubus*) – bl.a. på overdrev ved Knudebjerggård !

– *caesius* (*Korbær*) – 1989 (PW) – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !

– – *x idaeus* nm. *subcaesius* – vejskrænt ved pumpehus nordvest for Overholm !

– *idaeus* (*Hindbær*) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – 1916 (CF) – 1989 (PW) – alm. !

– *lindebergii* (*Brombær, sect. Rubus*) – bl.a. i vejkant ca. 750 m nord for Vestergård (alm. i den vestlige del af Oksholm Skov) !

– *nessensis* (*Brombær, sect. Rubus*) – bl.a. i skovkant ca. 400 m syd for Nr. Skovhus !

– *plicatus* (*Brombær, sect. Rubus*) – 1915 (DBF) – bl.a. i Oksholm Skov nordøst for Sallingfaldet !

– *wahlbergii* (*Hasselbrombær, sect. Corylifolii*) – bl.a. i skovbrynen mellem Hvolgård og Dyrehave Bakke !

Rumex acetosa (*Alm. Syre*) – 1980 (BL) – 1989 (PW) – alm. !

– *acetosella* (*Rødknæ*) – 1980 (BL) – 1988 (NA)? – 1989 (PW) – alm. !

– *conglomeratus* (*Nøgle-Skræppe*) – Bot. Tids. 45 (TBU).

– *crispus* (*Kruset Skræppe*) – alm. !

– *hydrolapathum* (*Vand-Skræppe*) – grøft i Oksholm Skov sydøst for Nørre Skovhus !

– *obtusifolius* (*Butbladet Skræppe*) – Bot. Tids. 45 (TBU) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !

– *palustris* (*Sump-Skræppe*) – vandhul nordøst for skolen i Hammershøj !

- Rumex sanguineus** (*Skov-Skræppe*) – 1989 (PW) – bl.a. i skov ved Øster Skovhus !
 - **thyrsiflorus** (*Dusk-Syre*) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – bl.a. i vejkant i Østerby !
- Sagina maritima** (*Strand-Firling*) – Bot. Tids. 55 (TBU) – bl.a. i strandeng ved Ålested !
 - **nodosa** (*Knude-Firling*) – kær ved Mærsholme !
 - **procumbens** (*Alm. Firling*) – 1988 (NA)? – alm. !
- Salicornia europaea** (*Alm. Kveller*) – Bot. Tids. 63 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i strandeng ved Overholm !
 - **ramosissima** (*Kortakset Salturt*) – strandeng ved dæmningen til Gjøl !
 - sp. (*Salturt*) – 1988 (NA).
 - **strictissima** (*Vade-Salturt*) – Bot. Tids. 63 (TBU) – strandeng ved dæmningen til Gjøl !
- Salix alba** (*Hvidpil*) – bl.a. i krat i kær ved Mærsholme !
 - **arenaria** (*Gråris*) – bl.a. i kær øst for Mærsholme !
 - **aurita** (*Øret Pil*) – bl.a. i kær øst for Mærsholme !
 - **caprea** (*Selje-Pil*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. på overdrev ved Selbjerg !
 - **cinerea** (*Gråpil*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – alm. !
 - **x cuspidata** (*Glans Pil*) – 1915 (DBF) – hegning ved vejen Rolighed i Østerby !
 - **x dasyclados** (*Lådden Pil*) – bl.a. i hegning ved Hvolgård !
 - **fragilis** (*Skørpil*) – 1915 (DBF) – sumpet elleskov ved vejen Lundkær nordvest for Østerby !
 - **hastata** (*Spyd-Pil*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF).
 - **penstrandra** (*Femhannet Pil*) – bl.a. i krat i kær ved Mærsholme !
 - **purpurea** (*Purpur-Pil*) – krat i kær ved Mærsholme !
 - **repens** (*Krybende Pil*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – alm. !
 - **x rubens** (*Grøn Pil*) – 1915 (DBF) – krat i kær ved Mærsholme !
 - **x rubra** (*Rød Pil*) – hegning ved Oksholm !
 - **x smithiana** (*Lancet-Pil*) – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !
 - **viminalis** (*Bånd-Pil*) – bl.a. i hegning ved lille skov ved Møllebakke nord for Vesterby !
- Salvia verticillata** (*Krans-Salvie*) – Bot. Tids. 64 (TBU).
- Sambucus nigra** (*Alm. Hyld*) – 1989 (PW) – alm. !
 - **racemosa** incl. var. **serrata** (*Drue-Hyld*) – bl.a. i lille skov ved Møllebakke nord for Vesterby !
- Saponaria officinalis** (*Sæbeurt*) – Bot. Tids. 55 (TBU) – 1915 (DBF).
- Sarothamnus scoparius** (*Gyvel*) – bl.a. på overdrev ved Fruerlund !
- Saxifraga granulata** (*Kornet Stenbræk*) – 1980 (BL) – bl.a. i vejkant ved plantage mellem Hammershøj og Vesterby !
- Scilla italica** (*Italiensk Skill*) – udyrket område ved gård i Vesterby !
- Scirpus maritimus** (*Strand-Kogleaks*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1915 (DBF) – 1988 (NA) – bl.a. i grøft ved dæmningen til Gjøl !
 - **sylvaticus** (*Skov-Kogleaks*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1915 (DBF) – fugtig lavning i den nordvestlige del af Oksholm Skov !
 - **tabernaemontani** (*Blågrøn Kogleaks*) – bl.a. i strandsø ved Overholm !
- Scleranthus annuus** ssp. **annuus** (*Enårig Knavel*) – 1915 (DBF).
 - - - **polycarpos** (*Bakke-Knavel*) – 1989 (PW) – bl.a. på overdrev ved Hvolgård !
 - **perennis** (*Flerårig Knavel*) – Bot. Tids. 55 (TBU).
- Scorzonera humilis** (*Lav Skorsoner*) – 1980: Bakkerne nord for Hvolgård (BL) – bl.a. på sandet overdrev ved Hvolgård !
- Scrophularia nodosa** (*Knoldet Brunrod*) – Bot. Tids. 59 (TBU) – 1915 (DBF) – 1980 (BL) – bl.a. i Oksholm Skov vest for Skallerne !
- Scutellaria galericulata** (*Alm. Skjolddrager*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i kær i Oksholm Skov sydøst for vej-Y i nord !
- Secale cereale** (*Alm. Rug*) – bl.a. i gl. grusgrav (gl. losseplads) ved Hvolgård !
- Sedum acre** (*Bidende Stenurt*) – 1915 (DBF) – 1980 (BL) – bl.a. i vejkant i Østerby !
 - **spurium** (*Rød Stenurt*) – stendige ved Fruerlund !

Sedum telephium ssp. **maximum** (*Alm. Sct. Hansurt*) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – bl.a. i hegning ved Møllebakke nord for Vesterby !

Selaginella selaginoides (*Dværgulvefod*) – Bot. Tids. 49 (TBU).

Selenium carvifolium (*Seline*) – 1980: Bakkerne nord for Hvolgård ? (BL).

Senecio aquaticus (*Vand-Brandbæger*) – kær ved Overholm nær kanalen !

– **jacobaea** (*Eng-Brandbæger*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – alm. !

– **sylvaticus** (*Skov-Brandbæger*) – bl.a. i mark i Østerby !

– **vernalis** (*Vår-Brandbæger*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – alm. !

– **viscosus** (*Klæbrig Brandbæger*) – 1980 (BL) – uopdyrket område nordvest for pumpehuset i nordøst !

– **vulgaris** (*Alm. Brandbæger*) – alm. !

Sieblingia decumbens (*Tandbælg*) – Bot. Tids. 68 (TBU).

Silene alba (*Aften-Pragtstjerne*) – Bot. Tids. 55 (TBU) – 1915 (DBF) – 1980 (BL) – alm. !

– – **x dioica** – skov ved Knudebjerggård !

– **conica** (*Kegle-Limurt*) – overdrev få meter sydøst for grusgraven ved Hvolgård !

– **dioica** (*Dag-Pragtstjerne*) – Bot. Tids. 55 (TBU) – 1916 (EW) – 1989 (PW) – bl.a. i skov syd for Selbjerg !

– **noctiflora** (*Nat-Limurt*) – mark i Østerby !

– **nutans** (*Nikkende Limurt*) – overdrev ved grusgraven ved Hvolgård !

– **vulgaris** ssp. **vulgaris** (*Blæresmelde*) – 1915 (DBF).

Sinapis arvensis (*Ager-Sennep*) – Bot. Tids. 54 (TBU). bl.a. i mark i Østerby !

Sisymbrium officinale (*Rank Vejsennep*) – bl.a. i vejkant i Østerby !

Sium latifolium (*Bredbladet Mærke*) – Bot. Tids. 47 (TBU).

Solanum dulcamara (*Bittersød Natskygge*) – Bot. Tids. 59 (TBU) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – bl.a. i kær i Østerby !

– **nigrum** ssp. **nigrum** (*Sort Natskygge*) – alm. !

– **tuberosum** (*Kartoffel*) – Oksholm Skov nær Øster Skovhus !

Solidago canadensis (*Canadisk Gyldenris*) – vejkant i Østerby !

– **virgaurea** (*Alm. Gyldenris*) – 1989 (PW) – alm. !

Sonchus arvensis (*Ager-Svinemælk*) – alm. !

– **asper** (*Ru Svinemælk*) – Bot. Tids. 57 (TBU) – alm. !

– **oleraceus** (*Alm. Svinemælk*) – alm. !

Sorbus aucuparia (*Alm. Røn*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW)
– 1989 (PW) – bl.a. i Oksholm Skov !

– **intermedia** (*Selje-Røn*) – bl.a. i skov ved Oksholm (opvækst) !

Sparganium emersum (*Enkelt Pindsvineknop*) – Bot. Tids. 50 (TBU).

Spergula arvensis (*Alm. Spergel*) – alm. !

Kegle-Limurt (*Silene conica*)

I "Status over den danske Flora" (1993), står der, at Kegle-Limurt nu kun træffes meget sjeldent, og at den kun kendes fra få forekomster på tørre lokaliteter. Der er ingen tvivl om, at det er rigtigt. Det er første gang, jeg har fundet arten på en lokalitet, den ikke tidligere var fundet. På Øland vokser den på græsoverdrevet ved grusgraven ved Hvolgård. Den må her kunne opfylde betingelserne for at kunne anses for at være "delvis naturaliseret".

- Spergularia marina** (*Kødet Hindeknæ*) – Bot. Tids. 55 (TBU) – 1988 (NA) – alm. !
 – **media** (*Vingefrøet Hindeknæ*) – Bot. Tids. 55 (TBU) – 1915 (DBF) – 1988 (NA) – bl.a.
 i strandeng ved dæmningen til Gjøl !
- Spiraea salicifolia** (*Pilebladet Spiræa*) – 1915 (DBF).
- Stachys palustris** (*Kær-Galtetand*) – bl.a. i kær sydvest for Knudegårdssbjerg !
 – **sylvatica** (*Skov-Galtetand*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – alm. !
- Stellaria alsine** (*Sump-Fladstjerne*) – grøft nær vandhul ca. 1 km vest for Skallerne !
 – **graminea** (*Græsbladet Fladstjerne*) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – 1988 (NA) – bl.a. på
 grøftekant ved vejen Rolighed nær Østerby !
- **holostea** (*Stor Fladstjerne*) – Bot. Tids. 55 (TBU) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – alm. !
 – **media** (*Alm. Fuglegræs*) – 1989 (PW) – alm. !
- **nemorum** ssp. **glochidosperma** (*Lund-Fladstjerne*) – Bot. Tids. 55 (TBU) – 1915 (DBF) –
 Oksholm Skov !
- **pallida** (*Bleg Fuglegræs*) – skov nord for Hvolgård !
- Suaeda maritima** (*Strandgåsefod*) – Bot. Tids. 63 (TBU) – 1915 (DBF) – 1988 (NA) – alm. !
- Succisa pratensis** (*Djævelsbid*) – bl.a. på overdrev nordvest for Hvolgård !
- Syphoricarpos rivularis** (*Alm. Snebær*) – plantage nord for Fruerlund i Hammershøj !
- Syphytum asperum** (*Ru Kulsukker*) – bl.a. i vejkant nordøst for Skallerne !
 – **caucasicum** – krat ved skolen i Hammershøj !
 – **x uplandicum** (*Foder-Kulsukker*) – bl.a. i vejkant i Østerby !
- Syringa vulgaris** (*Syren*) – 1915 (DBF) – bl.a. i hegning i Østerby !
- Tanacetum parthenium** (*Matrem*) – vejkant ved ejendom ca. 1 km nord for Østerby !
 – **vulgare** (*Rejnfan*) – 1915 (DBF) – 1980 (BL) – alm. !
- Taraxacum** sp. (*Mælkebøtte*) – 1988 (NA).
- Taraxacum**, sect. **Erythrosperma** (*Rødfrugtet Sand-Mælkebøtte*)
- Taraxacum brachyglossum** – bl.a. på ubebygget grund i Hammershøj !
 – **fulvum** – sandet overdrev i Hammershøj !
 – **lacistophyllum** – ubebygget grund i Hammershøj !
- Taraxacum**, sect. **Obliqua** (*Gråfrugtet Sand-Mælkebøtte*):
Taraxacum obliquum – sandet overdrev i Hammershøj !
 – **platyglossum** – bl.a. på overdrev ved Hvolgård !
- Taraxacum**, sect. **Celtica** (*Eng-Mælkebøtte*):
Taraxacum bracteatum – bl.a. i kær ved Overholm !
 – **gelertii** – bl.a. i vejkant/have ved Skallerne !
- Taraxacum**, sect. **Hamata** (*Krogfliget Mælkebøtte*):
Taraxacum boekmanii – bl.a. ved vejkryds i den nordlige del af Oksholm Skov !
 – **bracteatum** – bl.a. i vejkant ved Tøtterne !
 – **fusciflorum** – vejkant/plæne ved Gildedamsvej i Vesterby !
 – **hamatiforme** – alm. !
 – **hamatum** – bl.a. i vejkant ved Nørremarksvej/Lundkær i Østerby !
 – **lamprophyllum** – bl.a. i vejkant i udkanten af Østerby mod Oksholm Skov !
 – **polyhamatum** – bl.a. vejkant i Østerby !
 – **pseudohamatum** – vejkant/grøft ca. 1 km øst for vejkryds nord for Nr. Skovhus !
 – **quadrans** – bl.a. i vejkant mellem Østerby og Vesterby !
 – **subhamatum** – bl.a. i vejkant ca. 1 km fra Østerby mod Halvrimmen !
- Taraxacum**, sect. **Naevosa** (*Plettet Mælkebøtte*):
Taraxacum euryphyllum – bl.a. i strandeng ved Knudegården !
 – **laticlavium** – strandeng/kær syd for Østerby !
 – **lentiginosum** – strandeng ved Knudegården !
- Taraxacum**, sect. **Spectabilia** (*Nordisk Mælkebøtte*):
Taraxacum cimbricum – bl.a. i kær ved Overholm !

Taraxacum, sect. Ruderalia (Fandens Mælkebøtte):

Taraxacum acroglossum – alm. !

- **adiantifrons**) – alm. !

- **adjunctum** – vejkant/grøft ca. 1 km øst for vejkryds nord for Nr. Skovhus !

- **aequilobum** – bl.a. i vejkant ca. 1 km fra Østerby mod Halvrimmen !

- **alatum** – alm. !

- **altissimum** – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !

- **amplum** – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !

- **ancistrolobum** – alm. !

- **angustisquameum** – alm. !

- **auriculatum** – bl.a. i vejkant i Ølands Vejlen !

Taraxacum gesticulans

Ialt er der fundet 119 arter af Mælkebøtte på Øland. Indtil videre er det det højeste antal, der er fundet på øer i øflora-serien. Det er der en naturlig forklaring på: Øland er i april og maj måned, specielt i 1993, ialt besøgt 4 dage, og da stort set alle biotoptyper har været undersøgt i disse måneder, har rekorden ikke været uventet. Og så er der for Ølands vedkommende næppe tvivl om, at det er muligt at finde flere, også selv om der kun mangler ganske få af de arter, der kunne forventes, således f.eks *acutangulum*, *balticum*, *longisquameum*, *proximum* og *vannum*; men der er også fundet temmeligt mange uventede (sjældne) arter, så en meget grundigere undersøgelse vil sandsynligvis resultere i fund af flere andre, sjældne arter. Af virkelig sjældne er bl.a. fundet *edmondsonianum*, *exsertiforme*, *hamiferum*, *lilaceum*, *lucescens* og *pictisquameum*. Desuden er der på et sandet overdrev i Hammershøj for første gang i Danmark fundet *T. puolannei*, som i 1940 blev beskrevet af den finske botaniker Marklund. Dette første, danske fund er bestemt af Hans Øllgaard.

Den afbildede *T. gesticulans* er i 1978 beskrevet af Hans Øllgaard i Botaniska Notiser, og den er i Danmark kun fundet i Vendsyssel og omkring Ålborg, såvel på Vendsyssel-siden som på Himmerland-siden. I 1969 blev den fundet i Niedersachsen i Tyskland.

- Taraxacum borgvallii** – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !
 - **caloschistum** – bl.a. i vejkant i Østerby !
 - **canoviride** – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !
 - **christiansenii** – vejkant/plæne ved Gildedamsvej i Vesterby !
 - **coartatum** – bl.a. i vejkant mellem Østerby og Vesterby !
 - **contractum** – bl.a. i vejkant i Østerby !
 - **cordatum** – alm. !
 - **corynodes** – bl.a. i vejkant i Oksholm Skov !
 - **croceiflorum** – vejkant i vejkryds i den nordlige del af Oksholm Skov !
 - **dilaceratum** – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !
 - **dilatatum** – bl.a. i brakmark syd for Østerby !
 - **duplicidentifrons** – bl.a. i Oksholm Skov vest for Klavsholm !
 - **edmondsonianum** – vejkant/grøft i udkanten af Vesterby mod Tøtterne !
 - **ekmanii** – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !
 - **exacutum** – bl.a. i vejkant i Østerby !
 - **excertiforme** – vejkant ved stadion i Hammershøj !
 - **fasciatum** – bl.a. i vejkant ved vejkryds i nord !
 - **fulgidum** – kær/nordvendt vejskrænt ved Overholm !
 - **gesticulans** – bl.a. i vejkant mellem Østerby og Vesterby !
 - **haematicum** – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !
 - **hamiferum** – vejkant/ubebygget grund i Hammershøj !
 - **horridifrons** – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !
 - **huelphesianum** – vejkant ved Tøtterne !
 - **inarmatum** – vejkant ved Oksholm !
 - **incisum** – alm. !
 - **infuscatum** – vejkant ved stadion i Hammershøj !
 - **ingens** – bl.a. i vejkant i Oksholm Skov !
 - **inops** – alm. !
 - **intermedium** – vejkant ved Tøtterne !
 - **interveniens** – bl.a. i vejkant i Ølands Vejlen !
 - **kjellmanii** – strandeng/kær syd for Østerby !
 - **laciniosifrons** – bl.a. i vejkant i Oksholm Skov !
 - **lacinulatum** – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !
 - **laeticolor** – bl.a. i vejkryds i den nordlige del af Oksholm Skov !
 - **latisectum** – vejkant/plæne ved Gildedamsvej i Vesterby !
 - **latissimum** – bl.a. i vejkant i Oksholm Skov !
 - **leptaleum** – bl.a. i mark/vejkant ved dæmningen til Gjøl !
 - **leptodon** – bl.a. i vejkant ved Tøtterne !
 - **leucopodium** – vejkant/ubebygget grund i Hammershøj !
 - **lilaceum** – ugødet mark/eng ca. 2 km vest for Vesterby mod Tøtterne !
 - **lingulatum** – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !
 - **lucescens** – bl.a. på sandet overdrev i Hammershøj !
 - **lucidum** – bl.a. i mark ved Boden !
 - **lunare** – bl.a. på dige ved Boden !
 - **macranthoides** – bl.a. i vejkant i Oksholm Skov !
 - **melanthoides** – vejkant/grøft ca. 1 km øst for vejkryds nord for Nr. Skovhus !
 - **mimulum** – bl.a. i strandeng ved Boden !
 - **necessarium** – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !
 - **obliquilobum** – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !
 - **obtusulum** – bl.a. i vejkant/ubebygget grund i Hammershøj !
 - **oinopolepis** – ugødet mark/eng ca. 2 km vest for Vesterby mod Tøtterne !
 - **optimiforme** – vejkant ved vejkryds Klavsholm Mark/Skallerne i nord !

- Taraxacum ostenfeldii** – bl.a. i strandeng ved Boden !
 - **pallescens** – bl.a. i vejkant i Ølands Vejlen !
 - **pallidipes** – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !
 - **pannucium** – bl.a. i vejkant mellem Østerby og Vesterby !
 - **pannulatum** – kær/nordvendt vejskrænt ved Overholm !
 - **pectinatiforme** – bl.a. i vejkant i Oksholm Skov !
 - **phaeochlorum** – bl.a. i vejkant ved branddammen i Østerby !
 - **piceatum** – bl.a. på dige ved Boden !
 - **pictisquameum** – vejkant ved Tøtterne !
 - **planum** – alm. !
 - **polyodon** – bl.a. i vejkant i Østerby !
 - **procerisquameum** – vejkant ved dæmningen til Gjøl !
 - **pseudoretroflexum** – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !
 - **pulverulentum** – alm. !
 - **puolannei** – sandet område i Hammershøj !
 - **purpureum** – alm. !
 - **recurvum** – vejkant mellem Sallingfaldet og Oksholm !
 - **rhodopodium** – alm. !
 - **scotiniforme** – alm. !
 - **sellandii** – alm !
 - **sinuatum** – bl.a. i vejkant i Oksholm Skov !
 - **stereodes** – alm. !
 - **subaurosulum** – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !
 - **subcanescens** – bl.a. på sandet overdrev i Hammershøj !
 - **subdahlstedtii** – alm. !
 - **subhuelphersianum** – bl.a. i vejkant i Østerby !
 - **sublaeticolor** – bl.a. i vejkant i Oksholm Skov !
 - **subleucopodium** – bl.a. i vejkant ved stadion i Hammershøj !
 - **subundulatum** – ugødet mark/eng ca. 2 km vest for Vesterby mod Tøtterne !
 - **subxanthostigma** – bl.a. i vejkant i Østerby !
 - **tectum** – bl.a. i vejkant i Oksholm Skov !
 - **tenebricans** – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !
 - **unguifrons** – vejkant ca. 400 meter syd for Oksholm !
 - **valens** – bl.a. i vejkant i Østerby !
 - **vastisectum** – bl.a. på dige ved Boden !
 - **wiinstedtii** – bl.a. på dige ved Boden !
 - **xanthostigma** – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !

Taxus baccatus (*Taks*) – 1915 (DBF).

Teesdalia nudicaulis (*Flipkrave*) – Bot. Tids. 54 (TBU) – 1989 (PW) – alm. !

Telekia speciosa (*Tusindstråle*) – krat ved ØJF's klubhus i Østerby !

Thalictrum flavum (*Gul Frøstjerne*) – JCS: i grøft i den østlige del. – bl.a. i grøft i Oksholm Skov ved Øster Skovhus !

Thelypteris palustris (*Kær-Mangeløv*) – Bot. Tids. 49 (TBU).

- **phegopteris** (*Dunet Egebregne*) – 1980: Nordlige del af Oksholm Skov (BL) – bl.a. på skrænt ved asfaltvejen nordøst for Sallingfaldet !

Thlaspi arvense (*Alm. Pengeurt*) – alm. !

Thymus serpyllum (*Smålbladet Timian*) – sandet overdrev ved Hvolgård !

Tilia cordata (*Smålbladet Lind*) – 1915 (DBF) – hegning i Hammershøj !

Torilis japonica (*Hvas Randfrø*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (CF) – alm. !

Tragopogon pratensis ssp. **minor** (*Småkronet Gedeskæg*) – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !

- – **ssp. pratensis** (*Eng-Gedeskæg*) – 1989 (PW) – bl.a. i vejkant ved lille skov nordøst for Mærholme !

Trientalis europaea (*Skovstjerne*) – Bot. Tids. 43 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – 1989 (PW) – alm. i skovene, især den østlige del af Oksholm Skov !

Trifolium arvense (*Hare-Kløver*) – 1989 (PW) – alm. !

– **campestre** (*Gul Kløver*) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – alm. !

– **dubium** (*Fin Kløver*) – alm. !

– **fragiferum** (*Jordbær-Kløver*) – bl.a. i eng nordvest for dæmningen til Gjøl !

– **hybridum** ssp. **hybridum** (*Alsike-Kløver*) – bl.a. i og ved gl. grusgrav (gl. losseplads) ved Hvolgård !

– **medium** (*Bugtet Kløver*) – 1915 (DBF) – bl.a. i krat og på overdrev nordvest for Møllebakke !

– **pratense** (*Rødkløver*) – 1988 (NA) – 1989 (PW) – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl

– **repens** (*Hvidkløver*) – 1988 (NA) – alm. !

Triglochin maritimum (*Strand-Trehage*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1915 (DBF) – 1988 (NA) – bl.a. i strandeng ved Boderne !

Tripleurospermum inodorum (*Lugtløs Kamille*) – alm. !

– **maritimum** ssp. **salinum** (*Alm. Strandkamille*) – alm. !

Triticum aestivum (*Alm. Hvede*) – bl.a. på skovvej i Oksholm Skov !

Trollius europaeus (*Engblomme*) – Bot. Tids. 53 (TBU) – 1915 (DBF).

Tulipa x cult. (*Have-Tulipan*) – grusgrav ved Hvolgård (gl. losseplads) !

Tussilago farfara (*Følfod*) – bl.a. i vejkant i Østerby !

Typha latifolia (*Bredbladet Dunhammer*) – bl.a. i vandhul i Østerby !

Ulmus carpinifolia f. **suberosa** (*Småbladet Elm*) – 1915 (DBF).

– **glabra** (*Skov-Elm*) – Bot. Tids. 64 (TBU) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – alm. !

Urtica dioica (*Stor Nælde*) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – alm. !

– **urens** (*Liden Nælde*) – alm. !

Vaccinium myrtillus (*Blåbær*) – Bot. Tids. 44 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – 1980 (BL) – bl.a. ved lille skov ved Møllebakke nord for Vesterby !

– **uliginosum** (*Mose-Bølle*) – 1916 (EW) – bl.a. i kær øst for Mærholme !

Valeriana sambucifolia ssp. **procurrens** (*Alm. Baldrian*) – bl.a. ved kanalen ved pumphuset i nordøst

Valerianella locusta (*Tandfri Vårsalat*) – bl.a. på vejskrænt ved Overholm !

Verbascum nigrum (*Mørk Kongelys*) – Bot. Tids. 59 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i vejkant ved dæmningen til Gjøl !

– **thapsus** (*Filtbladet Kongelys*) – Bot. Tids. 59 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i vejkant i Østerby !

Veronica agrestis (*Flerfarvet Ærenpris*) – brakliggende mark nær branddammen i Østerby !

– **arvensis** (*Mark-Ærenpris*) – 1915 (DBF) – alm. !

– **beccabunga** (*Tykbladet Ærenpris*) – Bot. Tids. 59 (TBU) – bl.a. i grøft ved Oksholm Skov ved Øster Skovhus !

– **chamaedrys** (*Tveskægget Ærenpris*) – 1915 (DBF) – 1980 (BL) – 1989 (PW) – bl.a. i vejkant ved plantage mellem Hammershøj og Vesterby !

– **filiformis** (*Plæne-Ærenpris*) – bl.a. i plæne ved Øster Skovhus !

– **hederifolia** ssp. **hederifolia** (*Vedbend-Ærenpris*) – Bot. Tids. 59 (TBU) – alm. !

– **montana** (*Bjerg-Ærenpris*) – bl.a. i Oksholm Skov nordøst for Sallingfaldet !

– **officinalis** (*Læge-Ærenpris*) – bl.a. ved vandhuller nordøst for Østerby !

– **persica** (*Storkronet Ærenpris*) – Bot. Tids. 59 (TBU) – alm. !

– **scutellata** (*Smalbladet Ærenpris*) – ved vandhul mellem Vesterby og Selbjerg !

– **serpyllifolia** (*Glat Ærenpris*) – bl.a. på overdrev i Hammershøj !

– **triphylos** (*Trefliget Ærenpris*) – Bot. Tids. 59 (TBU) – 1962: Møllen (HSC).

Viburnum opulus (*Kvalkved*) – Bot. Tids. 47 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i lund i Østerby !

Vicia angustifolia (*Smalbladet Vikke*) – 1980 (BL) – bl.a. på overdrev mellem Sallingfaldet og Hammershøj !

– **cracca** (*Muse-Vikke*) – alm. !

Vicia hirsuta (*Tofrøet Vikke*) – alm. !

- **lathyroides** (*Vår-Vikke*) – bl.a. på overdrev i Hammershøj !
- **sativa** (*Foder-Vikke*) – bl.a. i vejkant nord for Skallerne !
- **sepium** (*Gærde-Vikke*) – Jessen 1931 (TBU) – 1915 (DBF) – 1916 (EW) – 1989 (PW) – bl.a. ved skovvej nær transformator i den sydvestlige del af Oksholm Skov !

Vinca minor (*Liden Singrøn*) – lille grav ved skovvej i Oksholm Skov ca. 1 km nordøst for Klavsholm!

Viola arvensis (*Ager-Stedmoderblomst*) – Bot. Tids. 50 (TBU) – 1915 (DBF) – 1989 (PW) – alm.

- **canina** (*Hunde-Viol*) – bl.a. på overdrev og hede ved Hvolgård !
 - **epipsila** (*Tørve-Viol*) – Bot. Tids. 50 (TBU).
 - **odorata** (*Marts-Viol*) – bl.a. i og ved haver i Østerby !
 - **palustris** (*Eng-Viol*) – bl.a. ved vandhul ca. 1 km vest for Skallerne !
 - **reichenbachiana** (*Skov-Viol*) – Bot. Tids. 50 (TBU) – 1915 (DBF) – bl.a. i Oksholm Skov vest for Øster Skovhus !
 - **riviniana** (*Krat-Viol*) – Bot. Tids. 50 (TBU) – 1989 (PW) – bl.a. i Oksholm Skov ved Øster Skovhus !
 - **tricolor** ssp. **tricolor** (*Alm. Stedmoderblomst*) – bl.a. på overdrev ved Selbjerg !
- Zannichellia palustris** ssp. **palustris** (*Alm. Vandkrans*) – Bot. Tids. 70 (TBU) – 1915 (DBF).
- - - **pedicellata** (*Stilkfrugtet Vandkrans*) – Bot. Tids. 70 (TBU) – 1915 (DBF)
 - bl.a. i grøft ca. 1½ km nord for dæmningen til Gjøl !

Zostera angustifolia (*Smalbladet Bændeltang*) – alm. !

Citeret litteratur

Bidstrup, K., 1969 i: B. Rying (red.): Nordjylland mellem Læsø og Hirtshals. Gyldendals Egnsbeskrivelser 2: 44. – København.

Bjerregård, O., 1988: Strandenge ved Limfjorden: 32–39. – Nordjyllands Amt.

Bruun, D., 1919: Kortbilag 1 til: Danmark – Land og Folk. – København.

Böcher, T.W., 1937: Udbredelsen af Ericaceae, Vacciniaceae og Empetraceae i Danmark. TBU nr. 3. – Bot. Tids. 44: 5–35.

Dybbro, T. & T. Hansen, 1983: Fuglelokaliteter i Nordjyllands Amt. – København.

Egholm, B., 1951: Umbelliferernes udbredelse i Danmark. TBU 16. – Bot. Tids. 47: 373–480 + kort.

Ferdinandsen, C., 1916: Ekskursion til Hammer Bakker, Store Vildmose og Øland den 25.–27. juli 1915. – Bot. Tids. Bd. 34: 191.

Gram, K., C.A. Jørgensen & M. Køie, 1944: De Jyske Egekrat og deres Flora: 21–22. – Kong. Dan. Vid. Selsk. Biol. Skr. 3:3. – København.

Grøntved, J., 1954: Typhaceernes og Sparganiaceernes Udbredelse i Danmark. TBU nr. 19. – Bot. Tids. 50: 209–238.

Hansen, A., 1957: Noter om danske planter. – Bot. Tids. 53: 318–325.

& A. Pedersen, 1959: Noter om dansk flora og vegetation 1–11. – Flora og Fauna 65: 73–97.

Hansen, K. (red.), 1991: Dansk Feltflora, 5. opl. – København.

Hansen, M., 1958 i R. Huhle: Bogen om Himmerland: 66. – Åbenrå.

Jessen, K., 1931: The distribution of the Papilionaceae within Denmark. – Kgl. Dan. Vid. Selsk. Skrifter. 9. rk.:III, 2.

Kiørboe, H., 1919: Fortegnelse over de Skydkredse og Herreder, hvortil de enkelte Sogne i Hjørring Amt hører i: D. Bruun: Danmark – Land og Folk, II: 162. – København.

Kjøller, P., 1956: Oksholm Skov. Trap Danmark, Hjørring Amt, bd. VI, 1: 414–415. – København.

- Larsen, K.**, 1956: Ranunculaceernes Udbredelse i Danmark. TBU nr. 22. – Bot. Tids. 53: 198–252.
- Lægård, S.**, 1972: Ekskursion til Vesthimmerland m.v. 12.–13. juni 1971. – Bot. Tids. 67: 189–190.
- Løjtnant, B. & J.C. Schou**, 1985: Rødliste over Danmarks Karplanter. Dansk Botanisk Forening.
– København.
- & **E. Wessberg**, 1986: Egholm – en ø-floraliste med noter. – Randers.
- & **E. Worsøe**, 1993: Status over den danske Flora. – København.
- Nygård, S.**, 1919: Sogneskrivelser, i D. Bruun: Danmark – Land og Folk, II: 151. – København.
- Pedersen, A.**, 1961: Kurvblomsternes udbredelse i Danmark (ekskl. Hieracium og Taraxacum). TBU nr. 28. – Bot. Tids. 57: 81–289.
- 1968: Nogle kritiske, danske Atriplex-arter. – Bot. Tids. 63: 289–303.
- 1974: Gramineernes udbredelse i Danmark. TBU nr. 39a. – Bot. Tids. 68: 177–344.
- & **J.C. Schou**, 1989: Nordiske Brombær. AAU Reports fra Bot. Institut. – Århus.
- Statistiske Meddelelser**, 1968. – Danmarks areal: 4. – København.
- TBU 1934–80**: For øvrige, ikke her nævnte numre henvises til en indholdsfortegnelse, ordnet efter familier i: Bot. Tids. 75: 51–53. Iøvrigt hos Løjtnant & Worsøe 1993.
- Warming, E.**, 1916–19: Skovene i : Dansk Plantevækst 3. – København.
- Wessberg, E.**, 1992: Gjøl – en ø-floraliste med noter. Ø-flora nr. 41. – Randers.
- 1993: Fur. Ø-flora nr. 49. – Randers.
- Wiinstedt, K.**, 1945: Cyperaceernes Udbredelse i Danmark. II. Caricoidea. – TBU nr. 13. – Bot. Tids. 47: 143–244.
- Wind, P.**, 1992: Oversigt over Botaniske lokaliteter. 9. Nordjyllands Amt. – Skov- og Naturstyrelsen. – København.
- Øllgaard, H.**, 1978: New species of Taraxacum from Denmark. – Botaniska Notiser 131: 497–521.

Tak

Universitetslektor Alfred Hansen og seminarielektor Anfred Pedersen takkes varmt for deres bemærkninger til manuskriptet, ligesom de takkes for stor hjælp i forbindelse med bestemmelse af mange plantindsamlinger. Hans Øllgaard takkes for megen hjælp i forbindelse med bestemmelsen af alle Mælkebøtteindsamlinger samt for tilladelsen til at måtte bruge tegningen af *Taraxacum gesticulans*, Peter Wind for fremskaffelse af floraliste fra Naturlokalitetsregisteret og Jens Chr. Schou for hjælp ved bestemmelse af Høgeurtindsamlinger, for oplysninger om egne fund og fund af H. Skovggård-Christensen, og fordi jeg måtte benytte hans tegninger i ø-floraen. Såvel Anfred Pedersen som Jens Chr. Schou takkes, fordi jeg måtte citere fra teksten og bruge kortet om *Rubus lindebergii*'s spredningsbiologi i "Nordiske Brombær". Palle Andersen fra Østerby på Øland takkes for den interessante oplysning om Vibeæg, for hjælp i forbindelse med indsamling af Hestehov-materiale og for oplysninger om lokale forhold. Endelig takkes Peter Kristensen fra Hammershøj på Øland for klarlæggelse af kendsgerninger omkring vandhullet nord for Hammershøj.

Erik Wessberg
Sandagervej 13
Assentoft
8900 Randers

HIDTIDIGE Ø-UNDERSØGELSER

Hidtil er der i ø-floraserien udarbejdet floralister for følgende øer, tidligere øer eller ø-grupper.
(BL) er Bernt Løjtnant og (EW) Erik Wessberg.

1. Anholt (1981). – (BL & EW). 50 sider.
2. Hjarnø i Horsens Fjord (1981). – (BL & EW). 26 sider.
3. Treskelbakkeholm i Mariager Fjord (1983). – (BL & EW). 16 sider.
4. Klosterholm og Startøtterne i Nibe Bredning (1984). – (BL & EW). 24 sider.
5. Mellemholdene i Randers Fjord ved Udbyhøj (1984). – (BL & EW). 17 sider.
6. Pletten (Store Plet) i Mariager Fjord (1984). – (BL & EW). 14 sider.
7. Alrø i Horsens Fjord (1985). – (EW). 37 sider.
8. Møgelø i Julsø syd for Silkeborg (1985). – (EW). 19 sider.
9. Lille Plet i Mariager Fjord nord for Pletten (1985). – (BL & EW). 12 sider.
10. Paradisøerne i Borre Sø syd for Silkeborg (1985). – (EW). 19 sider.
11. Alrø Poller i Horsens Fjord sydøst for Alrø (1985). – (EW). 15 sider.
12. Tange Ø i Tange Sø (1985). – (EW). 13 sider.
13. Hov Røn nordøst for Gyllingnæs (1986). – (BL & EW). 17 sider.
14. Svanegrunden nordøst for Endelave (1986). – (BL). 20 sider.
15. Vår Holm og Kyø Holm i Limfjorden ved Nibe (1986). – (EW). 20 sider.
16. Fjandø i Nissum Fjord (1986). – (EW). 21 sider.
17. Egholm i Limfjorden sydvest for Mors (1986). – (BL & EW). 44 sider.
18. Søby Rev øst for Gyllingnæs (1986). – (BL & EW). 15 sider.
19. Agerø i Limfjorden sydvest for Mors (1987). – (EW). 34 sider.
20. Stenrevet i Randers Fjord vest for Udby (1987). – (EW). 13 sider.
21. Lundø mellem Skive Fjord og Lovns Bredning (1987). – (EW). 41 sider.
22. Stenklipperne i Limfjorden ved Agerø (1988). – (EW). 14 sider.
23. Odpold i Randers Fjord nord for Stenrevet (1988). – (BL & EW). 12 sider.
24. Livø i Limfjorden (1988). – (BL & EW). 75 sider.
25. Svinø i Gamborg Fjord sydøst for Middelfart (1989). – (EW). 33 sider.
26. Lilleø, Bregnø og Alø i Julsø syd for Silkeborg (1989). – (EW). 20 sider.
27. Store og Lille Rotholm i Risgårde Bredning nord for Hvalpsund (1989). – (EW). 21 sider.
28. Sankt Thomas i Skanderborg Sø (1990). – (EW). 11 sider.
29. Æbelø i Skanderborg Sø (1990). – (EW). 14 sider.
30. Kalvø i Skanderborg Sø (1990). – (BL & EW). 14 sider.
31. Mågeøerne ved Bogense (1991). – (BL & EW). 15 sider.
32. Tunø ved Samsø (1991). – (BL & EW). 56 sider.
33. Hornsgård Holm og Tøtten i Limfjorden nordvest for Nibe (1991). – (EW). 14 sider.
34. Torø i Lille Bælt syd for Assens (1991). – (EW). 23 sider.
35. Lindholm i Limfjorden øst for Thyholm (1991). – (BL & EW). 18 sider.
36. Kalvø i Genner Bugt (1991). – (EW). 19 sider.
37. Arup Holm i Limfjorden ved Feggesund (1991). – (BL & EW). 17 sider.
38. Barsø i Lille Bælt nordvest for Als (1991). – (EW). 39 sider.
39. Venø i Limfjorden sydøst for Thyholm (1992). – (EW). 42 sider.

40. Bågø i Lille Bælt nordvest for Assens (1992). – (EW). 55 sider.
41. Gjøl i Limfjorden nordvest for Ålborg (1992). – (EW). 41 sider.
42. Ejlinge sydøst for Æbelø ved Bogense (1993). – (EW). 18 sider.
43. Draet syd for Æbelø ved Bogense (1993). – (EW). 19 sider.
44. Leammer i Odense Fjord ved Hofmansgave (1993). – (EW). 18 sider.
45. Kyholm i Odense Fjord syd for Leammer (1993). – (EW). 12 sider.
46. Ægholm i Odense Fjord ved Hofmansgave (1993). – (EW). 12 sider.
47. Trindelen nord for Leammer i Odense Fjord (1993). – (EW). 13 sider.
48. Holmene i Odense Fjord ved Drejet (1993). – (EW). 12 sider.
49. Fur i Limfjorden (1993). – (EW). 63 sider.
50. Piggen i Randers Fjord (1993). – (BL & EW). 15 sider.
51. Drætteholm ved Bogense (1993). – (EW). 13 sider.
52. Øland i Limfjorden vest for Gjøl (1993). – (EW). 64 sider.

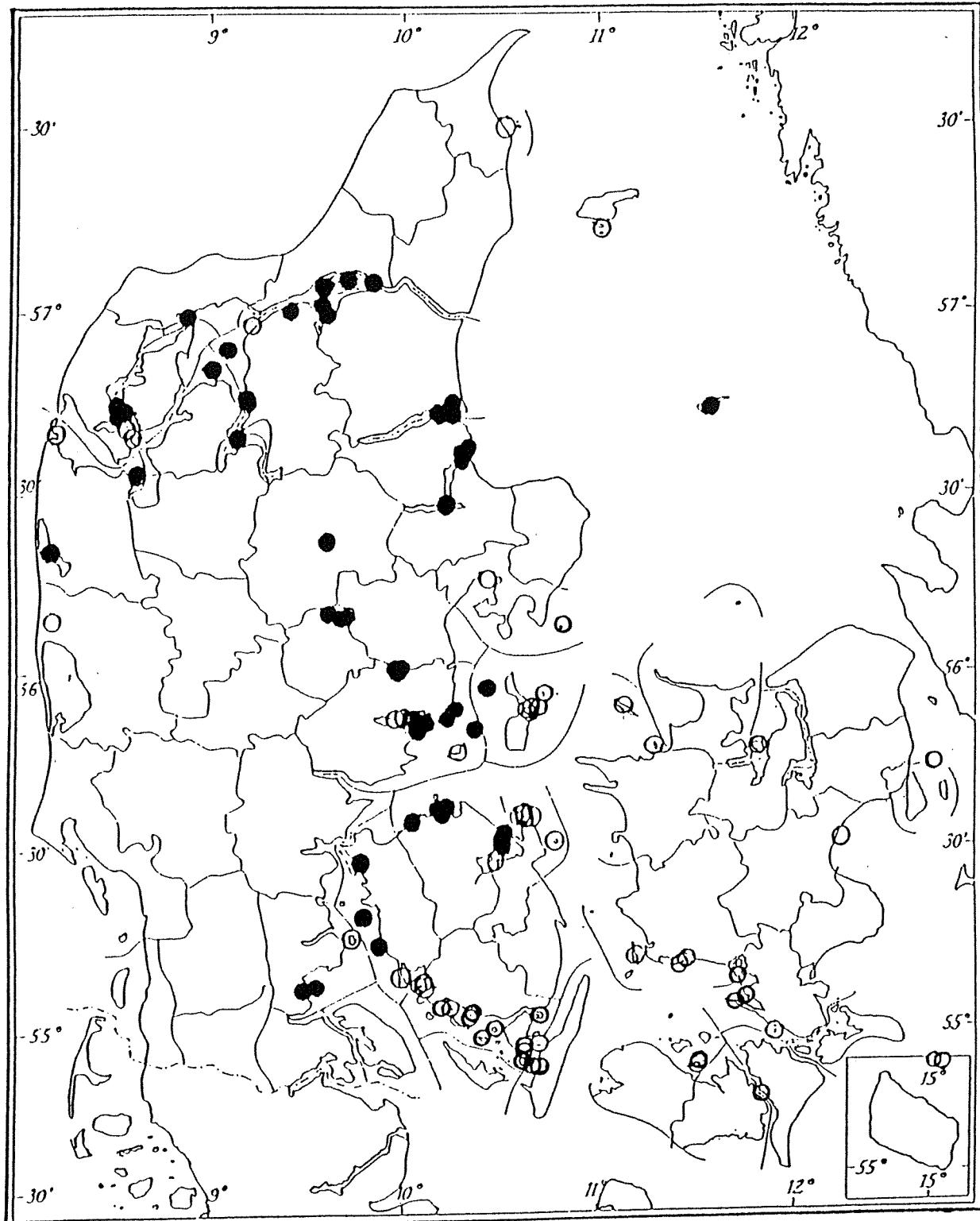
AKTUELLE Ø-UNDERSØGELSER

Siden 1983 er der foretaget floristiske undersøgelser – med henblik på udarbejdelse af floralister – på følgende øer, tidligere øer eller ø-grupper – regnet fra nord:

Rønnerne mellem Frederikshavn og Strandby.
 Hornfiskrøn syd for Læsø.
 Fuglholm i Limfjorden mellem Jegindø og Agerø.
 Rønland øst for Harboør Tange.
 Hjelm sydøst for Ebeltoft.
 Jegindø i Limfjorden øst for Thyholm.
 Kanaløen i Randers Fjord mellem Mellerup og Kare Holm.
 Sejerø sydvest for Sjællands Odde.
 Lindholm nordøst for Stavns Fjord ved Samsø.
 Kyholm vest for Lindholm i Stavns Fjord.
 Kolderne i Stavns Fjord ved Samsø.
 Ægholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Sværmbroen i Stavns Fjord ved Samsø.
 Mejlesholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Hjortholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Eskeholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Brokold i Stavns Fjord ved Samsø.
 Vorsø i Horsens Fjord.
 Vorsø Kalv i Horsens Fjord sydvest for Vorsø.
 Orø i Isefjorden.
 Nekselø i Nekselø Bugt.
 Endelave sydvest for Samsø.
 Mejlø ved Hindsholm.

Bogø ved Hindsholm.
Enø ved Bogø.
Vejlø ved Hindsholm.
Vejlø Kalv ved Hindsholm.
Flakfortet i Øresund nord for Saltholm.
Ølsemagle Revle i Køge Bugt.
Tornø i Odense Fjord.
Romsø i Store Bælt.
Årø i Lille Bælt nordvest for Assens.
Agersø i Store Bælt sydvest for Skælskør.
Glænø sydøst for Skælskør.
Ormø i Holsteinborg Nor øst for Glænø.
Enø ved Karrebæksminde.
Helnæs nordvest for Fåborg.
Vigø i Helnæs Bugt nordvest for Fåborg.
Horsehoved i Helnæs Bugt sydvest for Vigø.
Illum i Helnæs Bugt sydvest for Horsehoved.
Knolden ved sydøstsiden af Horne Land.
Bjørnø syd for Fåborg.
Knudshoved nordvest for Vordingborg.
Store og Lille Svelmø mellem Fåborg og Svendborg.
Thurø sydøst for Svendborg.
Masnedø ved Vordingborg.
Skarø vest for Tåsinge.
Drejø sydvest for Skarø.
Store og Lille Rallen ved sydøstsiden af Tåsinge.
Siø mellem Tåsinge og Langeland.
Strynø sydvest for Rudkøbing.
Lilleø i Smålandsfarvandet nord for Askø.
Askø i Smålandsfarvandet nord for Bandholm.
Langø i Lindelse Nor syd for Rudkøbing.
Lindø øst for Langø i Lindelse Nor.
Kalvø i Guldborgsund syd for Nykøbing.
Christiansø ved Bornholm.
Frederiksø ved Bornholm.

NB: Alle oplysninger om plantefund fra disse øer har stor interesse.

● : Øer, for hvilke der er udarbejdet floralister.

○ : Øer, for hvilke floralister er under udarbejdelse. I øvrigt henvises til de 3 foregående sider.